

İSLAM
ŞAİRİ
MEHMET
ÂKİF BEY

SAYI 13
İKİNCİ!
KAT
OCAK 2024
1445

Selma Argon

Dedem Âkif Örnek Bir İnsan

D. Mehmet Doğan

Âsım 100 Yaşında!

Ali Emre

Dosdoğru Yolun
Ses Sancağı: Âkif

Sibel Eraslan

Gazze'de Karanlığa
Bir Işık Yakmak

Amiri Baraka

Siyah Kalp İçin Şiir

SORUŞTURMA:

**ÂKİF KİMDİ,
NE YAPTI?**

ÇİĞNERİM, ÇİĞNENİRİM

HAKKI TUTAR KALDIRIRIM!

سنیل الرشاد کتیخانہ سی نشریاتی : ۱۷

صَفَحَاتِ

برنجی کتاب

محمد اکف

ایکنجی طبی

**Ağlarım, ağlatamam; hissederim, söyleyemem;
Dili yok kalbimin, ondan ne kadar bîzârım!
Oku, şâyed sana bir hisli yürek lâzımsa;
Oku, zîrâ onu yazdım, iki söz yazdımsa.**

MEHMET ÂKİF ERSOY

İKİNCİ
Kat

İKİNCİ Kat

Yılgın Dünyanın Yiğit Sözcüsü Âkif

Mehmet Âkif'in kıymetli hatırasını yâd edebilmek üzere ölüm yıl dönümünde sayımızı İslam şairi Âkif'e ithaf ediyoruz. Ahlakıyla, düşünüşüyle, soruşuyla ve işleyişle nadir bir insan, bir vatansever ve bu toprakların yetiştirdiği nice üstattan bir tanesini bir sayıyla anlatmak ne kadar yeterli olur bilemiyoruz fakat gerektiğine kaniyiz. Bu söz üstadı şüphesiz bu toprakların var ettiği en zengin değerlerden.

Tüm varlığıyla ve ihtişamıyla; acısıyla ve tatlısıyla insan öğüten değil insan yeşerten bu coğrafya yüreği alev alev nice yiğitler yetiştirmiş insanlığa ışık ve umut olmuştur. Sözün en güzel yerinden dünyaya, memleketine hakikatleri haykıran, mücadeleye, milliliğe ve birliğe davet eden Âkif bu toprakların sesi ve soluğu olmuş örnek şahsiyetiyle zihinlerimize ve kalbimize kazınmış durumda. Anadolu'nun ve medeniyet beşiği İslam dünyasının mayasıyla beslenmiş tüm şair ve düşünürlerin ortak bir davası vardı: Yaşamak. Hakikati, insanı, devleti ve milleti yaşatmak. Ömürlerinin her safhasında binlerce anısıyla şahit olduğumuz bu mücadele adeta sözden söze, kalpten kalbe ve kandan cana aktarılarak her devire bir temsilci miras bırakmıştır.

Bu temsil makamının ne denli kıymeti haiz olduğu onun sözcülerinin hayatlarına bakıldığında daha net anlaşılıyor. Ahlakında Peygamberi rehber edinen, sözünde doğruluğu takınan, duruşuyla düşmana korku veren, sözleriyle belagati kuşanan bu temsilci; üstlendiği vazifenin ağırlığını ancak böylesi üstün

bir ahlak ve mücadele ruhuyla taşıdığını hâl diliyle gösterir gibidir. Saydığımız tüm bu özellikler esasında Âkif'i tanıyan herkesin hayret ve hayranlıkla saydığı özellikleridir. İşte bu ruh ve dava adamı öylesine bir hayat yaşarken karşımıza çıkmıyor; karış karış Anadolu'yu geziyor, camileri cansiperane koruyarak canlı tutuyor ve memlekette Müslümanca yaşamının nasıl olacağını haykırdığı için düşman ediniyor.

Sürgünde de olsa, eza ve yokluk içinde de olsa bu topraklar için yaşamaya devam etmiş, herkese de bunu tavsiye ederek kalemine de bu düsturu işlemiştir. Ne aldığına değil ne verdiğiğine dikkat kesilen karakter abidesi Âkif Ersoy, nihayetinde bu milletin her gün pekçok vesileyle okuduğu İstiklal Marşı'mızı yazarak her nesile yeniden bir bilinç aşılama devam ediyor. Emaneti sahibine teslim etmiş olsa da her gün yaşamaya ve yaşatmaya devam eden mirasıyla hep aramızda ancak hâlâ tam anlamıyla tanımadığımız büyük şair ve fikir insanı Âkif'i biz bir nebze olsun tanıtabilirsek mühim bir vazifenin gereğini yerine getirmiş oluruz.

Asım'dan tutun Safahat'ın bütününe tekrar tekrar, nakış nakış gençliğe işlemeli, Âkif'in de dediği gibi devrin ürettiği fason insan değil İslam'ın, hakikatin ve hamiyetin temsilcisi olmayı bir milat olarak görmelidir. Miskinlik, atalet ve yeise kapılmadan çalışmayı, öncü olmayı öğreten Âkif'in izinde nice Âkifler yetişti, inanıyoruz, biliyoruz. Nicesine de buradan selam ediyoruz.

Eyyüp Kadir İnan

İKİNCİ Kat

Aylık Gençlik Dergisi
Yayın Süreli
Sayı 13 - Ocak 2024
ISSN: 2822-4868

Adalet ve Kalkınma Partisi
Adına İmtiyaz Sahibi
Hamza Dağ

Genel Yayın Yönetmeni
Coşkun Keklik

Sorumlu Yazı İşleri
Müdürü
Afra Nur Kayabaşı

Editör
Abdulkadir Ünal

Yayın Kurulu
Selman Özboyacı
Emre Cemil Ayvalı
Yasin Bölükbaşı
Ömer Arvas
Yunus Çolak
Ezgi Nur Aydemir

Tasarım
Şeyda Nur Yıldırım

İdare Adresi
AK Parti Genel Merkezi,
Söğütözü Caddesi No: 6,
Çankaya/ANKARA

Baskı
Semih Ofset
Matbaacılık Ltd. Şti.
Zübeyde Hanım Mah.
628. Sok. No: 26 İskitler/
Altındağ/Ankara
Sertifika No: 40581

ÂSİM

OYA-

OŞIN-

DA!

Aklı fikri yerinde, bilgili, müsbet ilimlere vâkıf ve bununla beraber maneviyatı da kuvvetli ahlâklı bir gençlik. Bu gençlik, fizikî gücünü manevî gücüyle birleştiren "bütün insan" demektir.

Âsım, büyük şairimiz Mehmet Âkif'in ustalık döneminin olgun eseri uzun şiir; aruz vezninde Türkçe'nin zirvesi... 1919 Eylül'ünden itibaren 1924 Ağustos'una kadar *Sebilürreşad*'da yarıya yakın kısmı parça parça yayımlanmış olan eserin kitap halinde ilk baskısı 1924'tedir.

Şiirde ülkeyi kurtaracak, ileriye götürececek gençlik timsali olarak bilgili, ahlâklı ve erdemli bir genç olan Âsım ve nesli konu edilmektedir.

Âsım'ın bazı bölümleri Mehmet Âkif'in en çok okunan, ezberlenen şiir parçalarıdır. Bunlardan "*Çanakkale Şehitlerine*" diye bilinen bölüm ile "*Zulmü Alkışlamam, Zâlimi Asla Sevemem*" veya "*İrîticâın şu sizin lehçede*

mânası bu mu?" parçası bilhassa yaygındır.

Mehmet Âkif'in *Safahat* isimli şiir külliyatı 7 kitaptan oluşmaktadır. Şair ilk şiir kitaplarını peşpeşe yayınlar: *Safahat* 1911, *Süleymaniye Kürsüsünde* 1912, *Hakkın Sesleri* 1913, *Fâtih Kürsüsünde* 1914. Dört yılda dört kitap. Beşinci kitap üç yıl sonradır: *Hâtıralar* 1917. Altıncı kitapta fâsıla biraz daha artar: *Âsım Hâtıralar*'dan 7 sene sonra yayımlanır. Bir çırpıda yazılmış intibai uyandıran *Âsım*'ın bu süre içinde parça parça yazıldığı tahmin edilebilir.

Safahat'ın 6. kitabı olan *Âsım*'ın edebiyatımızda müstesna bir yeri vardır. Âsım, neredeyse bütün edebiyat tarihçileri ve araştırma-

cuları tarafından Mehmet Âkif'in olgunluk eseri, şaheseri olarak kabul edilmektedir.

Hep hayatın içinden konuşan şair, bu eserinde 1. Dünya Savaşı'nı arka plana alarak düşüncelerini ve toplum tasavvurunu ortaya koymaktadır. Birinci Dünya Savaşı'nın bizim için mühim olduğu kadar bütün dünya tarihi için önemli olan bir sahnesi, Çanakkale ve Çanakkale'de savaşan gençlik Mehmet Âkif'in esas konusudur.

Millî şairimiz, bu kitabında bir gençlik modeli ve projesi ortaya koymaktadır. Aklı fikri yerinde, bilgili, müsbet ilimlere vâkıf ve bununla beraber maneviyatı da kuvvetli, ahlâklı bir gençlik.

**Döneminde
insanın sadece
maddesine
yönelik gençlik
projeleri
revaçtayken;
Mehmet Âkif
bütünü gözetan
modelini Âsım
karakteri etrafında
çizmiştir.**

Bu gençlik, fizikî gücünü manevî gücüyle birleştiren “bütün insan” demektir.

Döneminde pozitivizmin tesiriyle insanın sadece maddesine, fiziğine yönelik gençlik projeleri revaç bulurken; Mehmet Âkif bu eserde bütünü gözetan modelini Âsım karakteri etrafında çizmiştir.

Kitabın başında, eserin karşılıklı bir konuşmadan ibaret olduğu, 1. Dünya Savaşı içinde ve Fatih yangınından önce, Hocazâde'nin Sargüzel'deki evinde geçtiği belirtilmektedir. Konuşmanın kişileri şunlardır:

Hocazâde: Rahmetli Hoca Tahir Efendi'nin oğlu (Mehmet Âkif);

Köse İmam: Rahmetli Hoca Tahir Efendi'nin talebesi (Ali Şevki Hoca),

Âsım: Köse İmam'ın oğlu.

Emin: Hocazâde'nin oğlu.

Bu açıklamayı gerçeklik etkisi uyardırmak için koymuş olmalıdır. Mehmet Âkif babasının talebesi Köse İmam üzerinden Osmanlı ve dünya ahvalini konuşurken, O'nun nüfusuna iki de çocuk yazmıştır. Bilindiği kadarıyla Köse İmam yani Ali Şevki Hoca hiç evlenmemiştir. Bu bir edebiyat eseridir ve itibarı/fiktif bir dünya kurgusuna sahiptir. Köse İmam'ın tahsilini bırakıp Çanakka- le cephesine koşan oğlu Âsım, bu edebî eserin kahramanı olarak o sırada büyük özveri ile tahsilini yarım bırakıp vatanın imdadına koşan gençliği temsil etmektedir. Âsım'ın kız kardeşi Melek de eserde annesiz evin ağabeyini gözetan ferdi olarak çizilmiştir. Karşılıklı konuşma şeklinde düzenlenmiş eserin dördüncü kişisi olan Emin gerçekten Mehmet Âkif'in oğludur, fakat onun eserdeki bütün rolü bir cümleliktir.

Âsım, manzum bir sahne eseri olarak okunabilir çünkü baştan sona karşılıklı konuşmalardan ibarettir. Zaman zaman sahne ve arka planda çizildiğinden okuyucu kendini bir tiyatrodan farz edebilir. Eserin asıl kahramanı Âsım, sürekli kendisinden bahsedilen bir karakter olmasına rağmen eserin sonunda sahneye çıkar, Hocazade ile konuşur, tartışır ve sorumluluk sahibi bir genç olarak tahsilini tamamlamak üzere Avrupa'ya gitme sözü verecek perdeyi kapatır.

Şair perdeyi geleceğe yönelik ümit verici mahiyette hareketle kapatırken, güçlü bir devam etkisi uyardırmıştır. Gerçekten şairin programında Âsım'ın devamını yazmak da vardır.

Eser Osmanlı adab ve erkânı, konuşma üslubu ve hayat tarzı ile ilgili öğretici bir metin olarak da okunabilir. Hocazade ve Köse İmam'ın konuşmaları, 20. yüzyılın başında gelenek ve yenilik arasında duran dindar aydınların zihniyet farklılıklarının sergileyen mahiyettedir. Elbette her iki karakterde de konuşan Âkif'tir, bu aynı zamanda bir iç konuşmadır.

Şair hâkim karamsarlık havası içinde geleceğe yönelik ümidini Âsım'da ortaya koyar. Gençlik üzerinden verilen ümit mesajının, kitap yayınlandıktan sonra keskin bir değişim sürecine sokulan Türkiye'nin gerçeklerine tekabül ettiğini söylemek mümkün değildir. Yeni rejimin Âsım modeline değil, Tevfik Fikret'in Halûk modeline eğilimli olduğu açıktır.

Âsımlar Batı'nın ilmini, fennini tez elden edininin gelişmesinde, kalkınmasında rol almak üzere memlekete döndüklerinde şartlar çok değişmiştir.

Eğer Âsım ve arkadaşları 1918'de Avrupa'ya tahsilini tamamlamak için gitmişse, 1920'li yılların ortalarında kesin dönüş yapmış olmalıdır. Çanakkale düşmemiştir ve üstüne üstlük İstiklal Harbi de kazanılmıştır ama Çanakkale geçilse olabilecekler yaşanmaktadır o günlerde. Din ve dindarlar tahkir edilmekte, dini yaşamak seçkinler katında imkânsız hâle getirilmektedir.

Mehmet Âkif Âsım'ın devamını yazamaz, buna karşılık başka bir büyük şairimizin Yahya Kemal'in "Atik Valde'den İnen Sokakta" şiiri Âsım'ların 1930'lardaki ruh hâlini yansıtır gibidir.

Yahya Kemal belki yaşca Âsım değildir ama Âsım'ın, Âsımların hissiyatını derinden duyan bir "garpzede"dir. Gençliğinde ülkesini terk ederek Avrupa'ya kaçmış, Paris'te siyasi ilimler okumuştur. Dönünce kaçış sebebini aşan bir gerçekliğe ulaşmış ve batıda tahsil gören birçok aydının zıttına toprağın, tarihin ve milletin hakkını teslim eden bir şahsiyet olarak eserlerini vermiştir.

Âsımlar Çanakkale'de savaştılar, gazi veya şehid oldular. Mehmet Âkif eserinde gazi Âsım'ı Avru-

Mehmet Âkif Âsım'ın devamını yazamaz, buna karşılık Yahya Kemal'in "Atik Valde'den İnen Sokakta" şiiri Âsım'ların 1930'lardaki ruh hâlini yansıtır gibidir.

pa'ya tahsil için gönderdi. Çanakkale'de düşmanı göğsünü siper edip durdurmayı başaran gençlik, tahsilini tamamladıktan sonra halkla birlikte Türkiye'nin gelişmesine, kalkınmasına hız katabilirdi. Ancak onlar döndüğünde milleti millet yapan değerlere aykırı bir kimlik oluşturma süreci başlatılmıştı. Bu yüzden Mehmet Âkif'in hayal ettiği gelişme 1920'lerin, 1930'ların işi değildi. Bu yıllarda Türkiye millî marşın şairi, Millî Mücadele'nin sivil kahramanı Mehmet Âkif'in dahi hayatını idame ettiremeyeceği bir ülkeye dönüşmüştü.

1924'te Âsım yayınlandığında artık Mehmet Âkif sistemin kenara ittiği bir şahsiyet konumundaydı.

Şaheseri bu yüzden ciddi bir yankı bulmadı. Mehmet Âkif'in dehasına iman eden Süleyman Nazif eserin makberî (ölümcül) denilebilecek bir sessizlikle karşılanmasına dikkat çeker. Ona göre bu eser bir şiir mucizesidir. Kuğunun son terennümüdür. Süleyman Nazif, şairin ruhunun vahyini duymaktan bahsettiği şiirini arştan ilham alarak yazdığını söyler. Dönemin farklı bir vadide büyük şairlerinden Cenap Şahabettin de "Safahat Mübdi'"i" başlıklı yazısıyla Âkif'i tebci eder. Cenap Şahabettin, Âsım'ı "basitliği akıl karıştıran belagat kasırgası" olarak niteler.

Mehmet Âkif Âsım'la edebiyat tarihimizde derin bir iz bırakmakla kalmaz, halkımızın zihninde "Çanakkale Şehitlerine" ve "Zulmü Alkışlayamam Zalimi Asla Sevemem" şiirleriyle yer eder. O'nun "Âsım'ın Nesli" kavramı günümüze kadar yetişen nesillere imanlı ve ahlâklı müsbet örnek olarak ideali aşılıyarak ciddi tesir uyandırır.

Âkif'in Âsım karakterinin 2024 yılına ulaşmışken yüzyılı aşan tesiriyle edebiyatımızda benzeri olmayan bir yere sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Mehmet Âkif

Âtiyi karanlık görerek azmi bırakmak...
Alçak bir ölüm varsa, emînim, budur ancak.
Dünyâda inanmam, hani görsem de gözümle.
İmânı olan kimse gebermez bu ölümlle:
Ey dipdiri meyyit, "İki el bir baş içindir."
Davransana... Eller de senin, baş da senindir!
His yok, hareket yok, acı yok... Leş mi kesildin?
Hayret veriyorsun bana... Sen böyle değildin.
Kurtulmaya azmin neye bilmem ki süreksiz?
Kendin mi senin, yoksa ümîdin mi yüreksiz?
Âtiyi karanlık görüvermekle apıştın?
Esbâbı elinden atarak ye'se yapıştın!
Karşında ziyâ yoksa, sağından, ya solundan
Tek bir ışık olsun buluver... Kalma yolundan.

Ersoy

DOSDOĞRU YOLUN SES SANCAĞI: ÂKİF

**Dost düşman herkesin parmaklarını
ısırarak izlediği eşsiz bir fazilet medeniyeti
kurmayı düşlüyordu.**

ALİ EMRE

Yeri geldiğinde başını vura vura da olsa doğru, işlek ve hak yolu bulan, yoldaşına kıymet ve kişilik kazandıran, yolculuğu sayısız hüner ve azıkla süsleyen bir önderdir Mehmet Âkif. Hayatının her döneminde ülkedeki yahut dünyadaki yangını görmekle yetinmemiş onu hem anlatmış hem de söndürmek için canla başla çalışmıştır. Sesi, mazlum müslümanların kafasında yankılanan, kalbinde dalgalanan bir sancaktır.

Onlarca farklı niteliği aynı bünyede cem eden şiiri, başka birçok özelliğinin yanında yaşayan sünnet gibidir. İnsanla göz hizasını daima korumuştur. Bin türlü gaile ile uğraşmasına rağmen -çokça vurgulandığı üzere- sokağın havasını ve edasını değiştiren bir karakter heykelidir Âkif; geçtiği hiçbir kapı onu eğilmeye ve kendini inkâra mecbur etmemiştir. Kişiliği ve eseri hayatına bitmiştir.

Coğrafyası zamanla küçülse de temelde hilâlin yükseldiği bütün ülkeleri kurtarmak, arındırmak, tahkim etmek istiyordu Âkif. Dost düşman herkesin parmaklarını ısırarak izlediği eşsiz bir fazilet medeniyeti kurmayı düşlüyordu. Günümüzde bazı izdüşümlerini gördüğümüz "Asım'ın nesli" vurgusu, gelecek tasarısının merkezindeydi. Onun hâlihazırda da dikkate alınması, öne çıkarılması gereken temel çabası Kur'ân'la bağların güçlendirilmesi ve güncellenmesiyle ilgilidir. Bu cehd, birçok yönden Osmanlı tarihinde ve toplumunda neredeyse önceli, geçmişi, geleneği olmayan boyutlara sahiptir. Kaynağa, İslâm'ın özüne ve ilk örnekliğine dönüşle ilgili uyarı ve teklifleri Âkif'i hem selefleri hem de çağdaşları arasında önemli kılmakta ve günümüze

taşımaktadır. Yayınlanan ilk önemli şiiri "Kur'ân'a Hitap" adını taşıyan ve daha sonra "Ya okur geçersiz bir ölünün toprağına / Ya açar bakarız nazmı celîlin yaprağına" mısralarıyla bu konudaki yanlış ve kökleşmiş kabullere dikkat çeken Safahat şairi, söz konusu yönelişin doğru temsil ve şahitlikle ete kemiğe büründürülmesini; dürüstlük, samimiyet, çalışkanlık, tutarlılık ve şahsiyetle bütünleşmesi gerektiğini de sık sık vurgulamaktaydı.

Âkif okumanın, aydınlanmanın, tefekkürün önemi üzerinde de duran bir menardı. Cehalet ve sapkınlıklar içinde yüzen İslâm dünyasının silkinmesi, kör taassup ve miskinlikten uzaklaşması gerektiğini dile getiriyordu. Kaynağa dönerek yeni bir anlam ve kimlik aşısı gerçekleştiren müslümanlar aynı zamanda sağlam ve çok yönlü bir yeryüzü bilgisine, "çağ bilinci"ne de sahip olmalıydı ona göre. Nitekim kendisi de iyi bir okuyucuydu. İslâm düşüncesini yakından takip ediyor, dil biliyor, edebiyattan tekniğe kadar birçok konuyla yakından ilgileniyordu.

Hurafe ve bidatlerden arınma, dinin etrafındaki gürültüleri, kirlilikleri aşabilme konusunda da döneminin en dikkat çekici siması Âkif'tir. Yozlaşmış ekol ve anlayışları etkileyici bir dil ve çarpıcı örnekler eşliğinde eleştirmiş; Kur'ân'ın bir fal kitabı olmadığını, mezarlarda okunmak için indirilmediğini söylemiş, "atalar dini" algısına ciddi ve makul eleştiriler yöneltmiş, insani melekelerle dikkat çekmiş, içtihadın önemini vurgulamış, geriliğin bir kader gibi algılanması konusundaki yanlışları gözler önüne sermiştir.

Onlarca farklı niteliği aynı bünyede cem eden şiiri, başka birçok özelliğinin yanında yaşayan sünnet gibidir.

Âkif'e göre "*asrın idraki*" de bu bağlamda korkulacak, görmezden gelinecek bir düzlemi değil; tartışılabilir, müdahalede bulunulabilecek bir imkânı işaret etmekteydi. Taklitçilik ve yozlaşmayı eleştirirken bağınazlık ve asabiyeti de reddediyordu. Dinin terakkiye engel olmadığını belirtiyor; diğer taraftan kayıtsız şartsız Batılılaşmayı savunanların yanlışlarını da sık sık dile getiriyordu.

Süreç içinde eleştiri dozu azalmış gibi görünse de Âkif'in kavmiyetçiliğinin müslümanların birliği düşüncesinin önüne geçirilmesine karşı çıktığı söylenebilir rahatlıkla. "*Fıkr-ı kavmiyeti şeytan mı sokan zihninize?*" diye soran şair, bazı şiirlerinde bu yaklaşımları açık ve ağır bir dille hırpalamıştır.

Emperyalizme, sömürüye, Batılı hegemonya ve saldırılara karşı topyekûn bir mukavemet hattı oluşturma gerekliliği de Âkif'in üzerinde sıklıkla durduğu gerekliliklerdendir. İslâm'ı kuşatıp boğmaya yeltenen saldırılar karşısında Âkif, müslümanların uyanışından ve birliğinden söz etmeyi asla ihmal etmemiş; bu noktadaki en küçük bir silkiniş ve başarıya bile dikkat çekmiş, direniş çabalarını büyük bir coşku ve sevinçle dillendirmiştir. Yaşadığı dönemde yeniden bir "*bünyân-ı mersûs*" oluşturulması gerektiğini belirten şair, "*tevhidin enkazı*" içinde çirpiniyor duran Müslüman Şark'ın matem tutmayı bırakarak canla başla çalışması gerektiğini vurgulamıştır:

*Alınlar terlesin, derhal iner mev'ud olan rahmet,
Nasıl hâsir kalır "tevfiki hak ettim" diyen millet?
İlâhî! Bir müeyyed, bir kerîm el yok mu, tutsun da
Çıkarsın Şark'ı zulmetten, götürsün fecr-i maksûda.*

İslâm inancının ve gündelik pratiğinin temel düsturlarından olan "*iyiliği emredip kötülükten sakındırma*" konusunda da kesintisiz bir dikkat ve çabaya vurgu yaptığını görürüz Âkif'in. "*Gezerken tavr-ı istila alıp meydanda bin münker / Şu milyonlarca îman "nehye kalkışsam" demez, ürker!*" mısralarıyla yaşanan durumu özetleyen Âkif hem inanç hem de yaşayış konusunda müslümanları

etkin, uyanık ve özgüven sahibi olmaya özendirmeyle asla ihmal etmemiştir.

Hayırlarda yarışmanın yanı sıra kötülüğün, hayâsızlığın, zorbalığın karşısına dikilmek de müslümanca yaşamının mihenk taşlarından biridir zira. Fakat şu noktaya da dikkat çekmek gerekir ki o toplumu itmez, dışlamaz. Daima sahadadır, halkın içindedir, "*biz*" bilinciyle konuşur. "*Halk içinde, halkla beraber*" anlayışına can verir.

Başka özellikleri bir yana yakın tarihimizin çileli, meşakkatli, feragat ve fedakârlık boyutu sürülmüş, süpürülmüş, sümenaltı edilmiş tarafının temsilcisidir Âkif. Tarihin ve yeni hayatın taşrasına gömülmüş terli alınların, yanı yöresi boşaltılmış mazlum ve mağdur çehrelerin, üzeri yanlış sözlerle örtülmüş bir kahramanlığın, kabuğuna çekilmesi emredilmiş ve inlemesi yasaklanmış bir yaranın öznesidir.

Şiirini müstahkem bir mevki gibi gören bir şair değildir sadece. İçinde güvercin ağlayan merhametli bir talebe, zor zamanlarda meydana atılan cesur ve fedakâr bir öncüdür.

Memleketi kurtarmak ve bir nesil yetiştirmek için çirpiniyor vuruşkan bir muallim, eziyetlerden yakkasını kurtaramayan gönüllü bir sürgün, hayal kırıklıklarıyla boğuşan mahzun, muzdarip ve muhacir bir babadır.

Âkif'in muhkem inancına, eşine az rastlanır Kur'ân ve Sünnet bilgisine, şehirleri peş peşe ışıklandırıp ayaklandıran vaazlarına, savaş yıllarındaki kesintisiz gayretine, etrafındakilere şahsiyet kazandıran yüksek karakterine, yeni rejimin takibatı nede niyle çektiği eziyetlere bu dikkatle baktığımızda kısmen de olsa hâlâ devam eden sürgününü bir nebze azaltabiliriz.

Doğumunun 150. yılında merhum üstadımızı bir kere daha rahmet ve hasretle yâd ediyoruz. Mevlâ yüzünü ahirette de ak eylesin.

MEHMET ÂKİF

KİMDİ?
NE YAPTI?

HAZIRLAYAN:

ABDÜLKADİR ÜNAL

İSLAM ŞAİRİ: MEHMET ÂKİF
D
OS
YA

Betül Nurata

KONUŞMASIYLA SÜKÛTUyla ONDAN ALINACAK ÇOK DERSLER VAR.

Mehmet Âkif gibi güzide şahsiyetler, dağlar gibiler. Sabitler. Yere sağlam basmamıza imkân tanıyan bu kıymetli şahsiyetler olmasa, durmaksızın sarsılacak nereye tutunacağımızı bilemeyecek, belki nereden geldiğimizi de unutacak, hep yanlış yöne bakacağız. Işıklarına aldandığımız, süslü laflarına kandığımız dünyaların aksine bizi durmaksızın hakikate çağıran, dizeleriyle yüreklerimizi delik deşik eden Âkif, her şeyden önce kul olmanın şuurunda. Sonra şair sonra dost, sonra vazife her ne ise, onun her an farkında ve gereğini yerine getirmede. Yürüyüşüyle kalemiiyle şiiriyle, hiçbir zaman hiçbir şarta minnet etmemesiyle bize nasıl güzel ve devasa bir örnek. Bu yüce

dağın eteğinde başımızı öne eğip dinliyoruz. Konuşmasıyla sükûtuyla ondan alınacak çok dersler var çünkü. Derdi dini milleti memleketi olan, sahteyle işi olmayan, hakkı tutup kaldıran, bize destanlar bırakan saire müteşekkirim. Müteşekkirim. Onun şiirleri yürekleri titretir. Bize çok uzak görünen yılları olayları, açlığı savaşı bir anda getirir soframıza kor. Kanlı canlı önümüze serer. İman dolu karelerin, yürek yakan hikâyelerin içine çekilir, eyvah deriz, eyvah... Biz de dertleniyoruz, dertlenmez miyiz hiç? Şu kadar bu kadar ve o kadar kişi, elbette dertleniyoruz... Peki söylesenize, ne yazıyor, ne söylüyor, Sahiden biz ne yapıyoruz?

Âkif'i ve şiirini maalesef 7 Ekim 2023'ten beri bir kez daha çok berrak bir şekilde anlıyor ve kavırıyoruz. Büyük bir acı ve hüsrarla anlıyoruz ki Birinci Dünya Savaşı veya Harb-i Umumi henüz bitmemiş. Filistin Cephesi'nde, Gazze'de savaş devam ediyor. Eskiden İngiliz desteğiyle Müslümanlara uygulanan zulüm ve katliam şimdi ABD desteğiyle ve Yahudi maşasıyla gerçekleştiriliyor. Âkif büyük bir devletin yıkılışını durdurmak isteyen bir kadronun en hasbi, en halis

ve en dertli şahsiyetlerinden biriydi. Bu yüzden İstanbul İngiliz ve Fransız emperyalisti tarafından işgal edilince Anadolu'da mücadele etmek için hemen yola çıktı. İslam'ın ve Müslümanların izzeti neyi gerektiriyorsa onu yapmaktan çekinmedi. Şiirini ve sözlerini Müslümanların esaretten halas olmaları için kullandı. Kükremiş sel gibi bendini çiğneyip aşarak mücadele etti. Biz o büyük şairden razıyız. Allah da ondan ve binlerce kahramanımızdan razı olsun. Amin.

M. Nezihi Pesen

KÜKREMİŞ SEL GİBİ BENDİNİ ÇİĞNEYİP AŞARAK MÜCADELE ETTİ.

Mehmet Narlı

MEHMET ÂKİF İSTANBUL'DUR YANI RUHTUR.

Mehmet Âkif, İslam inancını ve ahlakını karakteri haline getiren bir adamdır. Bu karakterin çoğrafiyasının bir ucu Buhara bir ucu Kosova/İpek'tir ama merkezi İstanbul'dur. Buharalı bir anneden İpekli bir babadan doğan ve İstanbul'da hayat süren Mehmet Âkif, iki ucu birleştiren İstanbul'dur yani ruhtur. Türkiye'de ve belki dünyada İstiklal Marşı şiiri gibi yüz yıldır milyonlarca kişi tarafından milyarlarca defa okunan başka bir şiir yoktur. Bu milletin evlatları 6-7 yaşından beri bu mükemmel şiiri okuyarak büyüyorlar. İşte bu Müslüman Türk'ün ruhu olan Âkif için apaçık bir mazhariyettir. "Dava adamı ama şairliği pek zayıf" diyenler ya cahildirler ya da yanırlıyorlar. Çanakkale Şehitlerini, İstiklal Marşını okuyan ve birazcık şiirden edebi değerden anlayan biri bile bu metinlerin biçim, ses ve tematik sistemler açısından

ne kadar güçlü olduğunu, metinlerdeki dilin Türkçenin bütün ritmini, ahengini, sembol ve imaj kabiliyetlerini taşıdığını görür. Mehmet Âkif'in, esası Müslümanca bir sosyal nizamın tesisi olan mücadelesinde İslamcılığın, modernliğin, milliliğin her birinin bir anlamı vardır. Âkif'in, dünyaya bakışı elbette Müslümanca ve ona göre bütün Müslümanlar dünyanın mevcut halinden sorumludur. Sosyal, hukuki, siyasi hayatın nizamı ancak İslam'ın temel prensiplerinden, tarihsel birikimlerinden çıkarılacaktır. Bu yönüyle İslamcı'dır elbette. Asım tipolojisi asrın idrakinin İslamlaşmasının temsilidir. Mehmet Âkif'in söylediğindeki mana, modern dünyanın fikri istinat noktasının İslam olması gerektiğidir. Mehmet Âkif millidir; millî olan, birçok kavmin iman ve aksiyonla Osmanlı ve Türkiye denilen tarihsel gerçekliği oluşturmasıdır.

İlk gençlik yıllarımda Safahat'ın her evde bulunan dini kitaplardan biri olduğunu sanırdım. Bizdeki İnkılap ve Aka baskısından okuduğum şiirleri o zamanlar anlamasam da bu kitabın içinde değişik bir derinlik olduğunun farkına varmışım. Çünkü Safahat yalnızca Âkif'in şiirlerini içermiyor, aynı zamanda bir millet olarak bizim de son yüz yıllık maceramızın

önemli bir safhasını temsil ediyor. Şiirleri zamanla anlamaya başladım tabii. En çok etkilendiğim taraf Âkif'in anlatma tutkusuydu. Hele Necid Çöllerinden Medine'ye şiiri. Görselliğin de işin içine girmeye çalıştığı bir metindir ve hâlen daha bendeki yeri çok başkadır. Şiiriyle hayatı büyük bir ahlak ışığı içinde birlikte parlayan başka bir şairimiz yoktur.

Mustafa Akar

SAFAHAT SON YÜZ YILLIK MACERAMIZI TEMSİL EDİYOR.

Nesrin Karaca

MESELELERİ MİLLET ÇAPINDA BİR TEFEKKÜRE TAŞI MIŞTIR.

Mehmet Âkif Ersoy milli ve manevi değerleri prensip edinmiş; mütefekkirliği, şairliği, başyazarlığı, mütercimliği, vâizliği, hâtipliği, içtimaiyatçılığı, siyâsetçiliği, mebusluğu, muallimliği, müderrisliği, gözlemci seyyahlığı, musikîşinaslığı ve zirve özelliği olarak da şiirdeki kudretli sanatıyla; toplumu anlatmayı esas almış, ne kadar zor bir durumda kalırsa kalsın savunduğu gerçeklerin arkasında çelik bir iradeyle duran bir sesin sahibi olmuştur.

Bütün yazdıklarını "aczimim giryesi" diye özetleyen, en önemli derdi 'ideal gençlik' olan Âkif; sanatkâr kişiliği ve duyarlılığı, güçlü Türk-İslam kültürü, bilimsel zihniyet, sağlam bir dil şuuru ve içinde yaşanan tarihi ve sosyal şartları realist bir gözlemciliği

çerçevesinde merkezine aldığı Tanrı-insan-toplum konularını milli ve manevi duygular eşliğinde terennüm etmiş, meseleleri millet çapında bir tefekküre taşımıştır. *Safahat'*ıyla Âkif, sosyolojik, psikolojik, tarihsel çözümlerle, geçmişi, felsefeyi ve kültür mirasını duyumsayarak yaşadığı ve konumlandığı, ideal toplum düzenini gerçekleştirmeye tahayyülü ve yorumları güncelliğini korumaya devam etmekte.

Mısır Hidiv soyundan Prenses Kadriye Hüseyin'i okurken rastladığım; "... biz de nice Âkif'ler yetiştirmeliyiz!" cümlesinde, böylesine bir değere sahip olduğumuz sevincini ve heyecanını derinden hissettiğim abide bir isimdir, Âkif!..

Mehmet Âkif'in *Safahat'*i hayat ile sanatın altın oranda buluşup kaynaştığı bir düzlem olarak düşünülmelidir. *Safahat'*i okurken hem iman etmenin yüksek teslimiyetini hem de akledip sorgulamanın bütün analitikliğini hayranlıkla fark

ederiz. Zaman akıp gitse de Mehmet Âkif, düşünen bir zihin ve hisseden büyük bir kalp olarak, savunduğu ilkelere uygun bir şekilde inşa ettiği eşsiz hayat tecrübesi ile etkileyici bir örnek olarak anılmaya devam edecektir.

Münire Kevser Baş

SAFAHAT, HAYAT İLE SANATIN ALTIN ORANIDIR.

Metin Uçar

FF

**ÂKİF,
VİCDANLARIN
BİRLEŞTİĞİ
ÖNEMLİ BİR
KESİŞME
NOKTASIDIR.**

Mehmet Âkif, bu millete önemli bir argüman olan Asımın Nesli kavramını bırakmıştır. Diğer taraftan, koca Osmanlı bakıyesi üzerine İstiklal Marşı'nı yazabilme ihsanına mazhar olmuş, fakat aynı zamanda çilesini sırtlanıp sürgüne gönderilme çelişkinisi yaşamış, tefekkürü ve müellefatı z/engin bir Osmanlı vatandaşıdır. Bir genç için Safahat'ını anlayarak okuyabilmek Osmanlı dönemi ruhunu yakalayabilecek bir fert olma potansiyelini üzerine almak gibi önemli bir sorumluluğu muhtevi kılmakta; Âkif için de o ruhu o gence verecek bir kaynak olma özelliğini ortaya koymaktadır.

Âkif, edebiyat üzerinden kullandığı kelime ve kavramlarla istiklal ve istikbal ruhunu aşıl原因 önemli bir başvuru kaynağıdır. Asla safiye yi kafiyeye feda etmemiştir.

Bu bağlamda, baş muharrir

olarak içinde bulunduğu Sırat-ı Müstakim (Sebilürreşad) dergisi, ciddi ve önemli bir neşriyat olarak arşivlerimizde yer almakta, istifadeye medar olmakta ve dergi çıkaran herkese uzaktan selam çakıp yaptıkları işin ne kadar önemli olduğunu haykırmaktadır. Dergi denen şeyin amaca dair ne kadar önemli bir araç olduğunu göstermektedir. Âkif, kullandığı kelime zenginliği içinde okunmayı ve okutulmayı sonuna kadar hak etmektedir. Bu alanda -özellikle okullarda oluşturulacak okuma halkalarını önemli görürüm. Ki o eserlerin Osmanlı Türkçesi harfleri ile okunması daha kıymetlidir derim.

Âkif, din, dil ve bayrak kavramları bütününde vicdanların birleştiği önemli bir kesişme noktasıdır. İstikbal ve istiklalimiz için önemli muharriklerden birisi olarak var olmaya devam edecektir.

Mehmet Âkif Ersoy, "sözüm hakikat olsun da odun olsun tek" diyecek kadar gerçekçi, "sessiz yaşadım, kim beni nereden bilecektir?" diyecek kadar mütevazı, "kırilir fakat eğilmeye gelmez boyunum" diyecek kadar vakur ve başı dik bir şairdi. Modern Türk şiirinde bir ada idi. Kendine has bir dili, dünyası vardı. Âlimdi. Hatipti. Vâizdi. Millî mücadelede üstün yararlıklar gösterdi. Memleketini, milletini, İslam ümmetini aşk derecesinde seviyordu. Osmanlı'nın Batı

karşısındaki duraklamasına, acziyetine fena halde üzölmüştü. Ümmetin yeniden ayağa kalkması için bizatihi kendini, dilini, şiirini, ilmini tasadduk etti. Mısır'da hicranlı günler geçirdi. Şiirimizin en gerçekçi, en lirik, en sahici ve sade sesiydi. Şairler, yazarlar için pek güzel bir numüne-i imtisaldi. Bizim için, Âkif, hakikî manada insan olmanın, sanat kudretinin hakkını vermenin, kendini adamanın en güzel örneğidir. Ruhu şâd, makamı âli olsun.

Sadık Yalsızuçanlar

**ŞİİRİMİZİN EN
GERÇEKÇİ,
EN LİRİK, EN
SAHİCİ VE SADE
SESIYDİ.**

Turgay Anar

TERTEMİZ HAYATI VE ESERLERİ BİZİM İÇİN HAZINE DEĞERİNDE.

Geçmişimizde yaşadıkları zamanı tek başlarına dolduracak kadar değerli işler yapmış, eserler bırakmış, önemli devlet görevleri icra etmiş nice insan var. Onları tanımak, aynı zamanda o devrin “iç hayatını”, o milletin “varlık sancılarını” ve aynı zamanda o milleti “var eden” temel dinamikleri de tanımak anlamına gelir. Milletlere yol gösteren böyle “hezarfen” şahsiyetlerin izinden gidildiğinde, bu “umman” şahısları çeşitli vesilelerle besleyen ırmakları fark etmek mümkün hale gelir. Engin dağları ve bin bir türlü engelleri aşarak ona su taşıyan ırmakları görüp, onların üzerinde düşünmeden ummanın bütününe anlamak mümkün müdür? İşte yakın tarihimizde “hayatı”,

“davası”, “ahlakı”, “şairliği”, “inançlı” ve “milleti” için hiçbir şahsi hesap gütmeyen hareket eden, inandığı değerler uğruna her türlü zorluğu göze alabilen bir insan yaşadı bu coğrafyada: Mehmet Âkif Ersoy... O, bir “karakter adamı” ve “karakterinin de adamı” olarak yakın tarihimizde en dikkat çekici simalardan biridir. Onun hayatı, eserlerine de akseden bir sanat şaheseri; eserlerine akseden hayat ise onun riya bulaşmamış tertemiz yüzüdür. Bu “tertemiz” hayatın ve eserlerin varlığı Türk milleti için neredeyse bir hazine değerindedir. Ama onun hazine olduğunu anlayabilmek için O’na doğru açıdan bakmasını bilmek de gerekir. Asıl hüner de sanırım burada gizlidir!

Mehmet Âkif Ersoy’un kim olduğunu en güzel anlatan metin “Zulmü alkışlayamam” diye başlayan dizeleridir. *Safaha!*’taki bu ifadeyle başlayan dizelerin okunmasını salık veririm. Edebiyatımızda bu metin kadar sahici ve abartısız doğru çok az manzum metin bulunur. Sonuçta “*Sözüm odun gibi olsun; hakikat olsun tek!*” diyen bir şairden söz ediyoruz. O, tarihimizin en zor safhalarından birinde yaşadı ve bütün o zorluklar karşısında bu karakterini devreye soktu. İstiklal Marşımızın bu sağlam

karaktere sahip bir şair tarafından yazılmış olmasının örtük etkilerinin nimetlerini yiyoruz aslında. Benim için ifade ettiği anlam da yukarıda işaret ettiğim dizelerinde saklıdır. Âkif’in büyük bir tevazu hırkasına bürülü olduğu için pek fark edilmeyen sağlam karakteriyle sergilediği insanlık örneklerine evliya menkıbelerinde belki rastlanabilir. Hem ona yöneltilecek her eleştiri hem de bir insan olmak hesabıyla taşıdığı zayıflıklar, bu karakterin ateşinde ifnâ olup gitmektedir.

Yusuf Turan Günaydın

O, TEVAZU HIRKASINA BÜRÜNMÜŞ SAĞLAM BİR KARAKTERDİ.

İSTİKLAL MARŞI'NI NEŞAT ERTAŞ YAZDI

İSMAİL KILIÇARSLAN

Bir şairin cami minberinden insanlara seslenmesinden daha asil ve doğru bir şey bilmiyorum.

Doğrudur. Ben İstiklal Marşı'nı Neşat Ertaş'ın yazdığı bilgisine küçük yaşlarımdan itibaren haizim.

Çünkü bir Ankaralı olarak İstiklal Marşı'nı kimin yazdığı meselesi büyük bir şakaya dönüşürdü. Her seferinde çocukluğumda ve finalde İstiklal Marşı'nı Neşat Ertaş'ın yazdığı konusunda şaka yollu uzlaşıldı. Ama seneler içerisinde İstiklal Marşı'nı Neşat Ertaş'ın yazmış olabileceği fikrini de satın aldım galiba iki sebeple. Ben Neşat Ertaş işe Mehmet Âkif arasında çok ciddi bir fark gören biri değilim. İkisi de ortalamayı gözetme bakımından birbirlerine çok benzeyen insanlar. Büyük kültürü süzme ve o büyük kültürden bir çıktı elde etme bakımından da birbirlerine çok benzeyen insanlar. Beslenme kaynakları ayrı ama sonuç olarak ortaya koydukları ürünler bakımından İstiklal Marşı'nın Neşat Ertaş da yazsa olurmuş Mehmet Âkif de yazsa olurmuş diye geçiriyorum aklımdan.

Bu şakayla başladık. Ama şaka olmayan bir şey söyleyeyim. İstiklal Marşı'nı sadece Mehmet Âkif

yazabilirmiş gibi geliyor bana. Çünkü Tacettin Dergâhında Hamdullah Suphi'nin kendisine verdiği yamalı paltoya sınıksı sarılarak ve dergâhın küçük şöminesi attığı birkaç kuru dalla ısınarak hayatta kalmaya çalışan bu adam ancak gecenin bir yarısı kalkarak duvara "Korkma!" yazabilirdi gibi geliyor bana.

Bazen şartlar şairi o şiir için hazırlar. Mehmet Âkif, hayatı boyunca İstiklal Marşı'nı yazmak için bilerek ya da bilmeden bir hazırlık yapmış gibi geliyor bana. Bunu birkaç maddede ele almak lazım. Birincisi ve en önemlisi Mehmet Âkif kendini İslam ve Osmanlı saymakla ve büyük İslam geleneği ve büyük Osmanlı geleneğinin bir ferdi olmakla müftechir sayıyor, iftihar ediyor bununla. Böyle olunca ırkçılığı, kavmiyetçiliği, batıcılığı ve nevzuhur bütün ideolojik yönelimleri reddederek "korkma" diyor hepimize. Korkma, çünkü Müslüman Türk çocuğusun. Bir Arnavut olmasına rağmen kendisini Türk saydığını biliyoruz.

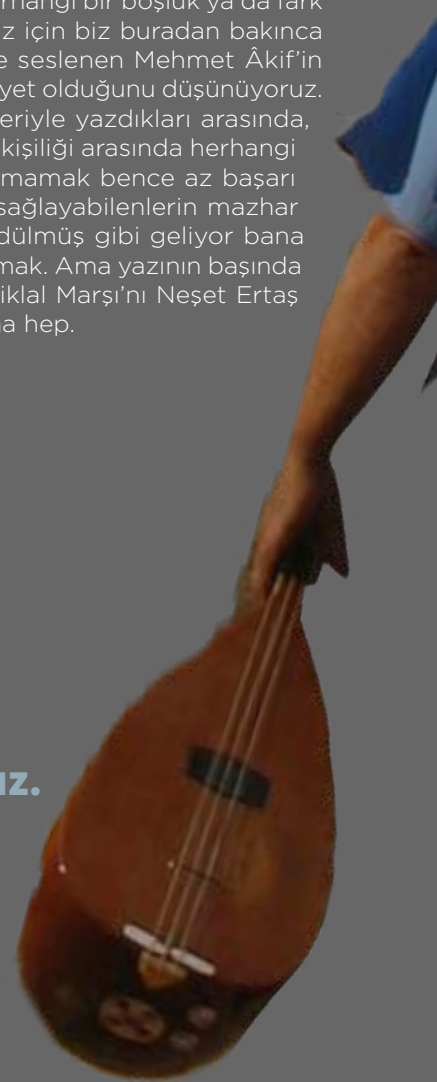
Sonradan kime Türk diyeceğimiz meselesi Türk-ye'de çok konuşuldu. Ve sonunda Türk'ün etnik bir aidiyet taşımaksızın ortaya çıkan bir kavram olduğuna karar verildi en azından akli başında entelektüel çevreler tarafından. Türklüğü bir kafa taşı meselesi değil, neredeyse bir ruh hali meselesi olarak tanımlayanların bir tanım üstünlüğü var. Mehmet Âkif de bu tanımları yapıyor ve bize korkma derken bu korkmamanın içini Müslüman ve Türk'sün, dolayısıyla korkmanızı gerektirecek bir şey yok. Senin tarihsel vazifen kötüsü geldiğinde, zoru geldiğinde kıyama kalkmaktır, korkmadan ayakta durmaktır diyor.

Şimdi şairin ödevi deyip duruyorlar ya özellikle Marksist estetikte karşımıza çok çıkar. Şairinin ödevi... Bu şairin diğer yaşayan canlılardan üste konma hamlesidir. Çünkü şair ödevi gereği hepimizin üstünde bir insandır falan filan... Mehmet Âkif de akli başında bir Müslüman olarak bu tanımın kendisini reddediyor. Ve içinde yaşadığı halkın ortalamasının tutturabilmenin asıl büyük şairlik görevi ve ödevi olduğunu düşünüyor. Böylelikle Mehmet Âkif diyebiliriz ki doğrudan sokakta olan biteni, halka olan biteni, ülkede olan biteni özümsemiş, içselleştirmiş ve bunu dert edinmiş bir şair. Dolayısıyla bizim "korkma" derken bir bütün olarak 'korkma, 200 yıldır geri çekildiğini biliyorum. Seni yenilgiye alıştırmaya çalıştırdıklarını biliyorum ama sen korkma çünkü Müslüman Türk kimliğinin sana yenilgiyi kabullenmemeyi sağlayan yegâne kimliğindir. Bu kimlikle kıyama kalk' diyor.

Ve hatırlayalım Mehmet Âkif'in Kuvayimilliyeye ile İstiklal Harbiyle memleketin kurtarılmasıyla ilgisi İstiklal Marşı'ndan önceye dayanıyor. Kuvayimilliyeye oluşumuyla beraber İstanbul'dan bir yolunu bulup Anadolu'ya geçiyor ve Anadolu'da Kastamonu'da, Akşehir'de ve bazı Anadolu vilayetlerinde insanların kıyama, ayağa kalkması için hutbeler irat ediyor. Bir şairin bir cami minberinden insanlara seslenmesinden daha asil ve doğru bir şey bilmiyorum. Çünkü şair aynı zamanda bir caminin minberinden halka konuşmayı başarabildiğinde şairdir gibi geliyor bana.

Burada belki şunu söyleyerek yazıyı bitirmek lazım. Mehmet Âkif'in Cumhuriyet kurulduktan sonraki mağduriyeti de dahil olmak üzere son derece tutarlı bir hayat yaşadığını görmemek için kör olmak lazım. O iç tutarlılık hatta dışarıdan bakıldığında Mehmet Âkif'i dostluk ilişkilerinde kırıcı birisi olarak görmemizi sağlayan şey. Eyvallahsızlık ve sürekli olarak sözünde durma ihtiyatı Mehmet Âkif'in söz verdiği yerin önemini de işaret eder bir şey. Mehmet Âkif belli ki sözünü Allah'a vermiş bir kul. Ve bu sözde durabilmek için Cumhuriyet sonrası pekâlâ el üzerinde tutulabilecek, baş tacı edilebilecek yeni kurulan rejimin sarsılmaz, yeri tartışılmaz, koltuğu başkasına verilmez bir üyesi olmayı seçmek yerine Allah'a verdiği sözü tutarak gönüllü gönülsüz sürgün hayatına razı gelmeyi başarmış birisidir. Dolayısıyla yazdığıyla yaptığı ya da yaptığıyla yazdığı arasında herhangi bir boşluk ya da fark tanımlayamadığımız için biz buradan bakınca bize "korkma" diye seslenen Mehmet Âkif'in çok büyük bir şahsiyet olduğunu düşünüyoruz. Çünkü yapıp ettikleriyle yazdıkları arasında, eseriyle personası, kişiliği arasında herhangi bir boşluk barındırmamak bence az başarı değil. Bu başarıyı sağlayabilenlerin mazhar olabileceğini bir ödüllmüş gibi geliyor bana İstiklal Marşı'nı yazmak. Ama yazının başında da söylemişim, İstiklal Marşı'nı Neşet Ertaş yazdı gibi gelir bana hep.

**Yapıp
ettikleriyle
yazdıkları
arasında
herhangi
bir boşluk
barındırmaz.**

Mehmet Âkif Ersoy'un torunu Selma Argon ile Âkif'in ahlakıyla birlikte baba ve dede yönünü konuştuk.

SELMA ARGON

DEDEM ÂKİF ÖRNEK BİR İNSAN

SÖYLEŞİ: ● SUEDA NUR ÇOKADAR

Ailesiyle ve sevdikleriyle hep çok yakından ilgilenirdi.

Milli dedemiz olduğu için bana da O'ndan dolayı Selma Anne diyorlar.

Mehmet Âkif Ersoy, yaşadığı topluma bir şeyler anlatmaya çalışarak yaşadı. Peki evde kendi çocukları için de özel bir programı var mıydı?

Evde olduğu dönemlerde çok yakından ilgilenirdi ki çok sık vazifeden dolayı şehir dışına gidiyordu. Anadolu ziyaretlerinin yanı sıra çok yurt dışı seyahati var. Sık sık evi bırakıp gidiyor. Emin dayımı da yanına alıp gidiyor sık sık ama yanında 3 çocuk daha var Hasan Tahsin'in çocukları. Onlara okunacak kitapları tavsiye eder, beraber oldukları zamanda da onları çalıştırmış. Sonra yeni ne öğrendiklerine dair sorular sorarmış devamlı. Çocuklarına önce kendi memleketinde öğrenmeye başlamasını tavsiye ederdi. Annemler evlendikten sonra dahi şarkta görevliyken mektuplarında hâlâ resim yapıyor musun, keman çalıyor musun diye sorardı. Her şeylerini mutlaka takip ederdi. Dedem uzakta da olsa her zaman çocuklarıyla, sevdikleriyle ilgili her şeyi takip etmeye çalışırdı. Dayım babası sayesinde yöneldiği dil merakı ile çeviriler yaparak geçimini sağladı. Dünyayı anlatmış çocuklarına, zorlu bir dönemde yaşadıkları için hep olumlu hikâyeleri yokmuş fakat bir bilinç aşılardı mutlaka. Fakat ne yapmaları gerektiğiyle ilgili asla baskı yapmamış.

Ailesine olduğu gibi dostlarına da aynı müşfiklikte bir adammış değil mi?

Evet, çok dostu var. Hatta kitaplaştırılıyor bu, 41 dostunu anlatan bir kitap mevcut. Çok daha fazla dostu var tabii ama artık kaynak bulabildiklerini kaydettiler. Tabii ki böyle bir insanın sevmeyeni de çok, bu durum da çok doğal. Çünkü bu kadar doğru, bu kadar dürüst, sözünde duran böylesi bir insan olur mu? Hep bir yandan diyorum ki bu ancak kıskançlık olabilir. Herkesin yapamayacağı işler yapmış. Millî mücadelede başa baş çalışan bir insan. Millî Mücadelede manevi liderlik yapan bir insan. Bakıyoruz şimdi de böyle... kıskançlıktan dolayı insanlar yaftalanıyor.

Siz daha çok Mehmet Âkif Ersoy'u nereden tanıdınız aileden mi kitaplardan mı?

Dayımı, teyzelerimi hepsini gördüm. Tabii bir de çok okudum. Küçüklükten itibaren bir bilgiyle yetişiyorsun. Ben bir de araştırmayı ve okumayı çok seven bir çocuktum. Dedemi anlatmaya başlarken hakkında ne varsa topladım. Bulduğum her kitabı aldım. Dostlarını da konuşmalarını, vaazlarını, yazdıklarını da okudum. Mesela sevmeyenlerin yazdığı, şairliğini dahi kabul etmeyenlerin çok ağır kitaplarını da okudum. Nihayetinde tümünü karşılaştırma imkânım oldu.

Ablam en son 9 yaşındayken Mısır Apartmanı'na götürüyor annem, o şanslı ancak ben bebektim o yüzden görmedim hiç dedemi. Bizim zamanımızda misafirler, akrabalar geldiği zaman çocuklar büyüklerin yanında durmazdı büyük ayıptı. Büyüklerin konuştuklarını çocuk bilmez, ayrı odada çocuklarla oynardık. Büyüdükçe anneme sorar, bazı hikâyeleri bana açıklamasını isterdim. O yüzden gençlere tavsiyem bir şeyi araştırdığınız zaman, kendinizi verip okuduğunuz zaman ister Mehmet Âkif olsun ister başka eser kendi döneminde düşünerek okumaları ve o şartlar altında değerlendirerek karar vermeleridir.

Dedeniz sizin için ne anlam ifade ediyor peki?

Her şeyini seviyorum da bir dede olarak bir başka seviyorum tabii. Bilhassa samimiyetini severim, inandığı şeye samimiyeti çok önemli. Allah'a olan inancı, Peygambere olan sevgisi, arkadaşlarına olan sevgisi her şeyiyle samimi bir insan. Bir gün olsun yalana, riyaya, sahteciliğe, birilerinin arkasına saklanmamış, neyse o. Zaten yazmış ya: "ne yazdımsa yaşayarak yazdım, hayalle yoktur benim işim". Aynı zamanda caminin içindedir ve ruhunu, hissedilenleri de anlatır. Böyle bir insan hakikaten şimşekleri çekebilir. Bu kadar doğru, dürüst ve kimsenin önünde eğilmemiş Mithat Cemal'in dediği gibi hiçbir kapının O'nu altından eğilerek geçiremediği birisi. Allah, Peygamber korkusu büyük, sevgisi büyük. Yobaz derlerdi o'na. Nasıl bir yobazsa? Keşke herkes onun gibi bir yobaz olsaymış. O'nun bana mirası ismi oldu. Hepimizin dedesi, milli dedemiz olduğu için bana da O'ndan dolayı benden büyükler bile Selma Anne diyor.

Annenizin, babasını zihnine kazıyan bir anısı olmuş mu? Baba olarak nasıl görüyordunuz?

Çok iyi bir babaymış zaten. Dedemin kendi babası ve O'nu yetiştiren kişi, profesör diyoruz biz, dedemle küçük kızına sütlerini içirip saçlarını tarayıp 4 yaşında Kur'an öğretmeye başlamış. Dedem de

aynı şekilde çok ilgilenmiş çocuklarıyla. Fakat o zamanlar artık çok zor bir dönem. Annem derdi ki babamı görürdük sonra bir bakardık ki çocuklarım ben gidiyorum der vedalaşır vazifeye giderdi. Anadolu'ya geçtiği zaman bir seneye yakın çocuklar burada anneannemle beraber kalmış. Bir sene sonra bir küçük para gönderir onları da yanına aldirmiş ama o dönemde babalarını çok görememişler. Ama Millî Mücadele'de Anadolu'ya da Mısır'a sürgüne de sen git dememiş ananem her yere beraber gitmişler, o da müthiş bir kadıymış.

Annem anlatırdı, dedem çayı kendi harman eder sonra semaverde demler beraber çok çay içerlerdi. Annem çayına limon atar dedem de limonla çayın tadını bozuyorsun dermiş her limon kullandığında babam aklıma geliyor derdi annem... Tabii ki daha bir sürü güzel anıları var mektuplarında.

Annem babamla Şark vazifesinde bulunduğu sürede bebek bekliyorum bana isim gönderir misin diye dedeme sorunca mektupla göndermiş birkaç tane. Ablam doğunca dedemin ilk tavsiyesi olan Ferda ismini seneler sonra ben doğduğumda da bana Selma ismini veriyorlar. Selma da selamete ermiş hoş güzel kadın demek, Arapçadan geliyor. Yani dedem beni görmeden ismimi hazırlamış zaten.

Dedem ablamın doğumundan bir müddet sonra fotoğrafını görebiliyor ancak. Ferdâ Kadın şiirini ablama yazmıştı dedem. Kara gözlü kızım, torunumu gördükçe ona daha güzel sözler yazacağım derdi. O şiirin en son kısmı bilhassa çok hoştur.

*Ferdâ kadın! Ferdâ kadın!
Ey yavrumun ilk yavrusu
Pek tatlı şeysin doğrusu
Lakin neden çirkin adın?*

*Yok yok, adın cidden güzel
Dünyada her şeyden güzel
Aydan güzel, gündün güzel
Ay, gün nedir? Senden güzel
Hatta derim: benden güzel
Zira "yarın", "dün"den güzel*

Şiirde bile geçiyor. Yarından ümidi hep vardı. Ferda yarın demektir.

İnsan bazen hüzünlüyor, bazen seviniyor. Böyle bir insanın sülalesinden olmak, iyi yetişmiş bir ailenin çocuğu olmak, okumayı sever, hayvanları sever aileden gelmek çok güzel. Okula başlayana kadar ailenin. Orada iyi yetişmek çok mühim. Sonra okulun, öğretmenin, arkadaşların, çevren ve tecrübelerin öğretmeye devam ediyor.

Âkif de hayatını manevi bir zenginlikle yaşamış âdeta..

Mehmet Âkif sözcüğe dökülseydi tek bir şeye sığmazdı. O kadar çok özelliği olan güzel ahlak timsali bir insandı ki. Vatanına, bayrağına, dinine, ailesine duyduğu aşkı da çok çeşitli, emeli de yaşantısı da. O'nun hayatı baştan başa şiir. Safahat başta sona bir aşk kitabı. Ama bir de anneanneme yazdığı dörtlüğü var, o da bestelendi. Hep zarif bir insanmış.

Ezelden âşinânım ben
Ezelden hem-zebânımsın
Beraber ahde bağlandık
Ne yapsan yâr-i cânımsın

Dostluğunda vefalı, eşine, ailesine, vatanına, ahbine sadık, dürüstlüğe ve açık sözlülüğe itibar eden, dedikoduya asla prim vermeyen bir insan. Hep dürüst olmuş o yüzden de dokuz köyden de kovmuşlar kendisini.

Ahlakı sadece edebiyatında değil hayatının her alanına girmişti. Çok geniş kapsamlı yaşıyordu. Şahsiyeti gibi çevresi de genişti. Millî Mücadele döneminde Sebülürreşad dergisi vesilesiyle Muhammed İkbâl ile iletişimdeler ve Hindistan'dan Pakistan'dan gelen altınlar, yardımlar bu vesileyle dedeme ulaşıyor.

1908'de başlıyorlar dergiyi çıkarmaya Eşref Edip'le birlikte. İlk 7 bin baskı yapmışlar daha o günlerde. Çok büyük bir rakam. Kâğıt yetiştiremediklerini söylerler, yani o kadar büyük talep olmuş. Şimdi var mı 70 bin basan bir mecmua? Mümkün değil. Bütün İslam dünyasına çeşitli dillere çevrilmiş. Bu denli geniş çevreye ulaşabilmesinde hem dinî hem millî kimliği büyük rol oynamış.

İslam coğrafyasının her bir noktasında insanların kalkınmasını, başlarındaki sömürgelere baş kaldırmalarını arzulayan bir İslam birliği düşüncesi var kafasında ve hep onun için uğraşmış. O İslam birliği bugün var olsaydı bugün kimse bize yan gözle bakamazdı. Fakat bu gücü elde edene kadar çok zaman geçti, hep bunun için uğraştılar.

Nihayetinde bütün dünyayı bilen; Batı'yı da bilen Doğu'yu da bilen Sezai Karakoç'un tabiriyle hepsini sentez etmiş, iyi bilen bir adam. Doğu'nun da Batı'nın da müziğini, insanını çok iyi araştıran bir insan. Bilmeden hiçbir şey söylemeyen bir insandı. O yüzden de çok araştırır çok dinlermiş.

Eleştiriye de çok açık bir insan aslında bakıldığında.

Çok eleştirilmiş, halen eleştiriliyor, zamanında da eleştirilmiş. Fakat o kendini bilen bir insan, eleştirileri hakkında konuşulanları kulak arkası eder, kendini işine adanmış. Çizdiği yoldan asla ne sağa sapmış ne sola sapmış ne bir mevki için ne bir para için hiçbir şey için sapmamış. O yüzden büyük bir insan zaten. Yani isteseydi bir eli yağda bir eli balda köşklere saraylarda bakılır, baş üstü tutulurdu ama öyle bir yol çizmiyor.

Evet, dilese çok rahat bir yaşantı sürebilirdi peki bu durum aile içinde nasıl karşılık buluyordu?

Ailesiyle ilişkisi çok güzelmiş annemin anlattıklarından biliyorum. Babamı yaşlılığında bile çok özledim derdi annem. Hepsî O'nun doğruluğunda ve öğrettiği şekilde yaşamışlar. Hepsî O'nun gibi hiçbir zaman kimseden bir şey istememişler, paraya pula önem vermemişler. Hep böyle kendi yağlarında kavrulmuşlar. Anneannem de sen zaten bambaşka bir kadınmış. İyi yetiştirilmiş iyi bir ailede büyümüşler.

O'nun yaptığı işle aile hayatı ayrıydı aslında. Ailesi de O'nu destekliyordu her koşulda. Ailesi destek olmasa zorlukları beraber çekmeseler bu işin altından zor kalkarsın.

Annem derdi ki bir ekmek alırdık suyla karıştırınca içinden süpürge taneleri çıkardı. Anneannem İstanbul'a geldiklerinde beyaz ekmek almazmış, komşum o ekmeği yerken ben nasıl beyaz ekmek yiyeyim dermiş.

Fatih'teki evinden halkalı ziraate yürüyerek gidermiş dedem. Yürümeyi, sessizliği çok sever kalabalıktan hoşlanmazmış. Eğer kalabalık bir yolda gitmesi icap ediyorsa o yolu kendince sessiz kimsesiz hale getirirmiş. Yürümeyi sevme yönü bütün ailede var bizde. Hakikaten çocukluğumdan beri yürürüm. Hiç bana mısın demez yollar bana.

Dedemin derdi vatanıdır, bayrağıdır, ezanıdır, Allah ve Peygamberidir. Vatani olmayan hiçbir şeyi yoktur. O düşmanın beş, on yıllık değil yüz yıllık bin yıllık planlar yaptığını, el ele olmasak bile birlik içinde olmamız gerekir derdi hep. Hayatında ne Tâceddîn Dergâhı'nda ne evinde günlerce oturduğu hiç görülmemiş devamlı bir faaliyet içindeydi. 3 dönem Burdur milletvekilliği var ama hiç konuşması yok. Çünkü devamlı şehir dışında görevlidir.

Memleket meselesinde ev aktif olarak kullanılıyor muydu?

Annemler o zaman çocuk, daha minikler. Ayrı oturuyorlar misafirlerle çok şahit olmuyorlar. Fakat dedem Tâceddîn Dergâhı'na geçtikten sonra bir müddet evde kalanlar daha çok dergâhta kalmaya başlıyor. Orası da ikinci bir meclis bürosu gibi kullanılıyor. Eşref Edipler, Hasan Basriler hep orada kalmaya başlıyor. Aktif olarak orası kullanılıyor artık.

Âkif'in yarım kalan hayali var mıydı?

63 yaşında ölmeseydi gerçekleştirmek istediği yarım kalmış birkaç hayali vardı. Küçük bir yere, bir çiftliğe yerleşip söke taraflarında kendi işiyle uğraşacağı bir hayali vardı. Bir de tekrar İspanya'ya, çöllere, Mekke'ye Medine'ye gitmek istiyormuş, oralarda Asım'ı geliştirmek istiyordu. Ama olmadı. Allah o kadar ömür takdir etmiş ama o 63 seneye çok şey sığdırmış. Hep diyorum, Allah O'na öyle bir ses vermiş ki 150. doğum gününü kutlayacağız nasipse. Hâlâ sesi güldür güldür.

Bugün O'nun gibi bir karakter yaşıyor olsaydı mesela neler değişirdi sizce?

O'nun gibi inanmış, doğru yoldan ayrılmayan insanlar lazım. İyiler bir şey yapmazsa kötüler kazanır diye bir laf var. Çabalayan çok güzel insanlar var ama az kalıyor sanırım yetmiyor, hiçbir şey yapmayanlar da çok. O'nun gibi daha nicelerine ihtiyacımız var. Geçmiş bileceksin ki ondan daha iyi bir yol çizesin. Geçmiş olmayan hiç kimsenin geleceği olamaz. Değerleriyle barışık insanlar çoğalmalı.

Ahlakında da Peygamberimizi rol model almış dört dörtlük bir adam.

- Eşin var, âşiyânın var, bahârın var, ki beklerdin;
Kıyâmetler koparmak neydi, ey bülbül nedir derdin?
O zümrüd tahta kondun, bir semâvî saltanat kurdun;
Cihânın yurdu hep çiğnense, çiğnenmez senin yurdun.
Bugün bir yemyeşil vâdî, yarın bir kıpkızıl gülşen,
Gezersin, hânümânın şen, için şen, kâinâtın şen.
Hazansız bir zemîn isterse, şâyed rûh-i ser-bâzın ,
Ufuklar, bu'd-i mutlaklar bütün mahkûm-i pervâzın.

Mehmet Âkif Ersoy

SÖZDEN GÜFTEYE:

ÂKİF'İN BESTELENEN
ŞİİRLERİ

ABDÜLKADİR ÜNAL

Mithat Cemal Kuntay, Âkif'i aruzun Mimar Sinan'ı olarak tanımlamıştır.

Şiirle iç içe bir ilişkiye sahiptir Türk müziği. Türk müziğinde söz ölçülü ve kalıplı bir yapıdadır ve benzer şekilde klasik Türk şiiri de aruz vezniyle yazılır. Âkif'te kullandığı Türkçe'de aruz ile kendini belli eder. Öylesine güçlü kullanır ki dili; hem anlam yönünden hem de ritim yönünden dikkatlerden kaçmayacak ustalıktadır. Mithat Cemal Kuntay, Âkif'i aruzun Mimar Sinan'ı olarak tanımlamıştır. Öyle ki aruzla yüz katlı bina kurar diye ekler. O'nun nazminin adeta bir mûsikî kurarak aktığını söyler. Ali Ulvi Kurucu ise Âkif'i şu dizeleriyle yüceltiyor:

*"(Türk) nazmına, bambaşka ufuklar açan insan,
Şehnâme yazarlar, senin iclâline hayran!.."*

Nazmınla bütün şi'irimizin nâmı yüceldi,
Haşmetli mefâhîrlerimiz, hep dile geldi!.."

Klasik Türk müziğinin altın çağında yaşayan Âkif, bu müzikle güçlü bir bağ kuran şairden biriydi. Âkif, eserlerini Tâceddin Dergâhında kaleme alırken bir taraftan da mûsikî ile iç içedir. Dergâhta bulunduğu sürelerde mûsikîşinas dostlarıyla bir araya gelerek şarkılar, ilahiler söylemiş. Mûsikî ile olan münasebeti elbette kendisine bir renk kazandırmıştır. Âkif'in de bazı besteleri dinlerken vecd haline girdiği rivayet edilir.

Neyzen Tevfik'ten meşk ederek ney çalmaya başlayan Âkif, bu merakını ve ısrarını hiç kaybetmemiş. Hatta Neyzen Tevfik'in taşındığı yerlere bile giderek ondan ders almaya devam etmişti. Bu ilgisi ve alakası, ona Neyzen Tevfik, Hafız Sami, Tamburi Aziz Bursalı Hafız Emin, ud virtüözü Şerif Muhiddin Targan, dönemin Süleymâniye Camisi başmüezzini Hafız Kemal, Ali Rifat Çağatay Bey ve Şerif Muhittin Targan gibi müzikîşinaslarla dostluk kazandırır.

Âkif müzisyen dostlarıyla hemhâl olduğu kadar, dönemin önemli bestekarları da O'nunla ve şiiriyle hemhâldir. Birçok yorumcu Âkif'in adeta ritmi fısıldayan şiirlerine kayıtsız kalmamış ve döneminde birçok şiiri bestelenmiştir.

Belki de Âkif'in bestelenmiş en büyük ve her Türk vatandaşı tarafından yürekten okunan eseriyle başlamalı. En önemli bestesi marş formuyla elbette İstiklal Marşı olmuştur. Milli marş oluşu hasebiyle bestesi bir kamu meselesidir. İstiklal Marşı'nın kabul görmüş tek bir formu olsa da 18 farklı bestesi bulunuyor. Fakat mûsikî camiasının kazandırdığı daha onlarca bestesi farklı formlarda yer bulmakta. Şarkı formu haricinde marş, ilahi ve mersiye formlarında bestelenmiş eserler bulunuyor. Mehmet Âkif'in 60 farklı şiiri pek çok farklı isim tarafından bestelenerek müzik dünyasına kazandırılmış durumda.

MARŞLAR

İslam ve Milli şairimiz Âkif'in memleket sevdası öylesine güçlüdür ki eserlerinde hemen hemen yer vermediği yoktur denebilir. Bayrak ve milleti diri tutma uğruna yazdığı eserleri güçlü birer marşa dönüştürülerek bestelenmiş; Milli Mücadele süresince Anadolu'yu şahlandırmak üzere çıktığı manevi rehberliği bugüne mûsikîyle taşınmıştır. Kayıtlara geçen 38 adet marş bestesi bulunuyor. Ali Rifat Çağatay'ın Acemaşiran makamında altı yıl okunan İstiklâl Marşı bestesinden sonra "Ordunun Duası"na ek olarak Sofyan usulünde Rast ve Nihavend makamlarında bestelenen marş formu bu şiirlerden bazıları Saadettin Kaynak tarafından "Ey Milletimin lahzında halk ettiği ordu", Mustafa Cahit Atasoy tarafından "Yurdunu Allah'a bırak çık yola" eserleri sayılabilir.

Ordunun Duası

*Yılmam Ölümünden Yaradan Askerim
Orduma Gazi Dedi Peygamberim
Bir Dileğim Var Ölürüm İsterim
Yurduma Tek Düşman Ayak Basmasının
Âmin Desin Hep Birden Yiğitler
Allah-ü Ekber Gökten Şehitler
Âmin Âmin Âmin Allah-ü Ekber
Âmin Âmin Âmin Allah-ü Ekber*

İLAHİ VE ŞARKILAR

Mehmet Âkif'in şiirlerinde, dil ve aruz kullanımının ustalığı, bestelenmeye elverişli zengin ezgi ve usûl özelliklerini de beraberinde getirerek her dönem bestekârları için çağlayan bir kaynak sunmuştur. Bestelenmesi zor şiir yapısı olduğu öne sürülse de pek çok beste küçük usûllere oturularak basit ve bileşik makamlarda zevkle bestelenebilmiş.

Mehmet Âkif'in eserleri arasında dini müzikîye ait örnekler de bulunmaktadır. Özellikle, Tekke ve Cami Müsikîsi kapsamında yazılmış ilahi ve mersiye formlarında bestelenmiş şiirleri dikkat çeker. Bu eserler, farklı besteciler tarafından çeşitli makamlarda seslendirilmiştir. 18 farklı ilahi bestesi bulunuyor.

Saadettin Kaynak, Mehmet Âkif'in sözlerini segâh makamında besteleyerek "Çanakkale Şehitleri Mersiyesi"ni ortaya koymuştur. Aynı şekilde, Çinuçen Tanrıkörür da Acem Makamı'nda bestelenmiş "Bayram Niyazi" adlı eseri ile Mehmet Âkif'in şiirine müzikal bir yorum getirmiştir. Zeki Altun'un Hüseyini Buselik ilahisi ve Ali Kemal Belviranlı'nın Rast makamında bestelediği ilahi, Mehmet Âkif'in dini temalı şiirlerine yapılmış anlamlı katkılardan sadece birkaçıdır.

Bu eserler hem dini müzikî geleneğine hem de Türk müziğine önemli bir zenginlik katarak, Mehmet Âkif Ersoy'un sahip olduğu ilahi aşkın derinliğini icra etme imkânı sunuyor. Bestelerdeki nağmelerle tıpkı kendisinin Yunus Emre'nin bestelerinde vecd haline girdiği gibi pek çoğumuz için O'nun eserlerindeki ruhla tefekkürümüzün güçlenmesine aracılık ediyor.

İlahi dışında bir de bestelenen 38 şarkı yer alıyor. Bestelenen şiirlerinde en fazla kullanılan makam Rast olmuş, onu Acemaşiran, Nihâvend ve Hüzam takip etmiş.

Safahat'ın yedinci kitabı Göl-geler'de yer alan "Gece" adlı şiirin bazı mısralarının bestesi ise en fazla seslendirilen şarkı olmuş. Âkif'in hanımı için yazdığı bu dizeler artık sadece metinde değil notada da mahfuz.

*"Ezelden âşinânım
ben, ezelden hem ze-
bânımsın
Beraber ahde bağlan-
dık ne olsun yâr-i ca-
nımsın
Ne olsun zerrenim, kal-
bimde hâlâ çarpar es-
rârın
Gel ey cânan, gel ey cân,
kalmısın ferdaya didârin"*

Ali Rifat Çağatay, Âkif'in "Bül-bül" şiirini besteleyip kendisine dinlettiğinde yüzündeki memnuniyeti anlatırken Âkif'in imgesine pek çok manayı sığdırdığı bu kuşun işitsel bir dille yeniden vücut bulması, üzerine tekrar tekrar düşünmemiz için bir meşale olarak kabul görebilir. Dört sayfalık uzun nota dizesiyle literatüre kazandırılan bu eser "Bütün dünyaya küskündüm" başlığıyla kayıtlara geçmekte.

Eski dönem bestekârlar arasında Mehmet Âkif eserlerinin bestelenmesi konusunda gayret gösteren en önemli isimlerden birisi Ali Rifat Çağatay olmuş denebilir. Modern döneme yansıyan yeni bestelerde ise Ahmet Kaya'dan Yıldırım Gürses'e, Ömer Karaoğlu'dan Amir Ateş'e pek çok isim eserlerinde Âkif bestelerine yer vermiştir. Çağ değişse de mânâ ve mesaj bakı. İslam şairi ruhunu kâğıda dökmüş, bestekârlar da can katmışlar. Bize düşen de Üstadın yeşermesini umduğu o Müslüman Türk gençliğinin gönülden gönüle çeşitli araçlarla aktarmak olmuş.

İslam şairi ruhunu kâğıda dökmüş, bestekârlar da can katmışlar.

ASIM'IN BURADA NESLİ BURADA MISIN

METİN UÇAR

Namusunuzu çiğnetmeyin! Devşirilmeyin!

1873'ün Aralık ayında dünyaya gelen Mehmet Âkif, Osmanlı ve yeni cumhuriyeti yaşamış, bu arada cereyan eden pek çok sosyal, siyasi, dinî, kültürel hadiselerle yakından şahit olmuş ve bütün bunların içerisinde din ve vatanperverliği sarsılmadan ayakta kalabilmiş önemli şahsiyetlerden birisidir. Pek çok yönden değerlendirilebilir, fakat biz Âkif'i "Asım" ismiyle kavramsallaştırdığı istiklal ve istikbalimize bakan veçhesinden görmeye çalışacağız.

Kâinata her şey, kendinden öncekilerin bıraktıklarından fayda veya zarar gördüğü gibi kendisi de kendisinden sonra geleceklere iyi veya kötü bir şeyler bırakır. İstikbalden umutlanarak eğer farkında ise oraya yatırım yaparak hareket eder.

İşte Âkif de böyle yapmış, şahit olduğu durumu anlatmak ve kurtuluşa dair bir fikir ortaya koymak için Asım karakterini rol model olarak önümüze koymuştur. İstiklal ve istikbal için dünyayı bilen ama köklerinden ve maneviyatından kopmadan hareket edebilen bir genç kudret tasavvur etmiştir.

Bundan bahisle Safahat'ın altıncı bölümünü Asım'a ayırmış, Çanakkale Mahşeri şiirini de buraya almış ve orada "Asım'ın nesli... diyordum ya... nesilmiş gerçek: İşte çiğnetmedi namusunu, çiğnetmeyecek" diyerek namus-u İslam'ı çiğnetmemeyi Asım'ın özelliği olarak belirlemiş ve arkadan gelenlere de vasiyet ederek "çiğnetmeyecek" demiştir.

Zira Asım, kelime olarak "namuslu, temiz" demektir.

Asım ve Haluk

Âkif'in de yaşadığı Osmanlı son döneminde Avrupa -özellikle orayı görenler veya onlardan etkilenen- çoğu kimse için medeniyetin kapısı, terakkinin merkezi ve ilham alınması, her şeyiyle benzenilmesi gereken yer olarak görülüyordu. Bu konuda Tevfik Fikret'in Haluk'u bu manzarayı temsil ederken; bunun karşısında yerli ve milli kalmanın, Avrupa'nın teknik ve teknolojisini almakla birlikte kendi değerlerinden kopmanın fotoğrafı da Âkif'in Asım'ında görünüyordu.

Hikayedir, anlatılır. Burslu olarak Amerika'ya gelen bir Japon öğrencinin gömleğinin düğmesi kopar. Japon öğrenci kopan düğmesinin yerine meşrubat kutusunun halkasını takar ve öğrenciler tarafından alay konusu olur. Daha sonra bu öğrenci şu açıklamayı yapar:

"Bir düğme yüzünden dalga geçtiniz. Neden bir düğme alıp yerine dikmek yerine, benimle dalga geçmenize izin verdiğimi merak ediyorsanız şunu söyleyeyim ki; Hiroşima'da halkımı katleden bir ülkeye bir düğme parası dahi vermemek içindi. Paramın tek bir kuruşunu bile hak etmiyorsunuz. Bu ülkeden düğme parası dahi harcamadan gideceğim için mutluyum."

Osmanlı son döneminde zahiren Osmanlı ama her şeyiyle Avrupalı tipler türemiştir. Devşirilmiş kafa ve gönülleriyle günümüzle de örtüşen pek

çok hadise yaşanıyordu. Âkif de yerli kalmanın, Müslüman olarak yaşamanın gayreti içinde olarak öz oğullarından ayırmadığı Asım'ı bunların karşısında görüyor ve O'nun nezdinde bütün gençlere sesleniyordu: Namusunuzu çiğnetmeyin! Devşirilmeyin!

Asım bin Sabit

Âkif'in ilham aldığı Asım, Asım b. Sabit olsa gerektir. Asım b. Sabit ilk Müslümanlardandı. Peygamberin okçusu olarak tanınmıştı. Bedir Savaşında müşriklerin elebaşlarından birisini öldürmüş, Uhud Savaşında Peygamberimizin yanında kalmıştı.

Hz. Peygamber tarafından Adal ve Kare kabilelerine muallim olarak gönderilmiş fakat beraberindeki heyetle birlikte pusuya düşürülmüş, teslim olmayarak karşı durmuştu. "Allah'ım! Ben ilk günler senin dinini korudum, sen de bugün benim cesedimi koru!" diyerek şehit olmuştu. Başına yüz deve ödül konulduğundan Lihyanlılar kafasını kesmek istemişlerse de Allah arılarla onu korumuş, gece olunca arılar dağılmış fakat bu kez de yağdırılan yağmur cesedini alıp götürmüştü ve duası kabul olmuştu.

Âkif de O'nu şiirinde şöyle kaydetmiştir:

Ne büyük hilkat o Asım, ne muazzam heykel!
Onu bir şîr-i hamaset gibi, ilham-ı ezel,
Sana sunduysa, açıp ruhunu teşrihe çalış...
Yalnız göğsünün eb'âdı mı sandın yüksek?
İn de a'mâkına bak, ne derinmiş o yürek!
Dalgalandıkça içinden taşan iman denizi,
Dökülen hisleri gör: İncilerin en temiz.

Asım'ın Nesli

Asım b. Sabit iman edip Peygambere sadık olmuş, son nefesine kadar inancı uğrunda gayret etmiştir. Âkif'in Asım'ı ise Avrupa'nın fen ve tekniğini alsa da kendisi olarak yani yerli ve millî kalmış, İslam'ın harim-i namusuna el uzattırmamıştır. Namusunu çiğnetmemiştir.

İstiklal şairimizin Asım'ın nesli olarak gördüğü bizler ne durumdayız ona bakmalıyız. "Korkma!" kelimesiyle başlayan marşımızın "Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal" cümlesi arasındaki on kitabı hazmedip istikbalî kucaklayabilecek miyiz bilmeliyiz.

Tarih de toplum da, fikir de inanç da bir bütün. Kendi içinde bütünden kopmadan hareket ede-

**"Hiroşima'da
halkımı
katleden bir
ülkeye bir
düğme parası
dahi harcamadan
gideceğim."**

bilirse bir anlamı ve sürekliliği var. Bizler için de küreselleşen dünyada kendimizden, özümüzden, inancımızdan, kültürümüzden kopmadan ve dava bildiğimiz şeyden en küçük sapma yaşamadan hareket edebilmek son derece önemlidir.

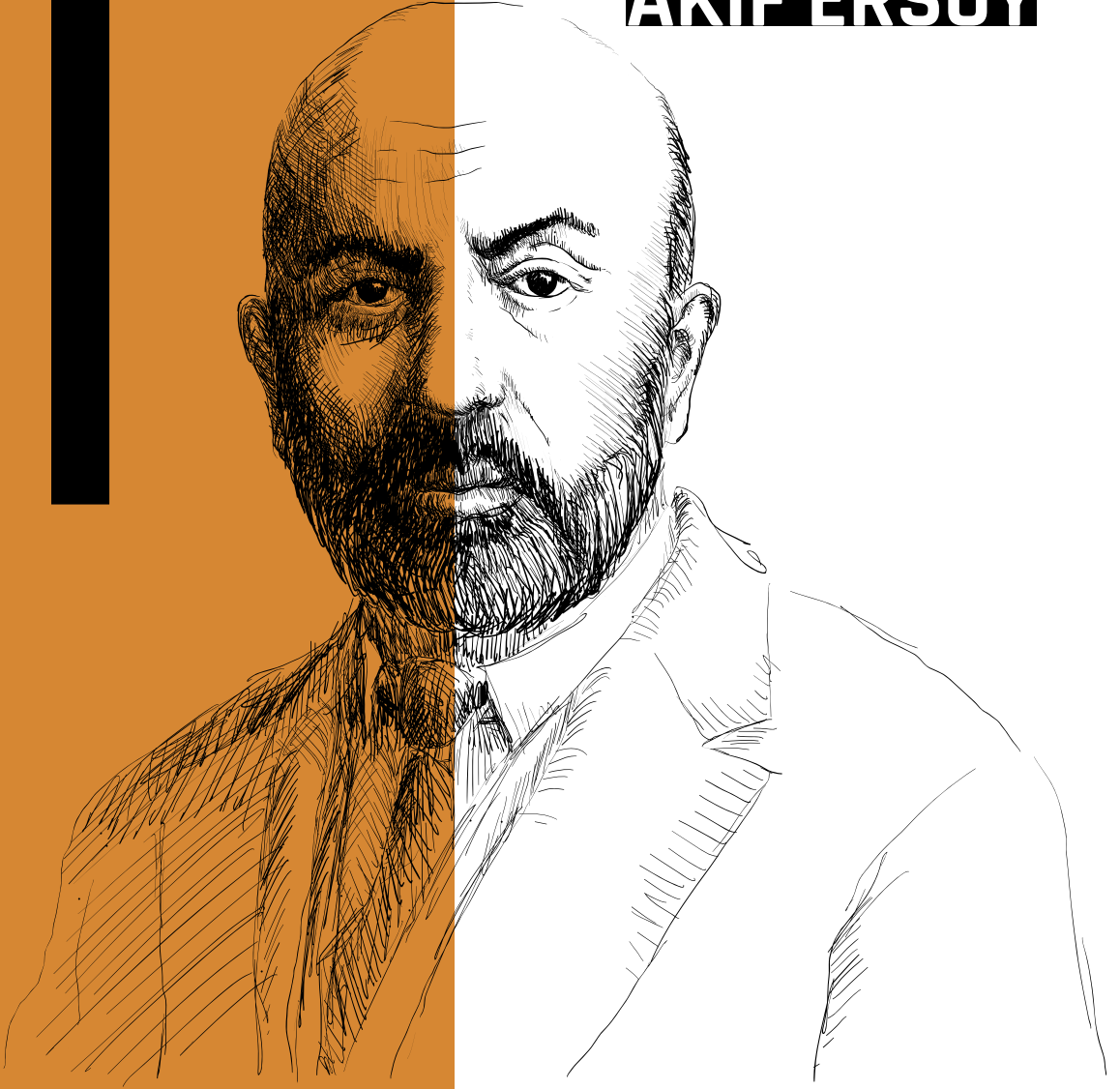
Düğme parası kadar bile olsa gaddarlara para vermeme şuuruyla, ecnebinin ürettiğinin cazibesine kapılarak tüketen olmaktan çıkıp üreten olma, dünyaya kendi kültür ve rengini verebilme gayreti bizimle olsun.

Ve son olarak Âkif'in şu cümlesi kulaklarımızda çınlayıp dursun:

"Geçti mazi denen o devr-i melâl,
Haydi feth et: Senindir istikbâl."

TÜRK RUHUNUN TERCÜMANI

ÂKİF ERSOY

FATMA TÜRK TOKSOY

“Âkif, hem bir ülkenin sesidir hem de bütün bir kıtanın. Bu çağlığa kulaklarımızı ve gönlümüzü açık bulunduramazsak hatalarımızın sonu gelmez.”

Suriye Azez'deki Yunus Emre Enstitüsü'nün Konferans salonunda bir yazı dikkatimi çekmişti. Konuşmalarında Suriye Azez Yunus Emre Enstitüsü Suriye Güvenli Bölge Koordinatörü Fikret Çıtak Beyefendi sahnedeki *"Hatırladıkça Biz Oluruz"* yazısına işaret ederek; "Ama unutursak yok oluruz..." diyerek medeniyet kodlarımızdan bahsetti, unutmamamız temennisiyle... İşte bu medeniyet kodlarımızdan biri de Mehmet Âkif'tir. Biz kendisini İstiklal Marşı ve Safahat'tan tanısak da yazı ve şiirlerinde ne bahsettiğini bilmeyiz bilsek de belki anlamayız, anlasak da belki anlamamazlıktan geliriz belki de dil açısından halkın anlayacağı bir şekilde anlatılmadığından bunu idrak edemeyiz...

Gazete ve dergilerde *"dedemin başı yalnızca secdede eğilmişti"* diyerek anlatan torunu Selma Argon Hanımefendi, Âkif'e göre Müslümanlığın ölçüsü vakarını da vermiştir. Cemil Meriç üstad da şu sözleriyle Âkif'i bir başka yönüyle tanıtır bizlere: *"Emperyalizm hiçbir zaman Âkif kadar müthiş bir düşman tanımamıştır. Âkif, hem bir ülkenin sesidir hem de bütün bir kıtanın. Bu çığlığa kulaklarımızı ve gönlümüzü açık bulunduramazsak hatalarımızın sonu gelmez. Safahat'ı okuyun. Hem sonsuz bir zevk duyacaksınız hem de birçok hakikate aşına olacaksınız. Safahat'ı okumak hem bir edebiyat şöleni hem de bir iman tazeleme aracıdır. Âkiflere belki her zamandan çok bugün ihtiyacımız var."*

Evet, Mehmet Âkif üstat emperyalizm düşmanıydı. O, batılılaşma konusunda ne taraftardı ne de batılılaşmanın tamamıyla karşındaydı. Ancak Âkif Batı'yı iyi tanımayıp Batıcı olanları ağır bir dille eleştirmekte, manidar göndermelerle tenkit etmekteydi. Aynı zamanda tamamıyla Batılılaşmayı İslam medeniyetine karşı kültürel ve dini etkileri açısından tehdit olarak görüp tenkit ettiği kadar Batı'nın bilim ve tekniğini almamız gerektiği hususunda Batı teknolojisini methedip desteklemekteydi. Batı'yı çok iyi tanıyordu çünkü Avrupa'da bulunmuştu. Üstelik baba soyunun Rumelili, ana soyunun ise Buharalı olması hasebiyle de ailesi tarafından Doğu-Batı sentezi içinde yetiştirilmişti. Batılılaşma denince aklıma gelen en önemli bilgi dildir. Bu bağlamda Âkif, Fransızca'yı tercüme yapabilecek kadar iyi biliyordu. Hatta Cenap Şahabettin'in Âkif'i ziyarete gittiğinde onun Quo Vadis'i hatta Daudet'i Fransızcasından okuduğunu görünce çok şaşırıldığı söylenir. Ancak O'nun Fransızca'ya olan bu ilgisi ve bilgisi O'nu Batı ya da Fransız hayranı yapmıyordu. Çünkü Medeniyet kodlarını iyi biliyordu, dinini de dilini de... Batı'nın dillerinin öğrenilmesi gerektiği vurgulayan Âkif, batıcıların

"Emperyalizm hiçbir zaman Âkif kadar müthiş bir düşman tanımamıştır."

taklitçilik yoluyla bu Batı dillerini içselleştirmesi sonucunda kendi dillerinin bozulacağından da korkar ve de bu korkusunda çok haklıdır. Türkçemizde Arapça kelime çok diyenlerin yüzlerce yıl kullandığımız ve Türkçeleşmiş Türkçe olan kelimeleri attırıp, Batı dillerinden devşirdikleri kelimelerle nasıl bir öz Türkçeleşmeye gittikleri ve dilimizi bozdukları da ortadadır. Âkif'in bu konuda da vardır bir diyeceği:

"Tasarrufâtını aynen alırsak İngilizin,
Fransızın, ne olur hâli, sonra, şivemizin
Lisânın olmalıdır bir vakâr-ı millîsi,
O olmadıkça müyesser değil teâlîsi"

Âkif, Fransızca'yı nasıl biliyorsa aynı şekilde Arapça'yı da çok iyi bilmektedir. Bu durum da O'nun aileden aldığı Doğu-Batı sentezini daha hassasiyetle yapmasını sağlamıştır. Batıyı körü körüne taklit ettiklerini ve Batıcıların milli birliği bozduklarını dile getiren Âkif Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin gibilerini Batıcı olmalarından dolayı eleştirerek onları Doğu'ya bakmadıklarını ve Batı'yı da bilmediklerini söyleyerek şöyle eleştirir:

“Şark’a bakmaz, Garb’ı bilmez, görgüden yok vâyesi:
Bir kızarmaz yüz, yaşarmaz göz bütün sermayesi!”

Mehmet Âkif sadece okullarda bilgi ve ilim alınacağını söyler; teknoloji elde edebilmenin yolu olarak da Batı’yı gösterir. Batıcı olmak değil, Batı’nın emperyalist ve gayri ahlaki fikirlerine saplanmadan, Batı’nın sadece ilim ve teknolojisini almak...

“Sâde Garb’ın, yalnız ilmine dönsün yüzünüz. O çocuklarla beraber gece gündüz, didinin. Giden üç yüz senelik ilmi tez elden edinin. Fen diyârında sızan nâ-mütenâhî pınarı, Hem için, hem getirin yurda o nâfi’ suları Aynı menba’ları ihyâ için artık burada, Kafanız işlesin, oğlum, kanal olsun arada.”

Mehmet Âkif İslam’ın milliyetçiliği yasakladığını belirterek ‘medenî’ Batı’nın Müslümanları bölmek, parçalamak için milliyetçiliği İslam içine salarak İslam birliğini bozduğunu ve sonra da İslamî birliğin bozulmasını uzaktan izlediğini belirterek Müslümanları uyandır.

Öyle ayırdılar ayırtırdılar ki Müslümanları, bugün Filistin’de soykırım uygulanıyor birleşelim diyen hükümetimizin çağrısını bile cevaplayan yok, olsa da kısık sesler halinde... Ama Batılı şövalyeler yani vahşi Batı, vahşi Amerika ve vahşi İsrail çıkarları ve davaları etrafında birleşerek Müslüman soykırımı yapmaktalar... Ya biz Müslümanlar? İçimizde öyle bir hayran ordusu oluşturdular ki medya sinema basın yayın yoluyla etkileyerek, anlatsak da anlayamayacak, durumun vahametini kavrayamayacak, sorgulayamayacak durumdalar... Avrupa Avrupa diyerek sözüm ona medeni Avrupa (!)’ya koşarlara da elbet bir diyeceği vardır Âkif’in o dönemdekilerden günümüzdekilere:

“Kadın, erkek koşuyor borç ederek Avrupa’ya Sapa düşmekte sizin şıklara, zannım, Asya! Hakk’a tefvîz ile üç tâne yetmiş kızını; Taşıyanlar bile varmış buradan baldızını, Analık ilmi için Paris’e, yüksünmiyerek... Yük ağır, ecri de nisbetle azîm olsa gerek!”

Avrupa’ya eğitim almaya gidilmeli ama sadece eğitimi alınmalı, gelenek görenek örf ve adetleri değil. Bizden Batı’ya eğitim için gidenlerden bazılarının perişan halde döndüklerine işaret eder.

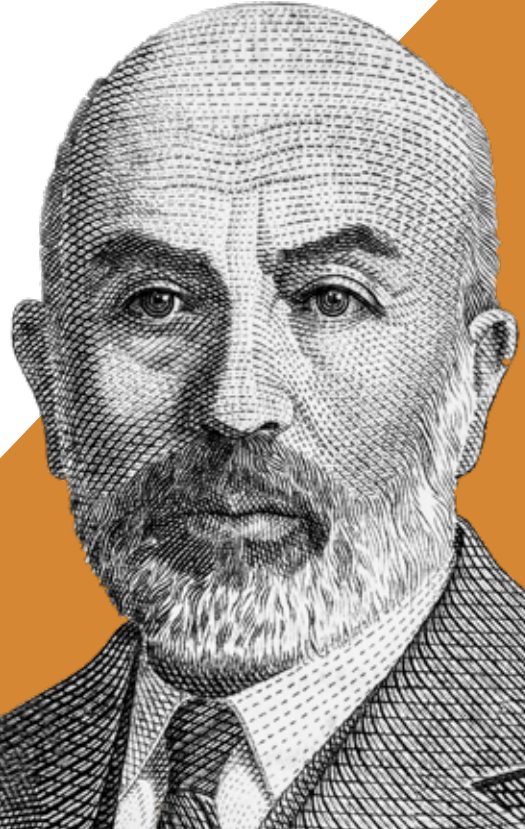
Ancak kendi çıkarları için mazlum milletleri sömürge haline getiren Batı’ya da dikkat edilmesi ve

medeniyet medeniyet diye kapısına koşulan Batı’nın nasıl bir medeniyet olduğunun bilinmesi gerektiğini de vurgulamaktan geri kalmaz şiirlerinde:

“Ulusun, korkma, nasıl böyle bir imanı boğar, “Medeniyet” dediğin tek dişi kalmış canavar?”

Âkif medeniyete karşı değildir elbette. “Medeniyet” olarak bizlere algılanan şeyin Türk Milleti’nin yok olmasına neden olacak “emperyalizm” olduğunun bilinmemesine, öğrenilmemesine, öğretilmemesine karşıdır. Batı sömürsünün bizlere medeniyet diye öğretilmesine karşıdır. Batı örnek alınırken bilim ve teknolojileri alınmalı, ülke ve topluma zarar verecek unsurları, toplumsal yaşayışı, kültürü, davranış ve yeme içmeleri değil...“Medeniyet”, onun şiirlerinde “emperyalizm”in bir simgesidir. Emperyalizmdir. Sömürgeciliğin “keşif kolu”dur.

Eğitim dedik, Batı dedik ama bu Mehmet Âkif için Batı’nın bizde açtığı okullarda çocuklarımızı okutmak da değildir. Çünkü bu okullarda okuyan pek çok çocuk Batı’nın emperyalist emellerine kurban olmuş, onlara tamamen adapte olup artık onlar gibi düşünen, onlarla hareket eden bireylere dönüşmüştür. Bunlar da bu topluma fayda yerine zarar getirmektedir. Bu yüzden O’na göre Osmanlı Devleti sınırları içerisinde faaliyet gösteren yabancı mekteplerin her biri birer misyoner kuruluşudur. Üstelik çocuklarını bu okullara veren babalara da bir çift söz olacaktır Âkif merhumun:

“Milleti, diyaneti hakkında henüz hiçbir telakkisi, hiçbir fikri olmayan masum evladını papazların eline teslim etmek mülahazadan, histen azıcık nasibi olan bir baba için isteye isteye yapılır bir hareket olmasa gerektir.”

Üstelik Üstadın tespit ettiği üzere sürekli şikâyet ediyorum ve çözüm üretmiyoruz.

Âkif, “Hasbihal” isimli Sırat-ı Müstakimde yayınlanan bu yazısını noktalarken Lehistanlı zengin Müslüman bir adamın okulla ilgili karşılaştığı trajikomik durumunu anlatmış ve bir çocuğun maruz kaldığı telkinlerin tesiri altında kalacağını vurgulayarak, yabancı unsurlara karşı dikkatli olunmasını tavsiye buyurmuştur.

O dönemden bu güne sanırım değişen bir şey yok! Ben de Mehmet Âkif gibi düşünüyorum bu konularda. Adamlar yani misyonerler okullarında eğittikleri Müslüman çocukları dinlerinden geleneklerinden hatta Türklüklerinden uzaklaştırmışlardır. Gerek yabancı okullarda (misyoner okulla-

O'na göre Osmanlı Devleti sınırları içerisinde faaliyet gösteren yabancı mekteplerin her biri birer misyoner kuruluşudur.

rında) gerekse Batı tarzı eğitim veren okullarda yetişen bu Batı tarzı eğitilmiş çocukların pek çoğu (bazıları tenzih ederim) ileride öğretmen olup onlar da kendi kafalarında öğrenciler yetiştirerek ve öğretmen olarak eğitim ordumuza dâhil etmişlerdir, bilerek veya bilmeyerek... Ve bunlar da memleketimizin pek çok köşesine dağılıp oralarda onların birer ferdi gibi onların maşalığını yapıp kültürlerini yetiştirdikleri öğrencilere aşılamışlardır. Böylelikle hem eğitim sistemimiz çarpıklaşmasında

rol oynamışlar hem de lüzumsuz bilgilerle nesillerimizin beynini doldurup işlemez hale getirmek istemişlerdir.

Bu Batı tarzı eğitilmiş okullarda yetiştirilen öğrencilerden bazıları ileride öğretmen olduklarında ise tıpkı Âkif'in şiirindeki gibi halktan, halkın değerlerinden kopuk hatta onları eleştiren züppe bir tavır içindedirler. Batılılaşmayı sadece şekilde zanneden, milli ve manevi değerlerine yabancılaşmış, insanlıktan uzak “farmason” tipleridir.

Eğitilmiş, aydın dediğimiz böyle farmason tipli insanlara karşıdır Mehmet Âkif. Hatta aynı şiirinde bizdeki aydınlarla Batılı aydınları karşılaştırıp, misyonerlerin Müslümanları avlamak için geldikleri bölgede o bölgenin hassasiyetlerine nasıl dikkat ettiğinden dem vurarak şöyle der:

“Su mühendisleri gelmişti... Herifler gâvur a, Neme lazım bizi incitmediler zerre kadar; İnan oğlum, daha insafli imiş çorbacılar! Tatlı yüz, bal gibi söz... Başka ne ister köylü? Adam aldatmayı a'lâ biliyor kahbe dölü! Ne içen vardı, ne seccâdeye çizmeyle basan; Ne deyim dinleri bātılsa, herifler insan. Hiç ayık gezdiği olmaz ya bizim farmasonun... İçki yüzler suyu, ahlâkını bir bilsen onun! Şimdi ister beni sen haklı gör ister haksız, Öyle devlet gibi, ni'met gibi lâflar bana vız! İlimi yuttursa hayır yok bu musibetlerden... Bırakın oğlum, câhilliğe razıyım ben.”

Yanlış anlaşılmasın bizim ne içki içene içtiği için eleştirimiz vardır ne kıyafetine. Eleştirimiz Batı'nın içkisini, kıyafetini, düşüncelerini alıp da ilmini alamayanlara; ilmini alıp da halkını tanımayıp küçümseyen entel-dantellere, aydınlardır. Gerçi onların çoğuna da baksak kimlikleri Türk-Müslüman kimliği ama özleri ya Rum, ya Yahudi ya da Ermeni'dir yani dönmedirler. Bize Müslümanmış gibi Türkmüş, dindarmış gibi görünüp kendi milliyet ve dinleri için çalışanlardır. Öyle olmayanlar ise bilerek veya bilmeyerek onlara hizmet eden maşalardır.

Sözümüz halkı dindarları halkın değerleri geleneklerini küçümseyenler, tarihini bilmeyen veya yanlış bilen okumuş cahilleredir. Örtülülere, dindarları, hocaları 1900'lü yıllardaki ideolojilerle akılları sıra karikatürize eden, hâlâ öyle gören, öyle görülmesine çabalayan, at gözlüğü takmış fikrisabit yobazlardır. Sözümüz emperyalizmi medeniyet diye bizlere getirenlere, güzel gösteren aydınlardır.

Mehmet Âkif Ersoy üstada rahmetle...

MEŞAHİRLERİN FANI OLMAZ

HASAN SARI

“Sessiz yaşadım, kim beni,
nerden bilecektir?”

Mehmet Âkif'in sessizliği neydi acaba? O'nun yaptıklarını, ilmini, eğitimini yazmaya kalksak her ayrıntıda bin mana, binlerce ses çıkar karşımıza. O halde neydi Mehmet Âkif'in sessizliği?

Onu anlamak deyince kişisel ve şahsi özelliklerine başvururuz. Ama bu defa bir iklim meselesini irdelemek gerek. Mesela Budin/Budapeşte fethedildiğinde ordu komutanı şehrin iki katlı ahşap bir evini kendine seçer. Görkemli konak ve malikâne-lere yerleşmez. Bununla birlikte diğer askerler o görkemli konaklara yerleştirilir.

Yoksa bu bir propaganda mıydı? Hayır, asla! Budin'i fetheden dönemin ruhunu bugünün “meşhur olma” ihtiyacı ve devamında “fan elde etme” iştahında aramak hatalı olur. Bugün tevazu maskesi içinde saklanan propaganda, “sahip olduğu her şeyi bir reklam mitine dönüştürme” oyunu içermektedir.

Budin'i fetheden komutanın kimseye şirin gözükme derdi yoktu. Askerlerine sembolik tevazu gösterisinde bulunup bir sonraki fetih için onları motive etmeye de çalışmıyordu.

Mehmet Âkif'in sessizliğini anlamak böylesi bir inancın insana yüklemiş olduğu eser üretme bilincinde yer alan iyi ve güzeli imar ve inşa etmede yer alan hasenattadır. Bu inancın gereği faydayı elde etmektir.

Öyleyse şahsi bir kazanım, şöhreti yakalama ve buna bağlı olarak da Osmanlı kumandanları arasında ilk defa bir yeri fetheden bir komutan olarak tarihe geçme ihtirası değildir bu iklim.

**Geçerliliği
varsayılan
popülerlik
içinde sadece
insanı yok
ediyoruz.**

Günümüzde isimleri nasıl yücelttiğimize bakacak olursak o kişilere de nasıl haksızlık ettiğimizi görürüz. Günümüz tabiriyle, 'fan'ların ünlüleri alkışlaması, neyi nasıl ürettikleri ile değil de kendilerinin anlık çıkarlarına nasıl hizmet ettikleriyle ilgilidir. O halde kim bir grubun hevesini karşılıyorsa o 'an'ın meşhuru da odur. Ya bir sonraki 'an'ın meşhuru kim olacak?

Yapılan işin, ortaya konan eserin faydalı olup olmadığı sorgulanmadan anlık hevesleri tatmin etmesi üzerinden değerlendirilerek bazı kişilerin bir anda zirveye çıkarılması, popüler hale dönüştürülmesi bir an sonra tahtlarının yerle bir edilmesine de imkân tanıyor. Bu perspektiften bakılınca bir ünlü, fanlarının ilgisini cezbedebilmek için her gün rakipleriyle çılgın bir mücadeleye giriyor ve aklın sınırları yerle bir ediliyor.

Akılın ve kalbin, bedeninin ve ruhun, toplumun ve siyasetin tarumar edildiği ünlü/fan ilişkisinde sözün de özün de kıymeti kalmıyor. Geçerliliği varsayılan popülerlik içinde sadece insanı yok ediyoruz bu şekilde.

Mehmet Âkif'in sessiz yaşadım dediği yer bir inanç ikliminin içindeki hayat örgüsüdür. Biz o hayatın unsurlarına baktığımızda günümüz insanına örnek olacak devasa adımları hayretle görürüz. Ama bizi hayrete düşüren o hayatın sahibinin, attığı adımları meşhur olma ihtiyacına karşılık atmadığıdır. Çünkü onun derdi inancının önceliğidir.

Bu yüzden biz Mehmet Âkif'i besleyen vahiy ve akıl üstünlüğünü görürüz. Böylesine aşkın bir iklimde yetişen, var olan bir insan elbette ortaya koyduğu eserlerinin bir değere sahip olacağı bilincindedir. Ama onu sessizliğe sevk eden vahiy ve akıl ile kurduğu irtibatının derinliğidir.

Daha fazla takipçisi olsun, kitapları yok satsın diye "en büyük şair benim" diyebilirdi Mehmet Âkif. Ama onun derdi tarihe geçmek değildi. Budin'i fetheden komutan ile askerlerin meramı da tarihe geçmek değildi.

Tüm bu meşahirlerin derdi hakikatin endişesini kalbinde taşıyıp sadece yapması gerekeni yapmaktan ibaretti. Şanı ve şöhreti eserlerine yani dünyevi olana bırakıp onlar sessizliği yani hakikati tercih ettiler. Böylece bizlere de bu sessiz yaşayan insanların bıraktığı izleri takip etmek kaldı.

Peki, bizler bugün fanlarımızı kaybedersek kendimizi taşıyacak gücü bulabilir miyiz? O halde yeni eserler üretip fetihleri açmazsak tarihi kurgusal bir törenin içinde en yüksek seslerle anmaktan öteye geçemeyiz.

**Günümüzde
isimleri nasıl
yücelttiğimize
bakacak olursak
o kişilere
nasıl haksızlık
ettiğimizi
görürüz.**

DOSTLARI, VEFASI
ve FITRATIYLAMEHMET
ÂKİF

MENESA POLAT

Taceddin Dergâhının yeri Âkif için ayırır. Altmış üç yıllık ömrünün en güzel eserlerinden olan Safahat'ın altı bölümünü, Bülbül'ü ve Süleyman Nazif için yazdığı şiirleri burada tamamlamıştır.

Âkif'i anlayabilmek için önce onun dini ve milli duyarlılığını aynı potada eritememiz gerek. Kenar mahallelerden başlayarak coğrafyayı tüm çıplaklığıyla anlayan sayılı isimlerden biridir o. Sadece şiirinde değil yaşantısının tamamında birçok hassas meseleyi ele alır. Hatta bununla kalmayıp ele aldığı problemlerin temellerine inerek çözüm zeminine oturtmaya çalışır. Halkı bilinçlendirmek hususunda büyük gayretler gösteren Âkif bu anlamda kendi yaşayışıyla da örnek olmuştur.

Fatih dolaylarında yedi odalı bir evde gözlerini dünyaya açan Mehmet Âkif'in, hakperest, dürüst şahsiyetinin oluşmasında babasının rolü büyüktü. Hem babası hem de hocasıydı Hoca Tahir Efendi. Lisan öğrenmedeki hünerinin temeli babası tarafından atılmıştı. Süleyman Nazif, Mehmet Âkif gibi yüksek ahlâklı bir adam ancak Tahir Efendi gibi bir babaya sahip olmakla mümkün olduğunu söylüyordu. Âkif'in bildiği çeşitli diller pek tabii ufkunun sınırlarını genişletiyor, çok yönlü geli-

mesine olanak sağlıyordu. Öyle ki Mithat Cemal, Ersoy'un yaratılışının şekillenmesini *'yaşadığı Kur'anlı ev, pehlivanlı mahalle ve müspet ilimli mektep'* olduğunu ifade eder. Rüştüde okurken merak sardığı şiir, onun için hayata açılan ayrı bir kapıydı. İlk okuduğu şiir kitabı ise Fuzûlî'nin Leylâ ve Mecnun'uydu. Öğrencilik yıllarında şiir yazmaya başlayan şair, hocası olan Muallim Naci'nin şiirlerinden ciddi anlamda etkilenmiş, sonrasında da kendi şiir dilini dostları mesabesinde olan hocalarının teşvikiyle bulmakta gecikmemiştir. Hülâsa annesi, babası, aile efradı kadar hocaları, mektepten, mahalleden ekranları Âkif'in hayatında ciddi bir yer tutar.

Çocukluk ve ilk gençlik dönemlerinden arkadaşı olan İbnülemin Mahmud Kemal İnal ismini Âkif'in yazdığı "Kadar" redifli gazelinde görmek mümkün. Bu şiirin yayımlanmasından yaklaşık altı yıl sonra yolları kesişir. Sonrasında muhabbetlerini hiç kesmezler. O dönemde Âkif'in birçok yazısı Sebülürreşâd'da yayımlanır. Âkif, dostunu da burada yazmaya teşvik eder. Sonraki yıllarda yaptığı tercümelemlerle ilgili İnal; "Ben Türkçeyi çevirdiğim yazılarda kelime değil, söz nakletmeyi ve tercüme kokusu barındırmamaya çalışmayı Âkif'ten öğrendim dersem hakikati söylemiş olurum." der.

Âkif'in hayatında en az babası kadar yer edinen bir diğer isim de Ali Şevki Hoca. Mithat Cemal Kuntay, Köse İmam karakterinin Şevki Hoca olduğunu belirtir. Sırp Mektebi'nde tarih öğretmeni olan Köse İmam yaşadığı mahalle ile ilgili tüm malumatlara sahip, yüksek kişilik sahibi, cesaretli, sivri karakteri ve sarsılmaz duruşu ile örnek olan bir şahsiyettir. Ali Şevki Hoca gibi dobradır ve sözünü esirgemez. Âkif; *"İlmi az, görgüsü çok, fıtratı yüksek imam"* diyerek övgüsünü ona yazdığı müstakil bir şiirde belirtmiştir. Âkif'in şiirlerini beğenmediğini bile açık açık söyleyecek kadar dürüst ve açık sözlü biriydi.

Âkif okulunu bitirdikten sonra bir süre baytarlıkla uğraşmış, ilk yıllarda baba memleketi olan Arnavutluk İpek'te görev yapmıştı. Mesleği dolayısıyla Rumeli'yi, Anadolu'nun pek çok vilayetini, Şam ve civarını dolaşmıştır. 1914 yılı başında, Beyrut, Kahire, Medine, Şam seyahatine çıkmış; aynı yılın sonunda 1915 Mayıs'ından sonra beş aylığına davetli olarak Beyrut'a gitmiştir. İstiklâl Savaşı sırasında, halkı teşvik için devamlı Anadolu'yu ve cepheleri dolaşmıştır. Millî Mücadele'nin kazanılmasından sonra o, TBMM'nin kararı ile Kur'an-ı

Kerim'e meal yazmak için uğraşmıştır. Bu görevi gerçekleştirme safhasında Mısır'a gitmiş ve orada "El-Câmiatü'l Mısıriyye Üniversitesi'nde" Türkçe muallimliği yapmıştır. Âkif'in bu seyahatleri onun farklı memleketler görmesi, farklı olaylarla karşılaşması ve çok değişik şahsiyetlerle tanışmasını, dostluklar kurmasını sağlamıştır.

Millî Mücadele'nin devam ettiği dönemde Arap yarımadasındadır. Beraber görev yaptığı arkadaşı Eşref Bey'den Çanakkale Zaferini öğrenir. Bir diğer dostu olan Kuşçubaşı Eşref, Mehmet Âkif'in parlak çöl gecesinde sabahladığını, istasyon binasının arkasındaki hurmalıkta içli, derin hıçkırıklarla ağladığını anlatır. Sabahleyin Çanakkale Şehitleri için yazdığı destanın olduğu kâğıdı Eşref Bey'e uzatır: *"Sabahleyin, vazifesini tamamlamış fanilerin pek az kula nasip olan rahatlığıyla yüzüme derin derin bakarak 'artık ölebilirim, gözlerim açık gitmem Eşref.' dedi."*

Âkif'in yaşamı tekdüze ilerlemedi. Fikirlerini faaliyetlere geçirmek onun için kıymetliydi. O bazen Necip çöllerinde, Berlin'de, Anadolu'nun köy, kasaba, il ve ilçelerinde halka hitap ederken görülürdü. Eşref Edib, Âkif'in Ankara günlerini anlatırken: "O ne samimi günlerdi. Dergâh âdeta şiir ve müzik merkezine olmuştu. Edepler, alimler, sanatkarlar gelir, şiirler okunur, ilmi musahabeler olur, sazlar çalınır, neyler üflenir, ilahiler, gazeller söylenirdi. Âkif, eserlerini bu dergâhta kaleme alırken bir taraftan da müzikle iç içedir. Buradaki odasında Münir Bey, Sarıyerli Hilmi Bey, Basri Bey, Hayreddin Bey gibi musikişinas dostlarıyla bir araya gelerek şarkılar, ilahiler söyler. Yakın dostu Eşref Edip Fergan onun şahsiyetini şöyle tarif etmektedir: *"Mehmet*

**SÜLEYMAN NAZİF,
MEHMET ÂKİF GİBİ
YÜKSEK AHLÂKLI BİR
ADAM ANCAK TAHİR
EFENDİ GİBİ BİR BABAYA
SAHİP OLMAKLA
MÜMKÜN OLDUĞUNU
SÖYLÜYORDU.**

ÂKİF'İN SEYAHATLERİ, FARKLI OLAYLARLA KARŞILAŞMASI VE ÇOK DEĞİŞİK ŞAHSİYETLERLE TANIŞMASINI, DOSTLUKLAR KURMASINI SAĞLAMIŞTIR.

Âkif'in iki cephesi vardır: Birincisi faziletkâr, kâmil bir insan olarak Âkif; ikincisi ise sanatkâr Âkif'tir. Onun bir vasfı merhamet, bir vasfı ise zekâ ve hamiyettir." Yusuf Hikmet Bayur, Eşref Edib, Hasan Basri Çantay, Sâmih Rifat, Hüseyin Kâzım Kadri, Yusuf Akçura, İsmail Habib Sevük, Mahir İz, Hüseyin Suat Yalçın gibi önemli şahsiyetler de dergâhta, Âkif'ledir.

Taceddin Dergâhının yeri Âkif için ayrıdır. Altmış üç yıllık ömrünün en güzel eserlerinden olan Safahat'ın altı bölümünü, Bülbül'ü ve Süleyman Nazif için yazdığı şiirleri burada tamamlamıştır.

Âkif'in ahlaki değerlere ters bir davranış gördüğündeki tavrı nettir. Bir gün arkadaşı Âkif'e: 'En çok hoşlanmadığınız kimdir?' diye sorar. Âkif: "Vatan hesabına on parası geçmemiş, bir damla kanı dökülmemiş, bir hizmette bulunmamış olduğu halde ağzını memleketin temiz kan damarlarından birine yamayarak emmekte bulunan serseri tufeyliler yok mu, işte en sevmediğim bunlardır" diye cevap vermiştir. Elbette ki dostlarını da bu şiar üzere dikkatle seçerdi. Mehmet Âkif'in hayatı dostlarıyla, muhabbeti ve vefasıyla eserlerinden çok daha muhteşem bir şiirdi.

Eleştirilerini şiirinde yoğuran Âkif ve dönemin hiciv konusundaki önde gelen ismi Neyzen Tevfik'in yolları, Bursalı Hafız Emin sayesinde kesişir. Âkif, yıllar sonra etrafındakilere eşini ve Neyzen'i göstererek "Ben bu iki cezaayı aynı tarihte tanıdım ve kendime yâr edindim." diye latife eder. Görüş ve yaşamı işleyiş şekilleri taban tabana zıt olmalarına rağmen Neyzen Tevfik ile Âkif güzel bir dostluk kurmuşlardır. Öyle ki Âkif, onun için "Tevfik, nevi şahsına münhasır kıymetli bir adamdır. Bir zaman

gelecek onu arayacağız." der. Âkif'in çevresiyle ilgilenişini onun yakın arkadaşı Mithat Cemal 'Birin'in gözyaşı, aktığı yüzde kuruduktan yıllarca sonra Âkif'in kirpiklerinde terütaze durur. Eserler de öyle, Âkif'te mütemediyen yaşarlar' diyerek anlatır.

Âkif hem kendisinin hem de çevresindekilerin ideal bir kişiliğe sahip olması için ömrü boyunca çalışmıştır. Bu gayretini Süleyman Nazif, "Fesinin imamesinde püskül yerine sade bir boncuk bağlı bulunan o yeşil sarıklı çocuk, garbın tabii ve edebî ilimlerini okuyup öğrenmekte hiçbir vakit taassup göstermedi. Okudu, öğrendi, okuttu, öğretti. Bununla beraber o yeşil sarık altında yeşermeye başlamış olan iman ağacı, müsbet ilimlerin telkin ettiği şiddetli rüzgârla yıkılmadı. İnanışını taklitten tahkike ulaştırdıktan sonra, Mehmet Âkif daha kavi bir Müslüman olmuştur." der ve daha sonra başka bir yerde "Bana kim söverse derhal muka-belede bulunurum. Yalnız Cenab ve Âkif söverse; bu belâ-yı âsümanîdir, sabretmekten başka çare yok, derim, sükût ederim." sözleriyle aynı zamanda ona olan saygısını ifade etmiştir. Mehmet Âkif'i anlattığı eserin başında Mithat Cemâl'e hitaben: "Mehmet Âkif'i ben nasıl olsa tanıyacak ve elbette sevecektim. Fakat onun beni tanıyıp sevmesi müşkül idi. Aramızdaki lâyezâl uhuvvet-i fikriyeyi ihzar ve teyid eden odur." diyerek Âkif'e duyduğu sevgiyi dile getirir.

SİYAH KALP İÇİN ŞİİR

Çünkü Malcolm salak bir beyazın yüzünü dağıtmıştı gözleriyle, Çünkü Malcolm elini yükseltip kendi suretinde tümüyle siyah ve güçlü olarak kutsamıştı bizi, Çünkü Malcolm'un sözleri galibin yorulmak bilmeyen atılımlarıyla ateş ederdi, dünya üzerine asılı sözlerin değişebileceğini söylemişti ve bu sebeple öldürülmüştü, çünkü konuşmuş, hissetmiş, olmuş ve değişmişti, hepsi kalbinde sımıcak birikmişti, Çünkü Malcolm'un kalbi, yürüyüşü, ahengi ve boz canavarlara hitabıyla bizi kirli şehirlerimizden çıkarmıştı Çünkü Malcolm'un ısrarı siyah adamların izzeti, siyah adamların yaşamı için zihinlerinizi hakkaniyetle doldurmuştu, Çünkü bütünüyle ölüp gittiğinde, bizden kaybolduğunda, bütünüyle tutunmuştu sözüme, zamanımızın siyah tanrısı. Çünkü onun tamamı ve tamamınız, bakın yukarı siyah adamlar, takılmayı tıkanmayı bırakın, yukarı bakın siyah adamlar, mızımızı afallamayı bırakın onun için, Çünkü Yüce Malcolm dünyanın prensiydi, ölümü için intikam almadan huzurumuz olmasın, onu öldüren aptal hayvanlardı, eğer başarısız olursak nefesimiz ferah olmasın ve beyaz adamlar dünyanın sonuna dek bize ibne desin.

Amiri Baraka

SÜRGÜNDEKİ ÂKİF

MEHMET ZANA ÖNGENÇ

Mısır'a neden gitmek istediğini şöyle açıklar: "Arkamda polis hafiyeleri gezdiriyorlar. Ben vatanını satmış ve memlekete ihanet etmiş adamlar gibi muamele görmeye tahammül edemiyorum."

1920. Yeni Türkiye'nin ideolojisinin oluşturulmaya çalışıldığı yıllar. Ülkenin aydınlarının kendilerine yer bulma çabaları... İşgal kuvvetleri defedilmesine rağmen kendi içinde çalkalanmaya devam eden vatan toprağı. Yeni Türkiye'nin ilk siyasi cinayetleri işlenmiş, basın sindirilmişti. Meclis kendini feshedip yeni meclis kurulmuş, burada kendine yer bulamayan Âkif, 1923'te İstanbul'a dönmüştür.

1925. Takrir-i Sukun Kanunu döneminde en önemli yayın organlarından olan Sebilürreşad kapatılmıştır. Âkif'in dava arkadaşı Eşref Edip vatana ihanet suçundan İstiklal Mahkemesi'nde yargılanmakta. Böyle bir hal içinde Âkif'in ne yapacağı merak konusudur. Damadı Ömer Rıza'ya planlarını şöyle aktarır: "Önce İstiklâl Savaşı'nın destanını yazacağım. Köse İmam'ın çocuğu Âsim vardı, onu Berlin'e göndermiştim ya, memleketin istilâ altına girdiğini haber alır almaz o ve arkadaşları hemen Ankara'ya koşacaklar, bu defa da

namusumuzu kurtaracaklar. Sonra çoktan beri isteyip de yazamadığım Veda Haccı ve Peygamberin o zaman dedikleri var. Onları nazım haline sokacağım. Konusu Haçlı Harbinden alınma bir piyes yazmak da istiyorum. Bu Namık Kemâl'in bir nevi Silistre'si olacak. Çocuk şiirleri de yazma niyetindeyim. Bunlar için bir kenara çekilmem ve çalışmam lazım." Âkif'in sadece bu söyleminden bile siyasi bir argüman gözetmediği anlaşılır, bahsidiğer. Anlaşılmayanlar kervanına bir isim daha; Mehmet Âkif.

Arkadaşlarının gitmemesi yönündeki onca ısrarına rağmen o Mısır'a neden gitmek istediğini şöyle açıklar: "Arkamda polis hafiyeleri gezdiriyorlar. Ben vatanını satmış ve memlekete ihanet etmiş adamlar gibi muamele görmeye tahammül edemiyorum."

Âkif'in ömrünü adadığı dava bir anda tersine dönmüştür, bir sükût-u hayal. Mısır'dayken bir

arkadaşına gönderdiği fotoğrafın arkasına yazdığı şu mısralar aslında verdiği mücadele karşısında ne kadar hayal kırıklığına uğradığının bir çeşit vesikasıdır;

“Toprakta gezen gölgeme toprak çekilince,
Günler şu heyûlâyı da er, geç silecektir.
Rahmetle anılmak, ebediyet budur amma.
Sessiz yaşadım, kim beni, nerden bilecektir?”

Âkif'in; “Yeminim olsun ki, mecalim kalmadı; kendimi toparlayamıyorum. Bu yapılanlar bana çok ağır geldi. Perişanlığımın derecesini size şöyle anlatabilirim: secde-i sehivsiz namaz kılamaz oldum. Yahu namazda dalıp gidiyorum zihnim öyle perişan...” cümleleri Mısır sürgününün onda sebep olduğu yıkımı aşikâr eder.

Mehmet Âkif'in Mısır'daki hayatı hakkında en etkileyici hayat sahnelerini ve teferruatlı bilgiyi kendi mektupları aracılığıyla görmek mümkün.

Mehmet Âkif'in Mısır'daki hayatı hakkında en etkileyici hayat sahnelerini ve teferruatlı bilgiyi kendi mektupları aracılığıyla görmek mümkün. Mısır'da eşi Suat Hanım ve oğulları Emin ile Tahir, Âkif'e can yoldaşlığı eder. Kızları Cemile, Feride ve Suad evlidirler ve silada kalırlar. Âkif'in kızlarına, damadı Ömer Rıza'ya, arkadaşı Eşref Edib'e, Mahir İz'e, Fuat Şemsi'ye, Kuşçubaşı Eşref'e yazdığı mektuplarda; gününün nasıl geçtiğini, maddi sıkıntılarını, buhranlarını, Kur'an meali çalışmalarını, çocuklarına dair endişelerini, İstanbul ve vatan hasretini, geride bıraktığı kızlarına duyduğu özlemini, şiirleri ve sanatıyla ilgili gayretlerini, Ankara hükûmetine olan kırıngınlığını, İslâm ümmetinin hâli karşısındaki istirabını, Mısır'da görüştüğü kimseleri, eşinin ve kendisinin zaman zaman artan sağlık sorunlarını uzun uzadıya anlatır. Âkif'in düzenli bir maaşı olmadığından Hilvan köyünde konforlu bir yaşamı yoktur ve tüm esnafa borçlanmıştır.

Daha sonraları Abdulvehhap Azzam vasıtasıyla Darülfünun'da Edebiyat Şubesi'nde Lisan-ı Türkî müderrisliği yapmaya başlar. Ayrıca Mısır'ın önemli insanların bulunduğu toplantılara da iştirak eder. Hasan el-Benna ile tanışması da bu toplantılardan birinde tevafuk bulur. Mehmet Âkif Ersoy ders vermek için şehrin merkezine gittiği haftanın iki gününde çevrede okuyan Türk öğrencilerle görüşmeyi de ihmal etmez. Muhabbetinin en sağlam olduğu öğrenci ise Yozgatlı İhsan Efendi'dir. Kuran Meali'ni de İstanbul'a geri dönerken O'na emanet eder. O'nun Mısır'daki sessiz iniltileri

Safahat'ın yedinci kitabı olan Gölgeler'de toplanır.

Ben böyle bakıp durmayacaktım, dili bağlı,
İstanbul'un kokusunu evine taşıyan misafirleri vardır Âkif'in... Neyzen Tefvik, Mithat Cemal Kuntay, Sadettin Kaynak. Müziğe olan düşkünlüğü biraz olsun vatan hasretini bastırır. Hemen her gece “Ey saba rüzgârı, selamımı vatan evlatlarına, o sakin vadiye götür. Bir gün zaman müsaade ederse onların hayalini, rüyada bile olsa görürüm” şarkısını ve mevlid plaklarını dinler, Abbas Halim Paşa ile dertleşerek günlerini bir münzevi gibi yaşar.

Âkif'in Mısırda yazdığı şiirler içsel çöküşünün vesikasıdır. Gece şiirinde yalnızlığını, *Hicran* şiirinde hayal kırıklığının ruhundaki hezimetini, *Secde* şiirinde tasavvufla yoğrulduğunu, *Kit'alar* başlığı altındaki şiirleri varlığından doğan hoşnutsuzluğu, *Resmim İçin* şiirinde öfkesini, *Çocuklara* şiirinde ise evlatlarına karşı duyduğu mahcubiyetini görmek mümkündür. 1933 yılında yazdığı San'atkar şiirinin sonunda söylediği “*Bela mı kaldı ki dünya evinde görmediğim*” dizesi onun yaşama gayretini günbegün nasıl kaybettiğini gösterir.

Âkif, 1936'da İstanbul'a döner. Polis korkusu sebebiyle vatan şairini sadece on kişi karşılar. Mısır'da aldığı hem kanser hem siroz teşhisi onu iyice bitap düşürmüş, hastalığı epeyce ilerlemiştir. Döndükten altı ay sonra Mısır Apartmanı'nda dünya sürgünü- nü tamamlar. Vatan şairinin mezarı öldükten iki yıl sonra üniversiteli gençler tarafından yaptırılır. Ne esef ki Âkif'in hayatı; “*üç buçuk nazma gömülmüş koca bir ömr- i heder*”dir.

KAYRA NESİM

DOSTUN DOSTTA
GÖRDÜĞÜDÜR:

MİTHAT CEMAL'İN GÖZÜNDEN ÂKİF

Mithat Cemal, Âkif'in çocukluğundan başlayarak hayatını aktardıktan sonra onun karakterini oluşturan üç şeyin olduğunu söyler: yaşadığı Kur'an'lı ev, pehlivanlı mahalle ve müspet ilimli mektep.

Hayatının hemen hemen tüm dönemlerinde -açıkça ifade etmek isabetli olacaktır- dindar olmayan bir kesimin eleştirilerine, dışlamalarına ve hatta acımasızca düşmanlıklarına maruz kalmış bir aydındır Mehmet Âkif. Söz gelimi Falih Rifki Atay, Âkif'in kahrolmasına sebebiyet verecek şu ifadeleri sarf etme cüretinde bulunur: "Hadi git artık, kumda oyna, bu memlekette işin yok senin!" Su-i niyetle sözüm ona bir çok aydının

söylemi daha Âkif'in Mısır'a tabiri caizse hicret etmesine sebep olur.

Yalnızlığı bu denli derinden hisseden Âkif'i, tanıştığı günden vefatına kadar yalnız bırakmayan, her şeye rağmen vefasına ve dostluğuna halel getirmeyen biri vardır; şair Mithat Cemal Kuntay. Tanışmaları, eski ediplerin, şairlerin ve bazı devlet adamlarının her cuma günü toplanıp sohbet

ettikleri İbnülemin Mahmut Kemal İnal'ın evinde olur. Mithat Cemal henüz 18'indedir, Âkif ise 30 yaşındadır. Elbette ki görüşlerinin taban tabana zıt olduğunu bilen Mithat Cemal, önyargıyla yaklaşır Âkif'e ama söz konusu önyargılarının tamamının yersiz olduğunu Âkif'in tevazuu, bilgisi ve samimiyeti karşısında anlar. Mithat Cemal, Âkif'in bilhassa tevazuu hususunda; kendi şiirlerini zoraki okuduğunu, kendisinden bahsetmekten ve övülmekten hoşlanmayışını, çeşitli dillere dair malumatını ve pek çok alanla ilgili bilgisini sakladığını nakleder. Âkif'i tanıdıkça ona olan hayranlığı ve hayreti bir kat daha artar.

Günler geçtikçe iki dostun muhabbeti derinleşir; birbirlerinin evlerine ziyaretlerde bulunurlar. Mithat Cemal'in Âkif'e dair menfi düşüncelerin yerini sonsuz bir hürmet alır. Bunun yanı sıra edebiyat sohbetleri de derinleşir. Âkif, Mithat Cemal'in her defasında takdir görmek üzere kendisine gösterdiği şiirleri ihlasla değerlendirir. Zaten Mithat Cemal de Âkif'in söylediği şeylerde her zaman samimi olduğunu bilir. Âkif ile Mithat Cemal bir gün sohbet esnasında İran'dan bahsederler ve bu konuda beraberce bir şiir yazmaya karar verirler. Mithat Cemal önce buna pek inanmaz. "Acem Şahı" adlı şiirini çekinerek de olsa Âkif'e verir. Âkif ise devamını yazarak Safahat'ta, baş tarafının Mithat Cemal'e, devamının ise kendine ait olduğunu yazarak şiiri yayımlar. Mithat Cemal bu durumu şaşkınlıkla, belki gururla karşılar ve neden isim belirtme ihtiyacı duyduğunu merak ve latifeye sorar. Âkif cevaben; onun şiirinin kıymetini düşürmemek için belirtme ihtiyacı duyduğunu aktarır.

Mithat Cemal, dostunun sevdiği insanlara olan sevgisini ve sonuna kadar fedakarlığını anlatır. Sonsuz sevgi beslediği Ali Şevki Hoca'yı hem 'Köse İmam'da hem de 'Asım'da konuşturur. Süleyman Nazif'e duyduğu muhabbet de böyledir. Âkif, son hastalığında İstanbul'a dönüşünde, iyileştiği takdirde Süleyman Nazif'e bir meysiye yazacağını söyler; ancak ömrü buna vefa etmez. Sevdiği insanlara karşı ihlaslı sevgisinin yanı sıra sevmediklerine karşı tavrındaki ihlas hep aynı ihlastır. Mithat Cemal, Mehmet Âkif'in, insanları tanıması ve onlar hakkında isabetli

hükümler vermesinden dolayı da hayranlığını gizlemez. Mithat Cemal'e göre Âkif'te mefhumlar ve doğrular tektir. Söz verdi mi onu mutlaka yerine getirecektir. Mehmet Âkif, sözünü yerine getirmemeyi namusa mugayir sayar. Âkif, Meşrutiyet'in ilk senelerinde, bir cuma günü Mithat Cemal'le sözleşir. Âkif, Kuntay'ın Çapa'daki evine gidecektir. O gün epey kar yağmıştır. Arabalar, tramvay, tren ve vapur hava şartlarından işlemez. Vakit öğle olmasına rağmen kimseler yoktur sokakta. Derken kapı çalar; Mithat Cemal, karşısında Âkif'i görür. büyük şairin bıyığının yarısı donmuştur. Kar ve tipiye rağmen Beşiktaş'tan Çapa'ya yürüyerek gelmiştir. Buna hayret eden Mithat Cemal, Âkif'in verilen sözün ancak ölüm olursa tutulmama hakkının olduğunu ifade ettiğini belirtir.

Günler geçtikçe iki dostun muhabbeti derinleşir; birbirlerinin evlerine ziyaretlerde bulunurlar. Mithat Cemal'in Âkif'e dair menfi düşüncelerin yerini sonsuz bir hürmet alır.

Mithat Cemal, Âkif'in çocukluğundan başlayarak hayatını aktardıktan sonra onun karakterini oluşturan üç şeyin olduğunu söyler: yaşadığı Kur'an'lı ev, pehlivanlı mahalle ve müspet ilimli mektep. Gerçekten de ömrü boyunca yaptığı tüm seyahatlerde, girdiği tüm mekanlarda bu üç şey onunladır. Kur'an'la şekillenen mana dünyası, delikanlılığıyla dürüstlüğü ve bilgisi. Mithat Cemal, onun imanının ve sezgisinin çok kuvvetli olduğunu söyler. Hayatı boyunca iyi günler geçirmedeğini, dünya lezzetlerine itibar etmediğini, yapılan savaşlarda hep yenileceğimizi önceden sezindiğini söylerken onun sadece İstiklal Harbi'nin kazanılacağına imanının tam olduğunu vurgular.

Âkif bir ara Neyzen Tevfik'ten Ney dersleri alır. Uzun süre çalışır ve bazı notaları öğrenmeyi başarır. Ayrıca Âkif, birçok geceler Şerif Muhiddin'in Çamlıca'daki köşküne gider ve ondan ud dinler. Mithat Cemal'e göre buraya gittiği günler onun en mutlu olduğu günlerdir.

Mithat Cemal'in aktardığına göre Âkif, cimriliği, mevki makam hırsını, kibir ve paraya düşkünlüğü sevmez. Ona göre Müslümanlık akli olmadır, hayale dayanan Fars Müslümanlığına karşıdır. Garp medeniyetini savunur; ancak şekli olan, modaya dayanan batıcılığa karşı tavrı alır. Mithat Cemal, Âkif'in ahlakiyla ilgili şunları söyler: "İlk tanıdığım zaman ona inanmadım:

Bir insan bu kadar temiz olmadı; cabotind; ve fena aktör melek rolünü

oynamaktan bir gün yorulacaktı, gayri tabii bir faziletten yorulan yüzünü bir gün görecektim. Fakat 35 sene bugün gelmedi. 35 sene, onun yanından her çıkışında, kendime hep bu sualleri sordum: Bu tevazu kendi kendini inkâr etmek derecesine nasıl çıkıyordu? Mahrumiyetlerden yılmayan seciyesiyle kendisini nasıl kahraman sanmıyordu? Onu yakından tanıyanlar için her geçen gün nasıl onun lehine geçen bir gün oluyordu? Onun temizliği yanında insan kendi günahlarından muzdarip olurken, o, kendisinin sizden başka olduğunu nasıl görmüyordu? Ve bir sanat kadar güzel olan bu mahviyet, bir taraftan da, bir sanatkâr nasıl çirkin değildi. (...) Menfaatinizi, ailenizi, sırrınızı, mukaddesatınızı ona emanet edebilirsiniz."

Mithat Cemal'e göre Âkif'in şairliğinin şuarsuz bir tarafı yoktur, şiiri bütünüyle samimiyetlidir. Her ne kadar günümüze ulaşan resimlerinden gülümsemeyen ve üzüntülü hatta yüzü asık duran bir adam olarak tahayyül ediyor olsak da zannedile-

nin tam tersi olduğunu aktarır Mithat Cemal...

Nüktedan bir kişiliğinin ve fıkrakabiliyetinin oldukça üstün olduğunu ifade eder.

Mithat Cemal'e göre Âkif'in şairliğinin şuarsuz bir tarafı yoktur, şiiri bütünüyle samimiyetlidir.

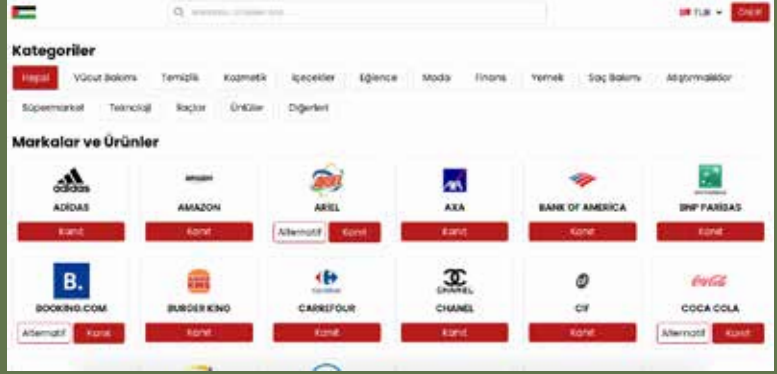
Âkif, hastaneden sonra Halim Paşaların Beyoğlu'ndaki Mısır apartmanına götürülür. Burada da Mithat Cemal hemen hemen her gün ziyaretine gider. Ancak onun son günlerini yaşadığının farkındadır. Bir gün sabaha doğru çalan telefonu, onun ölüm haberini verir. Mithat Cemal, Mısır apartmanına koşar ve onun cenazesine karşılaşır. Kuntay, Âkif'in damadı Ömer Rıza ile kızının ağladığını görür. Cenaze, Beyazıt'ta kalkacaktır. Mithat Cemal oraya gider. Bırakılan bir cenazede, kimseyi görmeyince bunun kimsesi olmayan bir cenaze sanır.

Ancak üniversitedeki bazı öğrencilerin duyması üzerine büyük bir kalabalıkla cenazeye gelirler ve üstü açıldığında Mithat Cemal, üzüntüyle bunun Âkif'e ait olduğunu öğrenir. Çok üzülür. Öğrenciler namazdan sonra onu mezara İstiklal Marşı'yla birlikte defnediler. Mithat Cemal'e göre fetihle sonra belki de ilk defa bir cenaze kendi eseriyle gömülmektedir.

İŞE YARAR BİR ŞEY

BİR DİRENME BİÇİMİ OLARAK BOYKOT:
BOYCOTZIONISM.COM/TR

İsrail'in kanlı eline güç vermemek demektir boykot. Bir karşı duruşla zulme ortaklığı reddetmektir. Yüksek bir bilinçle, sağlam bir şuurla, karanlığa, yıkıma sessiz kalmamaktır.

Dünya piyasasının büyük bir çoğunluğuna hâkim İsrail'e karşı, bugün yapılabilecek en makul direniş biçimidir boykot. İsrail menşeli ve İsrail'in yüz yıldan fazladır estirdiği teröre her anlamda destek veren ülkelere ait ürünlerin satın alınmaması zulümden taraf olunmadığının belirtisidir. Tüketiciler olarak bizler hangi ürünün bu kategoride olduğunu bilmememiz ve ona göre hareket etmemiz gerekiyor. Son olaylardan sonra dünyanın bütününe yayılmış durumda olan 'boykot' direnişini daha da anlamlı kılmak ve erişimi kolaylaştırmak adına gerek gönüllü olarak gerekse bir kurumun bünyesi altında kurulmuş pek çok site ve platform var. Herhangi bir ürünü satın almadan önce o ürünün gelirlerinin neye hizmet ettiğinin bilincinde olmak ve ona göre hareket etmek gerekir. Bu anlamda tüketicilerin seçimini kolaylaştırmayı hedefleyen bir site de boycotzionism.com/tr'dir.

Söz konusu internet sitesinin sunmuş olduğu erişim kolaylığının detaylarına bakalım:

- Öncelikle sitede otuz farklı dil seçeneği mevcut.
- Kozmetikten gıdaya, giyimden süpermarkete kadar yüzlerce marka alt alta sıralanmış durumda.
- Marka adı girildiğinde neden boykot edilmesi gerektiğinin kanıtı da sunuluyor.
- İsrail'e hizmet eden markanın yerine alınabilecek yerli ürünü alternatif seçeneğinde gösteriyor.
- Sağ üstte yer alan 'ÖNERİ' butonu üzerinden siteye konulmamış ürünlerin duyarlı tüketici tarafından bildirilmesi kolaylığını da sağlıyor.
- Son olarak boykot etmenin gerekliliğini de 'Sebepler' seçeneğinde açıklıyor.

GAZZE'DE KARANLIĞA BİR IŞIK YAKMAK...

Karanlığa bir ışık yakmak gerek!

SİBEL ERASLAN

Ne kadar hazin...

23 Aralık gününü, artık 'Dünya Şehit Çocuklar Günü' olarak idrak edeceğiz.

Bugün Gazze'de beyaz kundaklar yerine, beyaz kefenlere sarılarak yan yana sıralanan bebekler, çocuklar, masum siviller, yaptığımız ve yapacağımız bütün etkinlikleri, yazacağımız yazıları, okuyacağımız şiirleri, yürüyeceğimiz yolları, itirazlarımızı ve isyanlarımızı mahcubiyetle susturacak güçtedir... Lakin bizler yine de, tarihe bir not düşmek, tarafımızı belli etmek ve sorunun çözümünde görev üstlenmek için yazılar yazıyor, yollarda ve caddelerde yürüyor, şiirler okuyor, itirazlar ve isyanlar ediyor, Gazze için bir araya geliyoruz. Bizler hüznünde de sevincinde de tebriğinde de taziyesinde de musafahalaşan bir medeniyetin evladiyiz. Şimdi; Gazzeli kardeşlerimizle musafahalaşma, selamlaşma zamanıdır.

İki ayı aşkındır Gazze'de yaşanan insani dram, artık küresel bir mesele halini almıştır. Çünkü tüm dünya halkları bu insani dramın karşısında ayağa kalkmıştır. Derhal ateşkesin sağlanması ve Gazze'de daha fazla bebek, kadın, yaşlı ve hasta sivilin ölmemesi için, hem kendi hükümetlerine hem de uluslararası adalet mekanizmalarına seslenmektedirler...

Kuvözdeki bebeklerin çırpınarak hayatını kaybetmesi...

Okulda olması gereken çocukların kitapları ve oyuncaklarıyla şehit edilmeleri...

Açlık, susuzluk, korku, imha ve ölüm karşısında dehşetten açılmış ve kapanmak bilmeyen çocuk gözleri...

Derileri kimyasal silahlarla yanmış, delik deşik edilmiş, parçalanmış küçük bedenler...

Ağlayan anneler, babalar, dedeler, nineler...

Şehit çocukların boynuna sarılarak veda eden kederler...

Keskin nişancılar tarafından öldürülen 80'lik ninelere...

5 yaşındaki şehit torununu kabre indirmeden evvel saçlarını ören dedeler

Yersiz yurtsuz kalmış, kendi ülkelerinde sığınacak yer arayan insanlar,

Açlık, susuzluk ve kış soğuğu da tüm bu dehşetli anlara eşlik ediyor...

Kuşkusuz bu yaşananlar bir savaş değil.

Çünkü savaş, güçleri birbiriyle uyumlu iki ordu arasında gerçekleşir.

Gazze'de ise savunmasız, sivil halkın tüm dünyanın gözleri önünde imha edilmesine şahit oluyoruz... İnsanlarla birlikte suyu, yiyeceği, barınağı, evi, yuvayı, okulu, fırını, oyun parkını, zeytin ağaçlarını, kuşları, çiçekleri de yok ediyor İsrail... İsrail, bir nükleer felakete dönüşüyor.

Peki ne yapmalı?

Dünyada zulmü ve vahşeti önleyecek, adaleti ve barışı sağlayacak yeni bir normatif sistem kurulmalı. Dünya toplumları zaten, hukukun ve adaletin hüküm sürdüğü ve barışın daim olduğu bir dünya özlemini duymaktadır.

Siyasetin, akademinin, hizmet sektörlerinin hepsinin başlıca amacı insanlığın saadeti, huzuru ve selametidir. Dolayısıyla insanların ve toplumların yaşamında barış, adalet ve huzur '*daimi ve olağan*' istemler iken savaş, hukuksuzluk ve kaos kaçınılan, olağan dışı '*istisnai*' durumlardır.

Gazze'deki soykırım ile ne yazık ki İsrail'in bir '*İstisna Devleti*' olduğunu tüm dünya görmüştür. Çünkü onlar, hiçbir hukuk kaidesine uymadan, insani değerleri hiçe sayarak, batı medeniyeti olarak tarif edilen tüm etik sistemi de reddederrek, sınır tanımaz bir kıyıma kalkışmışlardır...

Muhatabını '*insan*' bile kabul etmeyen bu patolojik bakış, günümüzde yeniden hortlayan ırkçılığın ve yeni kolonyalizmin en keskin halidir.

Bu açık soykırıma, ırkçılığa, apartheid rejimine karşı dünyada bir kontrol sistemi ve önleyici

Gazze'deki soykırım ile İsrail'in bir '*İstisna Devleti*' olduğunu tüm dünya gördü.

bir hukuk nizamı kurulmak zorundadır. Gazze'deki insani dram bize mevcut uluslararası kurumların işlevsiz kaldığını gösteriyor ne yazık ki...

Bob Marley'nin dediği gibi; karanlığa bir ışık yakmak gerek!

KİTAP OKUMA KUSURLU İNSANLARDA ZAMAN PROBLEMİ

● HÜSEYİN AKIN

Aradığınız vakit, kalabalıkların ayakları altında çiğneyip geçtiği vakittir.

Kitap dağları gözümü korkutuyor. Hadi diyelim para bulduk kitabı almaya, peki onu okumaya zamanı nasıl bulacağız? Kitapların çıkış hızına paralel bir hayatımız olmalı. Gündelik hayat denilen, zamanımızı hoyratça sömüren telaşeden yakamızı kurtarabilirsek bunu başarabiliriz. Nasıl mı? Şöyle:

- Haftada en az bir kere kitapçıları gezin, yeni çıkan kitaplarla tanışın. Arka kapak yazılarını okuyup kendinizi okumaya motive edin.
- Günlük hayatta televizyon, internet ve akıllı telefon gibi aygıtlara ayıracağınız vakitte tasarrufa gidin.
- Okuyan-yazan insanlarla onların vaktini çalmayacak seviyede arkadaşlık kurun.
- Günde en az on beş dakika arkanıza yaslanarak değil, öne eğilerek hayata, insana ve zamana dair tefekkür edin.
- Mülkiyetin azgın ağızını kapatın, tüketimin gırtlığını tıkayın.
- Siyaset, politika eksenli kısır tartışmalara hiç ama hiç girmeyin. Onun yerine müzik dinleyin, onu da istemiyorsa içiniz en tenha frekanstan kafanızı dinleyin.
- İnsan kalabalıklarını zihninizle süpürün.
- Unutma mekanizmasını seriye alın. Geçmişe saplanıp kalmayın.
- Acıkın ve susayın. Bir şey ihtiyaç ve iştihak haline gelmeden insana önemini kavratmaz.
- İçinde kitap ya da kütüphane olan odanızda sabahlayın.
- Dedenize ve ninenize masal anlatın. Çocuklarınıza şiir okuyun. Rüyanızı kimseye anlatmayın.
- Her gün Kuran-ı Kerim'den üç ayet okuyup üzerinde düşünün.
- Tek başına yol boyu ya da sahil boyu yürüyün.
- Pencereden arı kovanı gibi ortalığa dağılmış hareketli insan kalabalıklarına bakın, ne kadar çok vaktiniz olduğunu göreceksiniz. Aradığınız vakit, kalabalıkların ayakları altında çiğneyip geçtiği vakittir.

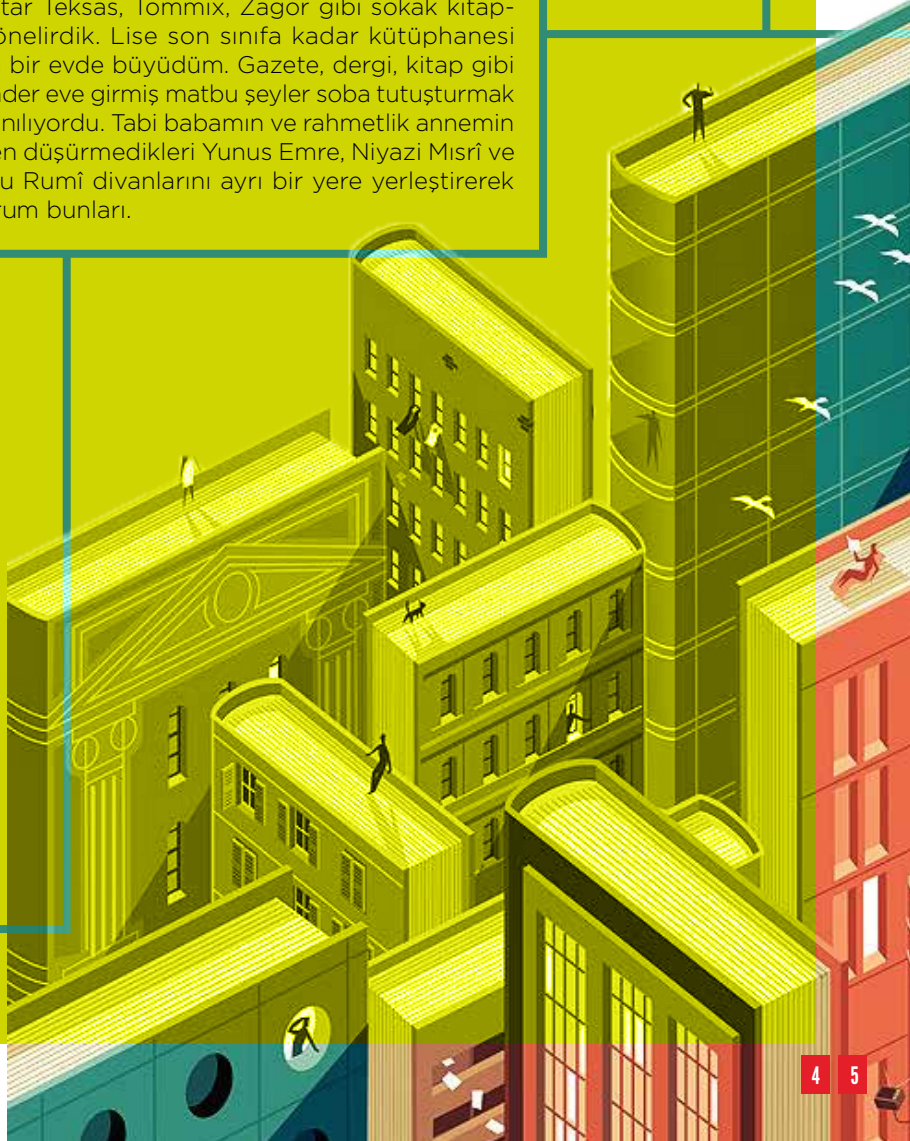
Haydi kolay gelsin. Siz sakin olur, panik yapmaz ve kalbinize yakın bir yerde oturursanız zaten kolay dönüp dolaşır size gelir.

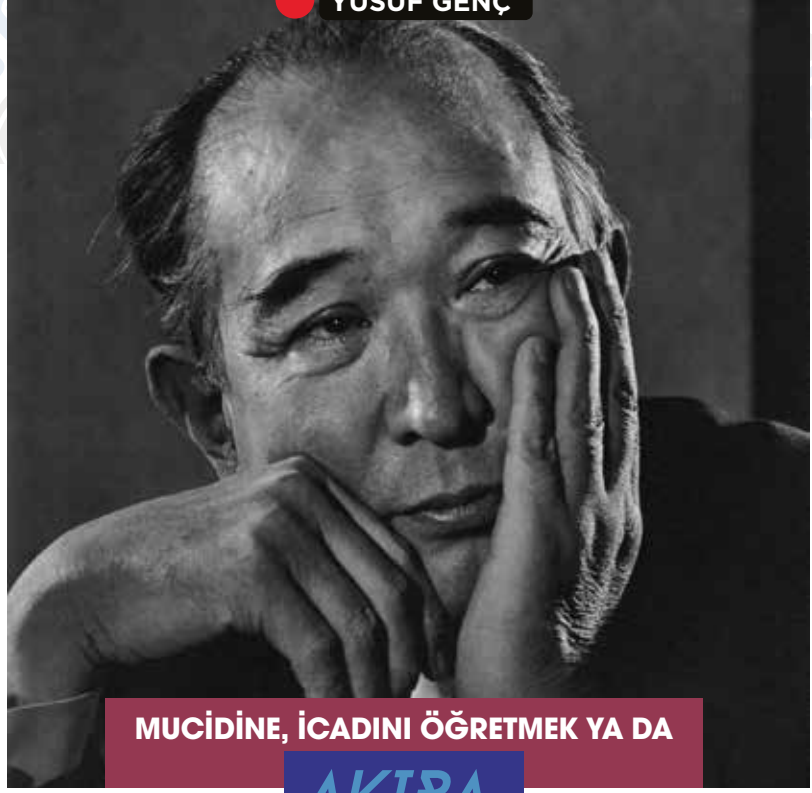
Kütüphane kurmak içerisine kitap yerleştirmekten ibaret değil; önce kitaba sonra da kütüphaneye giden yolları açıp kolaylaştırmak lazım.

Benim ilk, orta ve lise yıllarımda yakın çevremizde kütüphane diye bir şey yoktu. Kitap okumaktan başkaca bir sosyal etkinliğimiz ve de eğlenememiz olmadığı için çevremizdeki yaşlılarımızdan ve okul arkadaşlarımızdan okumak için ödünç kitap almak suretiyle bu açığı kapamaya çalışırdık. **Ayrıca dönemin özelliği gereği bizden büyük yaşlarda ağabeylerle ne zaman karşılaşsak daha selam vermeden elimize bir kitap sıkıştırırlardı.** Çoğunlukla ideolojik mahiyette olan bu kitapların en büyük özelliği -ki bunu sonradan fark etmiş olduk- çok bozuk bir Türkçeyle yazılmış olmalarıydı. Bu propagandaya dayalı Türkçesi bozuk kitaplar bile bizi okumaktan uzaklaştıramadı.

Oturduğumuz semte en yakın kütüphane Çeliktepe'de idi. Kapısına kadar gidip bir türlü içerisine girememiştim. Kitaba ulaşmak için bir sürü yerden geçiliyordu. **Halbuki biz kapı önü gibi, düzayak yerlere alışkındık.** İlkokul sıralarında dersten çıkar çıkmaz okul kitaplarını fırlatıp atar Teksas, Tommix, Zagor gibi sokak kitaplarına yönelirdik. Lise son sınıfa kadar kütüphanesi olmayan bir evde büyüdüm. Gazete, dergi, kitap gibi hasbelkader eve girmiş matbu şeyler soba tutuşturmak için kullanılıyordu. Tabi babamın ve rahmetlik annemin ellerinden düşürmedikleri Yunus Emre, Niyazi Mısıri ve Eşrefoğlu Rumî divanlarını ayrı bir yere yerleştirerek söylüyorum bunları.

Memleketimizde iki şey nedense birbirini destekler mahiyette seyretmiyor: **Kütüphaneler artıkça kitap okuma oranı, kitap okuma oranına paralel olarak da kütüphane sayısı.** Ne dersiniz deyin bunun sebebi düşünmeye değer. Kütüphane kurmak içerisine kitap yerleştirmekten ibaret değildir. Önce kitaba giden sonra da kütüphaneye giden yolları açıp kolaylaştırmak lazımdır. **Gençlerde 'tecessüs' oluşturmak hepsinden daha önemlisi.** Kütüphaneleri bir tür kültür mekanlarına dönüştürmek de mümkün. Konferanslar, paneller, seminerlerin yanı sıra halka açık kitap okuma saatleri düzenlenebilir.

MUCİDİNE, İCADINI ÖĞRETMEK YA DA

AKIRA

KUROSAWA

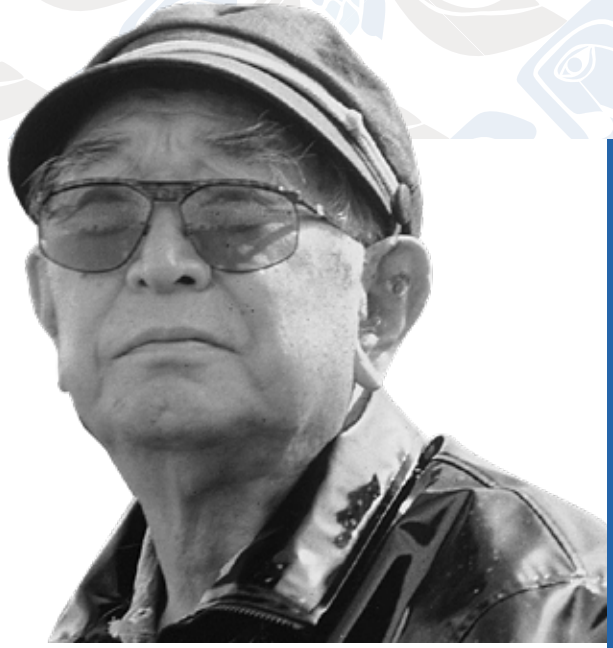
“

Koşulsuz olarak ben olmak istiyorum.

”

- 1 Ressam olmasına karşın sadece güzel 'resimler' göstermedi. Kendi kültürünün hikâyesine yaslanması karşın sadece güzel 'hikâyeler' anlatmadı. Elinde kamera var diye sadece 'iyi' ve 'yeni' açılar oluşturmaya çalışmadı. Bu üçünü aynı yerde toplamayı bildi. Bir sanat dalı olacaksa sinemayı, bir sanat dalı haline getirmeyi başaran bir deha idi. 'Başka türlü anlatılamaz' olan filmler yaptı.
- 2 Hareketin nasıl büyük bir anlatım aracı olabileceğini keşfetmiş bir sinema mucizesiydi. Blondel'le oturup tanışmalılardı, Nurettin Topçu'yla bir çay içmelilerdi. Ama bu cehennem onları yan yana getirmede. Dünyaların uzak, savaşların çetin olduğu zamanlardı. 'Hareket'in başlı başına soylu bir ahlak olduğunu hissetmiş, görmeyi ve anlatmayı bilen bir adamdı. Gördü ve gösterdi. Anladı ve anlattı.
- 3 Amerikalıların iki atom bombası attığı Japonya'da, bombalardan 35 yıl önce doğdu. Düşmanı sırtından bıçaklamakla elde edilecek bir zaferden se asilce kaybetmenin erdem sayılacağı Doğu'daki son yerleşik kültürel duyusu yok eden atom bombasından 35 yıl önce yani... Amerikalıların, dünyayı Amerikalılaştırmak için yaptığı ve etkisi en fazla hissedilen bu hamle, insanı insan olarak yaşatan bütün kavramların yerle bir edildiği yeni bir dünyanın kapılarını açtı. O, eski dünyada yetişip, karşılaştığı yeni dünyaya gerçek dünyayı anlatmaya çalışan bir kahramandı.

4 Sinema tarihinin en üretken isimlerinden birinin karşısındayız sevgili okuyucu. 1910'da doğduktan sonra 20'li yaşlarına kadar yalnızca resimle meşgul oldu. İyi bir ressam olup, dünyayı böyle anlamak ve anlatmak istiyordu. İyi bir ressam oldu ama dünyayı resimle değil, sinemayla anlattı. Sinemayla bir şekilde irtibatı olan ağabeyi vesilesiyle o da bu büyülü dünyaya adım attı. Önce senaryolar yazdı, sonra yardımcı yönetmenlik yaptı. Daha sonraysa, bütün gözlerin kendisine çevrilmesini sağladı.

5 Sinemayı icat eden kültüre, 'bu iş böyle yapılır' diyecek filmler üretmeyi bildi. Çok düşük bütçelerle bugün 'sinema tarihinin en iyi filmleri' arasında gösterilen Seven Samurai, Rashomon, Yojimbo ve Dersu Uzala gibi birçok başyapıtı imza attı. Filmlerinin pek çoğu; kamera hareketlerinin hemen tamamı ve anlatı dilinin imkânlarının önemli bir kısmı çok daha sonradan Hollywood tarafından defalarca taklit edilecekti. Bir dehanın arkasında bırakacağı iz de bundan başka bir şey olmayacaktı elbette.

6 Ressam dedik ya, sinemasındaki 'gösterme gücü'nü, hemen neredeyse profesyonel olarak sürdürmediği ama sinemasını her zaman besleyen asıl unsur olan resim sanatına borçluymuştu. Bütün filmlerinde, hemen her sahnenin üzerine detaylıca çalışılmış olduğunu sahne hazırlıkları öncesinde çizdiği eskizlerden takip etmek mümkün. Şiir yazmaya çalışıp da iyi öykücü olmak gibi, resim yapmaya çalışıp da büyük sinemacı olmak. Onun kısa hikâyesi bu.

7 Doğu'nun tüm çocukları gibi elbette onun da gözleri kamaştı. Yoksa niye Shakespeare'i Japoncaya çevirsin? Ama çevirdi nihayetinde, kopyalamadı. Türkiye örneğinden açıklamaya çalışalım; gözleri bir süre kamaşsa da kendi kültüründen, kendi mitlerinden, kendi hikâyesinden hareket etti. Burada, 'Türk aydını' denen şeyin saplanıp da kaldığı çukurdan, o sadece bileklerine kadar batarak çıkıp gitti. Geride, de vasa bir Japon sineması fikri bıraktı.

8 Yapımcı, senarist ve yönetmen olarak toplamda yüzün üzerinde filmde imzası vardı. Sinemayı sinema yapan dâhilerden biri olarak ömrünün son yıllarına kadar sinemanın içinde kaldı. 1988'in 6 Eylül'ünde doğduğu şehir Tokyo'da geçirdiği felç sonrası hayata gözlerini kapadı. Aynı şehirde doğdu, dünyaya aynı şehirden baktı ve gözlerini hayata aynı şehirde yumdu. Geride pek çok tekrar tekrar izlenebilecek filmin yanı sıra Dersu Uzala'yı bıraktı. Dünyaya nasıl direnilir sorusunun cevabını yani.

9 Onu, 'deha'dan daha çok tanımlayan şey; çalışkanlığı ve bilgeliğiydi. 'Çalışkan'lığı ve 'bilge'liği...

AKLA KARŞI TEZLER

**BİR AVUÇ TÜRK
ŞARAPNELLE
BAŞBAŞA: KARBOĞAZI
BASKINI**

“Çünkü ey Türk senden başkası yoktu kalan”

Türk'ün tarihinde utku, muzafferlerinin şanına; şiirlerle, destanlarla başlı başına eşsiz bir hikâye olarak anlatılır ve orada bitmez; aynı hikâye hep yeniden yazılır.

Tarih, sayıları karşıdakinden katbekat az fakat cesur savaşçıların akli, stratejisi, metanetiyle yazılır. Bu böyledir. Zafer, sadece galebe çalmakla değil; sabırla, strateji ve akılla elde edilir. Savaş meydanında her tedbir alınır, pusu kurulur, dua edilir ve varlık tevekkülle tabiatın ve yaratıcısının takdirine bırakılır. Hikâye ya burada başlar ya da burada biter. Şanlıysa anlatılabilir, kıyamete değin misli menendi olmayan bir gururla. Tarih işte böylesi hikâyelerle doludur; Türk'ün tarihinde utku, muzafferlerinin şanına; şiirlerle, destanlarla başlı başına eşsiz bir hikâyeye olarak anlatılır ve orada bitmez; aynı hikâyeye hep yeniden yazılır. Çünkü ondan başkası yoktur kalan, çünkü vatandan başkası yoktur. *“Çünkü ey Türk”...*

Fransızların Hatırlamak İstemediği Hezimet

Türk'ün tarihinde eşine az rastlanır bir zafer: Millî Mücadelenin Güney Cephesi'nde elde edilen askerî başarılarından biri de 28 Mayıs 1920 tarihinde gerçekleşen Karboğazi Baskını. 44 Kuvayı Milliyecinin Türk'ün toprağına gözünü dikmiş yedi yüzden fazla Fransız askerini ve şanı cepheden cepheye duyulan komutan Mesnil'i nasıl hezimete uğrattığının hikâyesi bu.

Karboğazi Savaşı, Çukurova'nın kurtuluşunda dönüm noktası. Fransız işgal ordusunun Pozanti'da bulunan takviyeli bir taburu, millî

kuvvetler tarafından kuşatılarak esir edilmiştir. Çukurova'da Fransızların askeri direncinin kırılarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi ile anlaşma koşulları arayışına girmesindeki etkenlerden biri olmuştur. Ankara Anlaşması'nın temelini oluşturması yönüyle de çok önemlidir.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun her bir karışını işgal etmeye başlamış küffar ordusu, vatandan başka her şeyin lafûgüzaf olduğunun dirayetinde olan halkın emsalsiz direnciyle karşı karşıya kalır. Mondros Mütarekesi'nin ardından barış şartlarına uymayarak Çukurova'yı istila eden Fransızlar, Toros Dağları'nı da kontrol altına almak ve bu sayede Anadolu'dan gelecek olası bir saldırının önünü kesmek isterler. Fransızlardan güç alan Ermeniler, yöredeki Türk halkına zulme başlar. Halk, Toroslara çekilmeye mecbur kalır ama bu bir kaçış değildir. İşte 25 Mayıs 1920 gecesi Binbaşı Menil ve beraberindeki Fransız ordusunun en seçkin taburu dördü kadın toplamda 44 şanlı Türk'le karşılaşacaklarının farkında olmadan ilerlemeye devam eder. Fransız birliğinin bölgeye yaklaştığını gören Güleklî Hatice ile Kumcu Veli durumu Yayla Çukuru köylülerine bildirirler. Yayla Çukuru'ndan hareket eden köylüler Tekir'e geldiklerinde, Fransızların Elmalı Boğazi yolunu takip ettiklerini anlarlar. Buraya on kahraman gözcülük yapmak üzere konuşlanır ve geriye kalan otuz dört kişi de yamaçları aşarak Boğazi tutar. Hava yağmurludur.

27 Mayıs 1920

O sabah Gülek geçidinde Fransızların adım adım yaklaştığı görülür. Pusuda bekleyen kahramanların açtıkları ateş sonucu Fransızlar büyük şaşkınlık içinde bozguna uğrar. Boğazi geçebilmek için çaresizce ileriye doğru koşmaya başlarlar ama nafiledir bu kaçış. Önlerinin kapalı olduğunu görüp geri dönmek zorunda kalırlar. Akşam saatlerine kadar bu savaş devam eder. Kurtulamayacaklarını anlayan Fransızlar teslim bayrağını çeker. Fransızlar, güney bölgelerini işgal etmek istemiş fakat bu yalnızca bir dilek olarak kalmıştır. Çünkü Karboğazi baskını ile ellerinde eski silahlarıyla bir avuç Türk, bu dileklerini kâbusa çevirmiştir.

Fransız Komutanı Binbaşı Menil ve sağ kalanlar esir alınarak Jandarma Tabur Komutanı Teğmen Hasan Kara Afet'in yanına Yayla Çukuru köyüne götürülür. Teslim protokolü imzalanır, Fransız esirlere Gellez'de su başında etli bulgur pilavı ve ayran ikram edilir.

Kuvayı Milliye milisleri hiç kayıp vermeden 700 kişilik bir Fransız birliğini etkisiz hale getirmiş, yaklaşık 1000 adet tüfek ve bir miktar mermi ele geçirilerek bölgedeki Kuvayı Milliye faaliyetlerinin kuvvetlenmesine katkıda bulunmuştur. Bunun dışında 2 top, 8 makineli tüfek, 90 katır ve 13 adet de kadana adı verilen kabiliyet yeteneği kuvvetli olan cins atlar ele geçirilmiştir.

Çukurova Bölgesini işgal eden Fransız ordusu ilk büyük yenilgisini Karboğazi'nde almış, sadece esir sayısı değil aynı zamanda büyük silah kaybına da uğramıştır. Bu zaferden sonra Fransızlar, artık Çukurova'da tutunamayacaklarını anlamış ve bölgeyi terk etmiştir. Bu anlamda Karboğazi Zaferi Çukurova'nın kurtuluşunda ilk kıvılcım olarak büyük önem taşımaktadır. Ele geçirilen silahlar da Batı Cephesine gönderilmiştir.

Hiçbir askeri eğitimi olmayan ve silah kullanmasını bilmeyen, askerlikle ilgisi olmayan 44 kahraman Türk, Fransa'da 'Yenilmez Menil Taburu' diye ün salmış 700 (bazı rivayetlere göre 1025) kişiden oluşan koca taburu hiçbir yaralı ve şehit vermeden teslim almıştır. İşte şarapnelle başbaşa 44 Türkün hikâyesi.

Fransızlar, güney bölgelerini işgal etmek istemiş fakat bu yalnızca bir dilek olarak kalmıştır. Çünkü Karboğazi baskını ile ellerinde eski silahlarıyla bir avuç Türk, bu dileklerini kâbusa çevirmiştir.

SİBER ALANIN DEVLERİYLE YÜZLEŞMEK

AHMET MELİH KARAUĞUZ

Günümüzde teknoloji devleri, sadece sanal alemin efendileri değil aynı zamanda küresel ekonominin de ağır siklet şampiyonları.

Günümüzde teknoloji devleri, sadece sanal alemin efendileri değil aynı zamanda küresel ekonominin de ağır siklet şampiyonları. Apple, Amazon, Google ve Microsoft gibi isimler, piyasa ringinde milyarlarca dolarlık yumruklar sallıyor ve birçok ülkenin ekonomisini nakavt ediyor. 2022'de Apple'ın 2 trilyon dolarlık piyasa değeriyle Kanada'nın GSYİH'sını geride bırakması, bu devlerin ulusal ekonomilere göre ağırlığını ve etkisini gözler önüne seriyor.

Bu teknoloji titanları vergilendirme, telif hakları, veri gizliliği ve antitröst yasaları gibi ringlerde hükümetlerle kafa kafaya geliyor. Ülkeler, bu şirketlerin ağırlığını dengelerken, aynı zamanda teknolojik yenilik ateşini körüklemeyi ve ekonomik kazanımlarını devam ettirmeyi hedefliyor.

Bu kritik dans, ülkelerin hem ekonomik refahını hem de dijital çağda vatandaşlarının haklarını koruma konusunda stratejik adımlar atmasını gerektiriyor. Teknoloji devlerinin ekonomik gücüne karşı, bu gücü hem ulusal hem de küresel yararlar doğrultusunda yönlendirecek politikalar geliştirmek, çağımızın en büyük meydan okumalarından biri.

Bu teknoloji behemotlarının etkisi sadece ekonomik arenada değil, aynı zamanda topladıkları veriler, kontrol ettikleri algoritmalar ve ürettikleri yenilikçi teknolojilerle de kendini gösteriyor. Kullanıcı davranışlarından sağlık verilerine uzanan geniş bir veri okyanusu, bu devlerin hazinelerinden sadece biri. Akıllı cihazlar ve uygulamalar kullanıcıların en mahrem bilgilerini topluyor ve bu bilgiler sadece reklam ve pazarlama stratejilerinde değil, geniş

çaplı demografik analizlerde de kullanılıyor.

Algoritmaların kontrolü ise kullanıcıların bilgiye ve habere erişimini belirleyerek kamuoyu oluşumu ve bilgi akışı üzerinde büyük etki yaratıyor. Teknolojik inovasyon ve piyasa hâkimiyeti hem yenilikçiliği hem de piyasa dengelerini derinden etkiliyor.

Bu devlerin güçlerine karşı alınabilecek tedbirler devletlerin ve düzenleyici kurumların önemli sorumlulukları arasında. Daha sıkı veri koruma yasaları, algoritmaların şeffaflığı, antitröst ve rekabet politikaları ve kullanıcıların dijital okuryazarlığını artıracak eğitim programları teknoloji şirketlerinin güçlerini dengeleyerek vatandaşların haklarını koruyacak stratejiler arasında yer alıyor.

Bu önlemlerle, teknoloji şirketlerinin güçlerini dengeleyerek dijital çağın zorluklarına uygun çözümler sunabiliriz. Bu yolda atılacak her adım hem ekonomik büyüme hem de toplumsal refah açısından büyük önem taşıyor. Şimdi harekete geçme zamanı! Bu devlerin güçlerine karşı durmak ve dijital çağın getirdiği zorlukları aşmak için stratejik ve cesur adımlar atmalıyız.

Teknoloji titanları vergilendirme, telif hakları, veri gizliliği ve antitröst yasaları gibi ringlerde hükümetlerle kafa kafaya geliyor.

GÖKLERDEKİ GÖZÜMÜZ

UÇBEY

● BERAT ERİM

Ürettiği SiHA ve İHA'larıyla dünyada bu alandaki dengeleri değiştiren Türkiye, BiHA yani Bulut Altı İnsansız Hava Aracı alanında savunma sanayiinde hatırı sayılır bir noktaya erişti. Çok farklı görevlerde kullanılabilen yerli BiHA'ların ihracat potansiyeli de oldukça yüksek. Güvenlik güçlerimizin tabiri caizse gökyüzündeki gözü olan UÇBEY'i tanıyalım...

Mühendislerimizin ürettiği, tam anlamıyla devrim hükmünde olan UÇBEY Bulut Altı İnsansız Hava Aracı'mız havalimanına ya da hava üssüne ihtiyaç duymadan çok farklı yerlerden kalkabilen ve uzaktan kumanda edilebilen bir sistem. Yüksek irtifadan olduğu kadar alçaktan da uçarak alan gözetlemesini sağlıklı bir şekilde yapabiliyor. Hareketli nesne takipli UÇBEY gerek askeri üs ya da sınır bölgelerindeki gözetleme ve karakol faaliyetleri gerek hassas operasyonlarda Türk Silahlı Kuvvetleri'nin göklerdeki gözü.

POLSAN VE HABERSAN'ın ortaklığı ile kurulan BİYOTEKSAN tarafından tasarlanan, geliştirilen ve üretilen UÇBEY VTOL Bulut Altı İHA, yurt içinde emniyet teşkilatı tarafından operasyonlarda görev yapıyor. Kolluk kuvvetlerinin ihtiyaçlarına yönelik olarak geliştirilen UÇBEY dikey iniş kalkış özelliği ile esnek biçimde kullanılabilir.

TEKNİK ÖZELLİKLER

Azami Kalkış Ağırlığı:	22 KG
Seyrüsefer Hızı:	60/80 KM/S
Gündüz Kamera:	30X Optik Yakınlaştırma
Termal Kamera:	50 MM 4X Dijital Yakınlaştırma
Uçuş Süresi:	3 saat / Tam Otonom Uçuş
Anlık Görüntü Aktarım Mesafesi:	50 KM
Operasyonel Uçuş İrtifası:	1000 M

MEHMET ÂKİF'İN,
NAMIK KEMAL'İN
VE ÜÇ İSTANBUL'UN YAZARI:

ŞARKININ EN GÜZEL YERİ

MİTHAT CEMAL
KUNTAY

1. İškodra'nın Türk toprağı olduğunun her zaman geçerliliğini koruyacak bir ispatı olarak 1885 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. İškodra eşrafından Selim Sırrı Bey ve Tırhalalı Samiye Hanım'ın oğlu olarak. İlkokulu Aksaray'da Mekteb-i Osmani'de okuduktan sonra İbnülemin'in aktardığına göre Sen Jozef'te bir süre yatılı okuyup sonra babasının ölümü üzerine lise eğitimini Vefa Lisesi'nde tamamladı. Zor yıllardır bu yıllar. Sonra hukuk talebesi olacaktır.

3. Hikâye burada başlıyor aslında. Beyoğlu'ndaki noter odası, Edebiyat-ı Cedide'den, Fecr-i Atî'ye, Beş Hececiler'den Milli Edebiyat Akımına mensup şair, yazar ve sanatçıların sıklıkla uğradıkları sohbet mekânı olarak çalışır. Buraya kadar geçen sürede edebiyat ilgisi ve okumaları da devam eder elbette. Sonra evlenir. İstanbul'un tanınmış ailelerinden birinin kızı olan Naile Hanım'la, ki kendisi eski Hicaz Valisi Ahmet Ratip Paşa'nın torunudur, mezarda bile ayrılmayacakları bir birlikteliğe imza atar.

5. Hikâye, Beyoğlu'ndaki noter odasında başlıyor desek de aslında edebiyat ilgisi henüz ilk gençliği bile değil, çocukluğuna kadar gidiyor. İlk ateşi, pek çok kişinin ilk ateşini yakan Namık Kemal yakıyor elbette. Henüz bir çocukken annesinin kendisine okuduğu Namık Kemal imzalı Cezmi, daha sonra hukuk okuyacak bu gencecik adamda edebiyat aşkını uyandırıyor. Şöhret ise 1908'den sonra geliyor. İlk aruz vezniyle yazdığı şiirleriyle tanınıyor. Özellikle Mehmet Âkif'le birlikte yazdıkları "Acem Şahına" şiiri ve tek başına kaleme aldığı "Elhamra" şiiri edebi kamuda tanınmasının önünü açıyor.

2. Meşrutiyet ilan edildiğinde doktorasını henüz vererek, 1908'de Türkiye'nin ilk hukuk doktoru unvanını alır. Bir süre Hakkı Paşa'nın asistanlığını yapar. Bu sıralarda sade ve sadece bir hukuk adamıdır. Sınavlara girer ve Adalet Bakanlığı'nda kâtip olarak göreve başlar. Sonradan işe başladığı dairenin müdürü de olacaktır. Oradan ayrılıp bir süre hâkimlik yaptıktan sonra hâkimlikten de istifa edip, kendi isteğiyle noter olacaktır.

4. Edebi eserlere konu olacak derin bir aşktır aralarındaki. Bunu, eşinin vefatından sonra gazetede eşi için yazdığı eşsiz yazıdan anlamak mümkün. O muazzam büyük yazının son satırları bile meseleyi anlatmamıza yetecektir: *"Cemiyetin kanûnları karı ile kocayı ebediyyen birleştiremiyor. Bunu yalnız ölüm yapar. Yakın bir ölüm bunu bana lütfedecek. Ve yaşamın verdiği salâhiyetle bu çok yakın ölüm, benim hakkımdır. Bu satırlar vasiyetim olacak, beni senin kabrinin yanına değil, içine gömecekler Nâile!"*

6. Henüz hayattayken sevenleri çok oldu. Çok da düşmanları... Dost ve düşman kazanarak geçirilmiş kıymetli bir hayatı vardı yani. Faruk Nafiz Çamlıbel, Mithat Cemal Kuntay'la tanıştığındaki ilk intibalarını şöyle aktaracaktır: *"Şairi ilk tanıdığım gün hiç yabancı bulmamıştım: Mevzuları kadar vakur bir vücut, üslûbu kadar muntazam bir yüz... Şiirindeki heyecanla sesinin ahengi, iki damla su kadar birbirine yakındı. Şiirle şair arasındaki bu asil benzerliğe nadir tesadüf olunur."*

7. Mithat Cemal Kuntay'ın belirleyici vasfı nedir sorusunun ilk elden cevabı; titizlik ve tarafsızlıktır, denebilir. Çalışmalarını yaparken bilgi ve belgeye dayanmasının yanı sıra ele aldığı meseleyi bütün boyutlarıyla görmeye çalışması oldukça önemlidir. Zevk-i selim ve akl-ı selim sahibi biri olarak aziz dostu Mehmet Âkif'e ilişkin nasıl adil bir yaklaşımı varsa, Âkif'in o dönem için düşmanı sayılabilecek Tevfik Fikret'e de -buna rağmen- adil yaklaşmayı bilmiştir.

9. Roman, tiyatro, şiir, monografi, araştırma ve daha pek çok türde pek çok eser verdi Mithat Cemal Kuntay. Tercümeler yaptı... Yeni başlayanlar için bir giriş oluşturmak gerekirse, üç devri anlattığı ve 1983'te TRT tarafından filme de çekilen *Üç İstanbul* romanının yanı sıra Mehmet Âkif Ersoy'u bütün veçheleriyle anlattığı -ki hâlâ onu aşan bir Mehmet Âkif Ersoy eseri yazılmadı- *Mehmet Âkif* ve devasa Namık Kemal eseri ilk üç olarak belirlenebilir.

8. Titizlikle hazırladığı monografileri vardı. *"O sarayda şehzade ile oturdu, zindanda katille yattı"* dediği Namık Kemal monografisi her açıdan Namık Kemal ve devri üzerine yapılmış en etkili eserdir. Ki hala öyledir. Büyük İslam Şairi Mehmet Âkif'le ilgili yazdığı monografi, Âkif üzerine yapılmış en kuşatıcı ve etkileyici çalışma olarak hala varlığını sürdürüyor. Sarıklı İhtilalcı Ali Süavi üzerine yaptığı çalışma da hakeza dipnot ve belgelerle teyit edilmiş olağanüstü bir çabanın ürünüydü.

10. Yusuf Ziya'nın; *"Kışa doğru yatağa düştü. Önce soğuk algınlığı sandı, sonra astım, daha sonra da verem... Asıl hastalığı, kanser, aklına gelmiyordu bir türlü"* diyerek anlattığı son günleri, 71 yaşındayken nihayete erdi. Noterlik görevini hala sürdürmekteyken 30 Mart 1956'da akciğer kanserine yenik düşerek eşi Naile Hanım'ın gittiği yere gitti. Mezar taşı kitabesini çok önceden kendisi yazmıştı bile: *"Yolcu! Burada bir karı, koca yatıyor. İkisine bir Fâtiha yeter!"*

KANON

İbn Ataullah İskenderi, Hikem'i Ataiyye

“Tedbirden yana nefsini rahat tut. Senin yerine senden başkası bir işi üstlenirse kendin için o işi üstlenme.”

Sözlükte tedbir, işleri ve sonuçlarını yapılmadan önce düşünmektir. İstilahta ise yapılacak işlerden dolayı zarar görmemek için önlem almaktır. Âlimler; “Tedbir üç kısımdır.” derler:

Birincisi; dinî olsun dünyevî olsun, bir işi yapabilmek ve o işin olası zararından kurtulmak için kesin karar ile hazırlıklı olmaktır. Böyle bir tedbir makbul değildir. Çünkü bu türde bir tedbir kulluğun gereği olmadığı gibi Yüce Allah'ın Rubûbiyet makamına da yakışmaz. Senin kesin tedbirin ne olabilir ki? Kaderin rüzgârları esince, tüm aldığın önlemler tarumar olur. Sen de o rüzgârların önünde kurumuş bir ot gibi sürüklenerek elem çukurlarına düşersin. Bu nedenle bazı büyükler; *“Tedbiri terk eden rahatlık ve ferahlık içinde yaşar.”* demişlerdir.

Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurur: *“Muhakkak ki Yüce Allah, esenliği ve rahatlığı kadere rızâ ve kesin imana bağlamıştır.”*

Ebü'l-Hasen eş-Şâzelî şöyle der: *“Tedbir almaktan sakın. Sakınmaktan da sakın. Her şeyden kaç, Yüce Allah'a git, O'nun lütfuna ve kudretine dayan, zira 'Rabbın dilediğini yaratır ve seçer.’”*

Ey insan! Tevekkülün tam ise ve kulluğun gereğine göre davranmayı dilersem, tedbirin tedbir almamaktır. Zira tevekkül edip Yüce Allah'ın mutlak fâil olduğuna inanılırsa önlem almanın ne anlamı olabilir?

Basiretle bakılırsa gerçek şudur: Yüce Allah'ın kudretine tam olarak dayanıp önlem almak övülür bir şeydir. “Ben yaparım, ben kendimi korurum, her zarardan kendimi uzaklaştırırım” demek ise benliktir, kibirdir, hüsrana sürükleyen bir haslettir.

Tedbirin ikincisi ise; vâcibâtı tam manasıyla eda etmen için aldığın önlemdir. Ancak burada Yüce Allah'ın meşietini ve kudretini de unutmamak gerekir. Çünkü o dilerse istediğini şeyi tam elde ettiğin anda elinden çekip alabilir. Böyle olursa da ah vah edip kalırsın. Bu şekilde vâcibâtın edâsı için alınan tedbire *“niyet-i sâliha”* denilir.

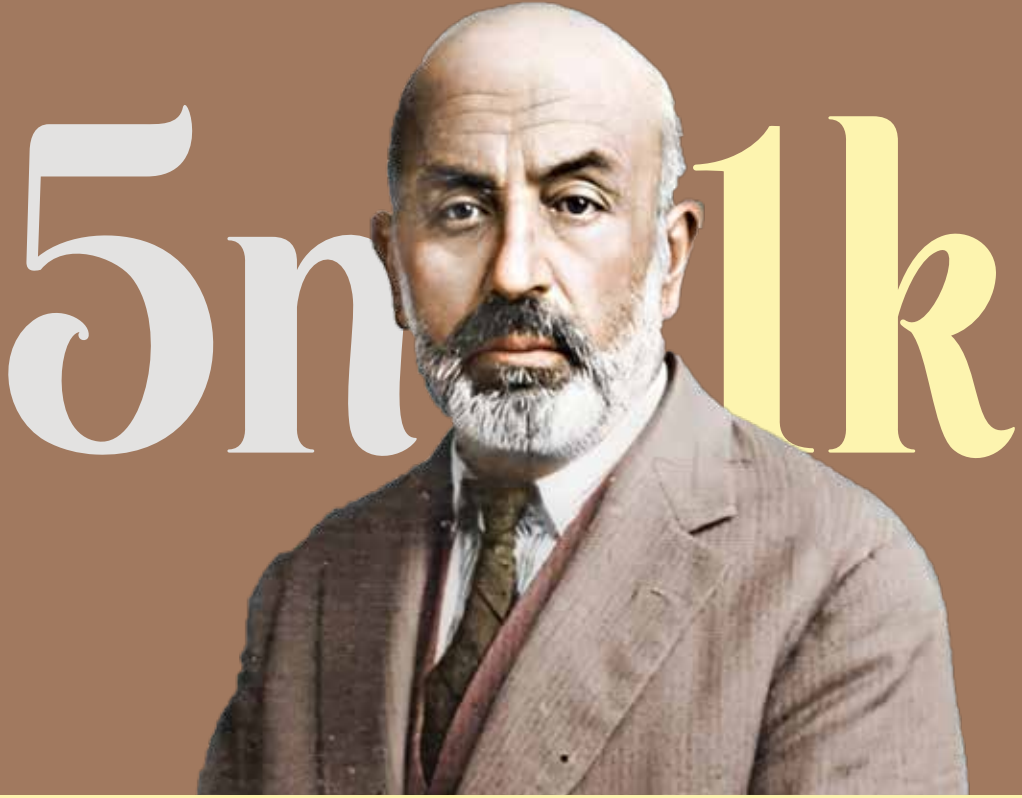
Niyet meselesi dinimizde çok önemlidir. İbadet âdetten ancak niyetle ayrılır. Amelinden dolayı insana sevap kalması niyetle mümkün olur. Hatta niyet sayesinde âhîret işi dünya işine, dünya işi de âhîret işine dönüşebilir. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem); *“Mü'minin niyeti, amelinden daha hayırlıdır.”* buyurur. Çünkü niyet olmayınca amel sadece dünyaya yönelik olur; şehveti gidermeye yönelik olur. Bu amel insana âhîret sevabını kazandıramaz.

Tedbirin üçüncü kısmı ise; yapılması ya da yapılmaması mübah olan tedbirdir. Mesela bir kimse her şeyi Allah'tan bilir ama imkânlarını da ihmal etmez. Böyle bir insanın önlemi mübahtır. Hatta belki bu türde tedbir o kimsenin hayatının eksenidir. Çünkü gören gözü kapatarak yürümek, düşünmeksizin büyük işlere başlamak, akıl kârı değildir. Bundan dolayı Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) devesini serbest bırakan adama; *“Deveni bağla, sonra tevekkül et.”* buyurdu.

Tedbiri unutma, demiş oldu. Aynı şekilde; *“Tedbir, önlem almak hayatın yarısıdır.”* buyuruldu. Kâmil olan kimse, tedbir alırken bir rüzgâr gibi kendi kalbi üzerinde eser geçer gibidir. Aslında kendi yeteneklerine değil, fâil-i mutlak olan Yüce Allah'a dayanır.

Ey insan! Dünyaya gelişin tedbirinle, isteğinle olmamıştır. Küçüktün, her yetenekten yoksundun. Daha sonra büyümek ve yeteneklere sahip bir genç olman kendi tedbirinle olmamıştır. İhtiyarlaman da ölümün de tedbirinle gerçekleşmez. Boğazında sesin yaratılması, gözündeki görme kabiliyeti, kulağındaki işitme yeteneği, beyindeki düşünce imkânı tedbirinle oluşmamıştır.

Demek ki sen başka bir kudret ve ilimle idare edilen âciz bir varlıksın. Şu hâlde tedbirin ne olabilir ki? Sen ki bir yumurta yemek için tavuğa muhtaçsın, bir yudum su içmek için çeşmenin toprağına muhtaçsın, bir sebze yemek için bostandaki gübreye muhtaçsın, bir yudum süt içmek için ineğe muhtaçsın, bir meyveyi yemek için ağaca muhtaçsın. Bu kadar ihtiyaçlar içerisinde kendini ve tedbirini ne ölçüde hesaba katabilirsin?

HÜNERİN İHLASLA İŞTİRAKI:

SAFAHAT

● BERAT ERİM

Bir yığın söz ki, samîmiyeti ancak hüneri;
Ne tasannu bilirim, çünkü, ne san'atkârım.
Şi'r için "göz yaşı" derler; onu bilmem, yalnız,
Aczimin gıryesidir bence bütün âsârım!

Ağlarım, ağlatamam; hissedirim söyleyemem;
Dili yok kalbimin, ondan ne kadar bîzârım
oku, şayet sana bir hisli yürek lâzımsa;
oku, zîrâ onu yazdım iki söz yazdımsa.

Kim Yazdı?

Yaşadığı devrin politik ve sosyolojik durumunu çok iyi analiz edebilmiş, kimilerinin şair, kimilerinin mütefekkir, kimilerinin manzum bir hikâyeci olarak tanımladığı fakat bütün bu tanımların muhatabı olmayı başarabilmiş, milli marşımızın şairi Mehmet Âkif Ersoy'un fani hayatının tamamına yayarak yazdığı şiirlerinden müteşekkil kitabıdır Safahat. Türkçeyi en has haliyle gerek nesirde gerekse şiirde mükemmel denecek bir düzeyde kullanabilmiştir Âkif. Henüz çocuk denecek yaşta iken pek çok şey olduğu gibi şiir de merakını cezbetmiş; öğrendiği, şahidi olduğu, deneyimlediği hatta hayal ettiği hemen hemen her şeyi şiire taşımayı başarabilmiştir. Vatanın geçirdiği sancılara kayıtsız kalamayıp aynı sancuları kalbinde çeken bir vatanperver olan Âkif, divan şiiri başta olmak üzere II. Meşrutiyet'in de büyük etkisinde kalarak şiirlerini bize ulaştırmıştır.

Ne Yazdı?

Gerek Âkif'in şahsiyeti dolayısıyla gerekse yayımlandığı günden bugüne kadar Türk toplumunda büyük tesir uyandıran Safahat; bir şiir kitabından çok daha fazlası. Kelime manası itibarıyla 'hayatın değişik yüzleri, görünüşleri ve evreler' demek. Âkif'in yedi kitap halinde yayımladığı ilk kitabının adıdır. Aynı zamanda Âkif'in daha sonraki senelerde neşrettiği Süleymaniye Kürsüsünde, Hakkın Sesleri, Fatih Kürsüsünde, Hatıralar, Asım ve Gölgeler adlı şiir kitaplarından oluşan külliyyatın genel ismidir. Kendi ifadesiyle, dediklerinin tamamı gördüklerinden, şahit olduklarından ibaretti. İstirap çeken halkı, tarihin kendisini ve imanının mesnedi olan her şeyi şiirine taşıma gayretindeydi.

Ne Zaman Yazdı?

İstiklal mücadelesini yaşamış, dört bir tarafı ateşte cayır cayır yanan vatan toprağını bu yangından kurtarmak adına her anlamda mücadeleye katılmış Mehmet Âkif'in yedi kitabının ilki olan ve ahirete irtihalinden sonra bütün kitaplarını isminde toplayan Safahat, 1911 yılında yayımlanmıştır. Kitaptaki bütün şiirler (ilk ve son kıta hariç) 1908-1911 tarihleri arasında Sırat-ı Müstakim dergisinde çıkmıştır. Bu ilk kitapta ağırlıklı olarak toplumsal hayatla ilgili olaylar yani hastalık, yolsuzluk, kumar, içki, faiz, tembellik, geçinme zorluğu, aile geçimsizliği gibi olaylar ve bu olayların geçtiği ev, cami, kahve, meyhane, mezarlık, pazaryeri gibi mekanlar geçmektedir. Mısır'da yaşamak zorunda kaldığı sürgün yıllarında (1925-1935) sıla hasretiyle birçok şiir yadigâr bırakmıştır bizlere.

Nerede Yazdı?

Buzzatî, Tatar Çölü'nü kalemle kâğıda değil ama zamana ve geçip giden insan yaşamına yazdı. Donanmadaki kamarasında değil ama bulunduğu çağda yazdı. Aslında bir fikir, modern roman ile yeşermiş ve dünya edebiyatındaki en güzel örneklerini Buzzatî'den önce peşi sıra vermişti. Camus'un, Satre'nin ve ikisinden de çok Franz Kafka'nın sahip olduğu bir fikir, bir görüş, bir anlatımdı... Tıpkı o yazarlar gibi ve mutlaka daha çok Kafkaesk bir havayla kaleme alındı Tatar Çölü. Gerçeküstü simgeci anlatım en başarılı örneklerinden olduğunu ise çağa altın harflerle kazıdı.

Nasıl Yazdı?

Melih Cevdet Anday'ın; bazı yazarların dünyayı sözcükler yoluyla tanıdığı ifadesi Mehmet Âkif için tereddüde yer bırakmadan söylenebilir. Evet sözcüklerle tanıdığı, tanımladığı hatta anlamına eriştiği dünyayı şiirleriyle sunuyordu halka. Henüz çocuk denebilecek yaşta şiirler yazmaya başladı. Vatanın içinde bulunduğu hal, halkın sefaleti, düşmanın kaviliği ona fiili mücahededen sonra şiir yazmaktan, şiirle çığırktan başka bir seçenek bırakmamıştı. Aczinin gözyaşıydı şiirleri. Bazen Halic'ten Süleymaniye Camii'ne doğru yürürken gördüğü manzaraları, bazen dergâhta ahbabıyla halleşirken yadına düşenleri, bazen gelen şehit haberlerini, bazen halkın çaresizliğini, bazen sürgünün tarifsiz gamını, bazen memleketin uzaktan visali mümkün olmayan bir sevgili edasıyla nazını, ona dair özlemine 'bir hisli yürek' arayarak yazdı.

Neden Yazdı?

Âkif Safahat'ı sanat için, halkı eğitmek için yahut para için yazmadı. Öyleyse, ne için yazdı? Kendisinin ifadesiyle hissedip söyleyemediği için yazdı. Şair, yalnızca gırgıresini ve buna sebep olan ıstırapı muhatabın okuması için yazdı: "Oku, şâyed sana bir hisli yürek lazımsa / Oku, zirâ onu yazdım, iki söz yazdımsa." Yaşadıklarını, müşahede ettiklerini, şekvalarını, sükutunu, çığırğını, belki cezb halinden kaynaklı isyanlarını mutlaka inancıyla süsleyerek yazmalıydı. İman, onun için her şeyi çepeçevre saran tek şeydi. O imanla çığırdı şiirini, durdurmak istedi küfrü, zulmü, kahrı. Hepsıyla beraber Allah'a teslimiyetin hakkını vermek için yazdı. Hünerinin ihlasla hakkını vermek için yazdı. Şahidiz.

Olmanızı
istediğiniz
şeyi
reddediyoruz
Neysek
oyuz

Bob Marley

Rabekka Bakken

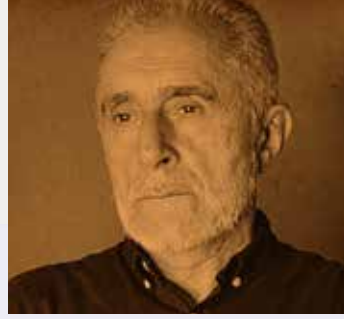
If I Have To Go

Rebekka Bakken şarkı söylediğinde İskandinav-ya'nın en etkileyici seslerinden birini duyduğunuzu hemen anlarsınız. Norveç'in kış manzarası kadar büyüleyici. Masmavi fiyortların sakinliğini, karla kaplı ladin ormanlarının meditatif yalnızlığını ve kuzey ışıklarının rüya gibi parıltısını kendi şarkılarında ve cover şarkılarda derin duygularla dolu bir kışa dönüştürüyor. Sesi muazzam bir güce ve derinliğe sahip. Şarkıları aşkı, hasreti, ayrılığı anlatıyor. Sesi bazen nazik, sevgi dolu, bazen saldırgan, tiz ve gürültülü. Rebekka Bakken içgüdüsel ve açık bir şekilde ruhunun derinliklerinden yazıp şarkı söylüyor ve böylece duygusal dünyamızın tam kalbine dokunuyor; doğrudan hitap edildiğimizi hissediyoruz.

Alim Qasimov Trace Of Grace

Çok az şarkıcı bu kadar meşhur sihirli bir sese sahiptir. Onun sesi, gerilim ve duygu yüklü, hem erkeksi hem de kadınsı yönleri bünyesinde barındırabilen güçlü bir sestir. Çakıllı derinliklere dalmak için beklenmedik şekilde ilahi bir yere doğru uçabilir. Zaman zaman sesi bir fısıltısıyla sona erer, birden gümbürdeyen gök gürültüsüyle yeniden yükselir. Alim Qasimov bu iddialı vokal maceralarına giriştiğinde, bunu ustalığını sergilemek için değil, söylediği şarkı sözlerinin anlattığı duygusal durumu mümkün olduğu kadar kesin bir şekilde göstermek için yapar.

Lhasa De Sela

Con To Do Palabre

Zamansız müziğin en güzel yanı dinlemek için asla geç olmamasıdır. Hiçbir zaman vapuru kaçırmazsınız. Lhasa De Sela da, büyüleyici ve iddialı, müzikal açıdan sofistike sesiyle bu zamansızlığı vadediyor. Rüzgar çanlarının soğuk, titreyen parıltısı ve daha önce sadece müzikte duyabileceğimiz, toprağın sesine benzeyen alçak, ritmik bir uğultu. 13 yıl önce 37 yaşında hayatını kaybeden çok dilli şarkıcı ve söz yazarı, geride olağanüstü derinlik ve genişlikte üç albüm bıraktı: Latin Amerika ve Avrupa müzik formlarını tek bir vizyonda bir araya getirdi; hem sade, hem şiirsel lirik bir tarz. Mistik, hepsi derin bir melankoli ile harmanlanmış.

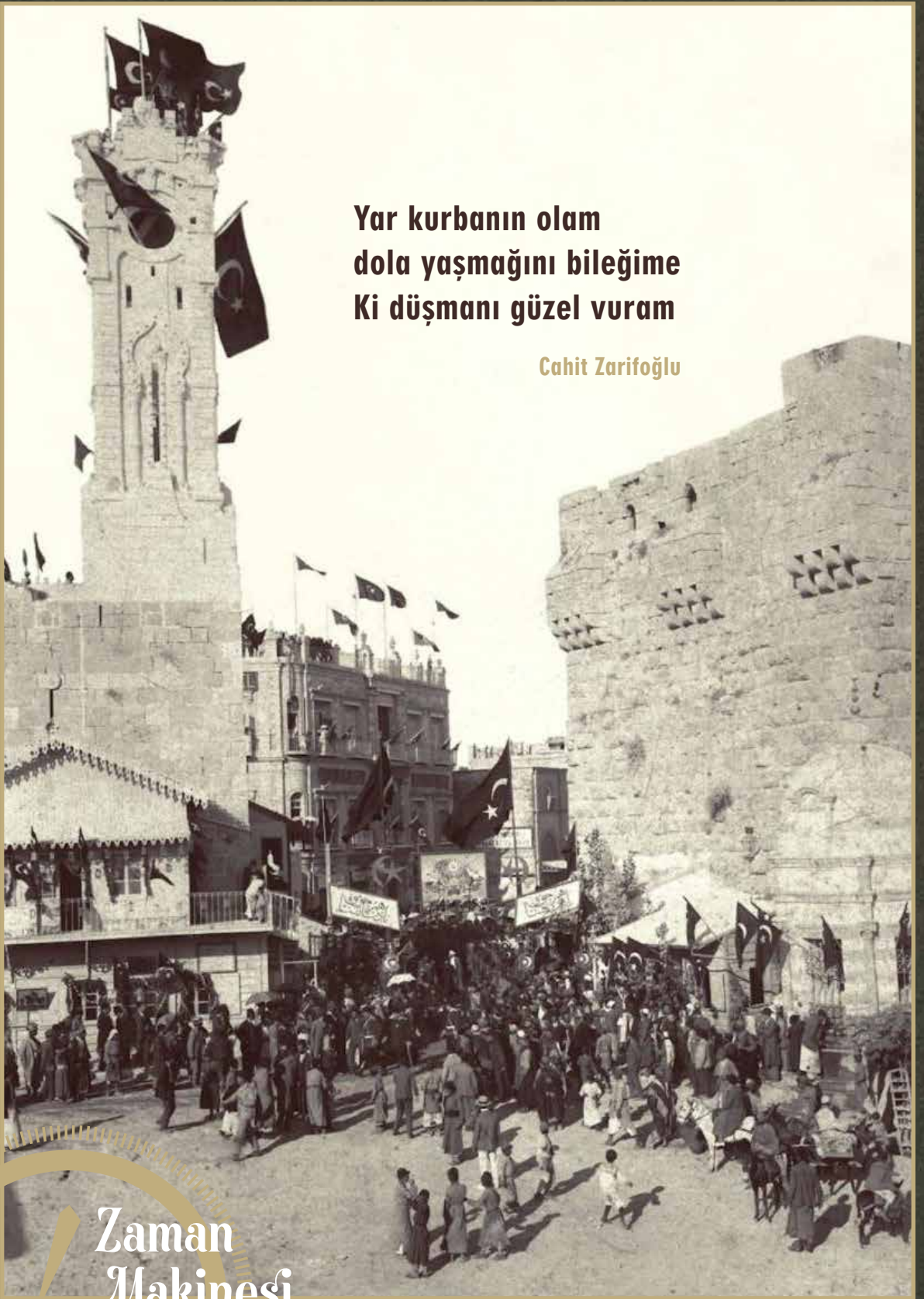
Sinead O'Conner Nothing Compares 2U

Kendini dünyaya, Nothing Compares 2U ile tanıttığında, yıl 1990'dı, Sinead 24 yaşındaydı. İri yeşil gözleri, koyu renk balıkçı yaka kazağı ve onun alametifarikası haline gelen kazıtılmış saçları vardı. Şarkının, onun hüznünlü yüzüne yakından odaklanan klipleri hipnotize ediciydi ve O'Connor'ın hassas, fısıltılı notalardan güçlü çılgınlara yükselen sesi dinleyicileri şaşkına çevirdi. Şöhret yolculuğu başlamıştı. Ama bu şöhret onu sakinleştirmede. Hiçbir ödül onun acısını hafifletmedi. Temmuz ayında henüz 56 yaşındayken kırık bir gülümsemeyle dünyadan ayrıldı.

İKİNCİ KAT'tan
ŞARKILAR

Yar kurbanın olam
dola yaşmağını bileğime
Ki düşmanı güzel vuram

Cahit Zarifoğlu

Zaman
Makinesi

*Yafa Kapısı, Osmanlı-Filistin'inde Kudüs, 1907

Hüseyin Murat Uysal

**Balıkesir Gençlik Kolları Başkanımız,
yol arkadaşımız Hüseyin Murat Uysal
geçirdiği kalp krizi nedeniyle hayatını
kaybetti.**

**Kısa bir süre önce hayatını kaybeden
Artvin Gençlik Kolları Başkanımız
Doğukan İslamoğlu'nun acısı hâlâ
tazeyken, Hüseyin Murat Uysal
kardeşimizin vefatı sonrası acımız
daha da büyüdü.**

**Hüseyin Murat kardeşimize Allah'tan
rahmet, ailesine ve sevenlerine
sabırlar diliyoruz.**

Çok üzgünüz...

**Çok okuyunuz!
İkra emri umumîdir.
Yazmak nefisten olursa
nefis onun ulviyetini
gölgeler. Yazmak da
emirle, manen alınan
emirle olmalıdır. Senin
tek eksiğin yirmi dört
saatlik günde otuz saat
okumamandır.**

Fethi Gemuhluoğlu

İKİNCİ
Kat